1
1
1
1
1
Prefață la poveştile mele

Iubite cititor. Multe prostii vei fi citit, de când eşti. Citeşte, rogu-te, şi aceste şi pe unde-i vedea că nu-ți vin la socoteală, ia pana în mână şi dă şi tu altceva mai bun la iveală, căci eu atâta m-am priceput şi atâta am făcut.
Autorul

Versiune electronică de Scriptorium.ro
http://www.scriptorium.ro

2
2
2
2
2

Poveşti

Ion Creangă

Versiune electronică de Scriptorium.ro
http://www.scriptorium.ro

Soacra cu trei nurori

Era odată o babă, care avea trei feciori nalți ca nişte brazi şi tari de virtute, dar slabi de minte.

O răzeşie destul de mare, casa bătrânească cu toată pojijia ei, o vie cu livadă frumoasă, vite şi multe păsări alcătuiau gospodăria babei. Pe lângă acestea mai avea strânse şi părăluțe albe pentru zile negre; căci lega paraua cu zece noduri şi tremura după ban.

Pentru a nu răzleți feciorii de pe lângă sine, mai dură încă două case alăture, una la dreapta şi alta de-a stânga celei bătrâneşti. Dar tot atunci luă hotărâre nestrămutată a ținea feciorii şi viitoarele nurori pe lângă sine — în casa bătrânească — şi a nu orândui nimic pentru împărțeală până aproape de moartea sa. Aşa făcu; şi-i râdea inima babei de bucurie când gândea numai cât de fericită are să fie, ajutată de feciori şi mângâiată de viitoarele nurori. Ba de multe ori zicea în sine: “Voi privighea nurorile, le-oi pune la lucru, le-oi struni şi nu le-oi lăsa nici pas a ieşi din casă, în lipsa feciorilor mei. Soacră-mea — fie-i țărna uşoară! — aşa a făcut cu mine. Şi bărbatu-meu — Dumnezeu să mi-l ierte! — nu s-a putut plânge că l-am înşelat sau i-am risipit casa; ... deşi câteodată erau bănuielele... şi mă probozea... dar acum s-au trecut toate!”

Tustrei feciorii babei umblau în cărăuşie şi câştigau mulți bani. Celui mai mare îi venea vremea de însurat, şi baba, simțind asta, umbla valvârtej să-i găsească mireasă; şi în cincişase sate, abia-abia putu nimeri una după placul ei: nu prea tânără, naltă şi uscățivă, însă robace şi supusă.

Feciorul nu ieşi din hotărârea maică-sa, nunta se făcu şi baba îşi luă cămaşa de soacră, ba încă netăiată la gură, care însemnează că soacra nu trebuie să fie cu gura mare şi să tot cârtească de toate cele.

După ce s-a sfârşit nunta, feciorii s-au dus în treaba lor, iar

nora rămase cu soacra. Chiar în acea zi, către seară, baba începu să pună la cale viața nurori-sa. Pentru babă, sita nouă nu mai avea loc în cui. “De ce mi-am făcut cleşte? ca să nu mă ard”, zicea ea. Apoi se suie iute în pod şi coboară de acolo un ştiubei cu pene rămase tocmai de la răposata soacră-sa, nişte chite de cânepă şi vreo două dimerlii de păsat.
— Iată ce am gândit eu, noro, că poți lucra nopțile. Piua-i în căsoaia de alăture, fusele în oboroc sub pat, iar furca după horn. Când te-i sătura de strujit pene, vei pisa mălai; şi când a veni barbatu-tău de la drum, vom face plachie cu costițe de porc, de cele afumate, din pod, şi, Doamne, bine vom mânca! Acum deodată, până te-i mai odihni, ia furca în brâu, şi până mâine dimineață să găteşti fuioarele aceste de tors, penele de strujit şi mălaiul de pisat. Eu mă las puțin, că mi-a trecut ciolan peste ciolan cu nunta voastră. Dar tu să ştii că eu dorm iepureşte; şi pe lângă işti doi ochi, mai am unul la ceafă, care şede purure deschis şi cu care văd, şi noaptea şi ziua, tot ce se face prin casă. Ai înțeles ce ți-am spus?
— Da, mămucă. Numai ceva de mâncare...
— De mâncare? O ceapă, un usturoi ş-o bucată de mămăligă rece din poliță sunt destul pentru o nevastă tânără ca tine... Lapte, brânză, unt şi ouă de-am putea sclipui să ducem în târg ca să facem ceva parale; căci casa s-a mai îngreuiat cu un mâncău şi eu nu vreau să-mi pierd comândul.
Apoi, când înseră, baba se culcă în pat, cu fața la perete, ca să n-o supere lumina de la opaiț, mai dând a înțelege nurori-sa că are s-o privigheze; dar somnul o cuprinse îndată, şi habar n-avea de ce face noră-sa. Pe când soacra horăia, dormind dusă, blajina noră migăia prin casă; acuşi la strujit pene, acuşi îmbăla tortul, acuşi pisa mălaiul şi-l vântura de buc. Şi dacă Enachi se punea pe gene-i, ea îndată lua apă rece şi-şi spăla fața, ca nu cumva s-o vadă neadormita soacră şi să-i bănuiască. Aşa se munci biata noră până după miezul nopții; dar, despre ziuă, somnul o doborî, şi adormi şi ea între pene, caiere, fusele cu tort şi bucul de mălai. Baba, care se culcase

odată cu găinile, se sculă cu noaptea-n cap şi începu a trânti ş-a plesni prin casă, încât biata noră, care de-abia ațipise, de voie, de nevoie, trebui să se scoale, să sărute mâna soacrei şi să-i arate ce-a lucrat. Încet-încet, nora s-a dat la brazdă, şi baba era mulțumită cu alegerea ce-a făcut. Peste câteva zile, cărăuşii sosesc, şi tânăra nevastă, văzându-şi bărbățelul, mai uită din cele necazuri!
Nu trece mult, şi baba pune la cale şi pe feciorul cel mijlociu, şi-şi ia un suflet de noră întocmai după chipul şi asemănarea celei dintâi, cu deosebire numai că aceasta era mai în vârstă şi ceva încrucişată, dar foc de harnică.
După nuntă, feciorii se duc iarăşi în cărăuşie şi nurorile rămân iar cu soacra acasă. După obicei, ea le dă de lucru cu măsură şi, cum înserează, se culcă, spunând nurorilor să fie harnice şi dându-le de grijă ca nu cumva să adoarmă, că le vede ochiul cel neadormit.
Nora cea mai mare tălmăci apoi celeilalte despre ochiul soacră-sa cel atoatevăzător, şi aşa, una pe alta se îndemnau la treabă, şi lucrul ieşea gârlă din mâinile lor.
Iară soacra huzurea de bine.
Dar binele, câteodată, aşteaptă şi rău. Nu trece tocmai mult, şi vine vremea de însurat şi feciorului cel mic. Baba însă voia cu orice chip să aibă o troiță nedespărțită de nurori... de aceea şi chitise una de mai înainte. Dar nu-i totdeauna cum se chiteşte, ce-i şi cum se nimereşte. Într-o bună dimineață, feciorul mamei îi şi aduce o noră pe cuptor. Baba se scarmănă pe cap, dă la deal, dă la vale, dar n-are ce face, şi, de voie, de nevoie, nunta s-a făcut, şi pace bună!
După nuntă, bărbații din nou se duc la treaba lor şi nurorile rămân iar cu soacra acasă. Baba iarăşi le dă de lucru cu măsură şi, cum vine seara, se culcă după obicei. Cele două nurori, văzând pe cea mai tânără codindu-se la treabă, îi zic:
— Da' nu te tot codi, că mămuca ne vede.
— Cum? Eu o văd că doarme. Ce fel de treabă e aceasta? Noi să lucrăm, şi ea să doarmă?!
— Nu căuta că horăieşte, zise cea mijlocie, mămuca are la ceafă un ochi neadormit, cu care vede tot ce facem, ş-

apoi tu nu ştii cine-i mămuca, n-ai mâncat niciodată moarea ei.
— La ceafă?... vede toate? n-am mâncat moarea ei?... Bine că mi-am adus aminte... Dar ce mâncăm noi, fetelor hăi?
— Ia, răbdări prăjite, dragă cumnățică... Iar dacă eşti flămândă, ia şi tu o bucată de mămăligă din colțar şi cu nişte ceapă şi mănâncă.
— Ceapă cu mămăligă? d-apoi neam de neamul meu n-a mâncat aşa bucate! Da' slănină nu-i în pod? unt nu-i? ouă nu sunt?
— Ba sunt de toate, ziseră cele două, dar sunt ale mămucăi.
— Eu cred că tot ce-i a mămucăi e ş-al nostru şi ce-i al nostru e ş-al ei. Fetelor hăi! S-a trecut de şagă. Voi lucrați, că eu mă duc să pregătesc ceva de-a mâncării, ştii colè, ceva mai omeneşte; ş-acuşi vă chem şi pe voi.
— Doamne, ce vorbă ți-a ieşit din gură! ziseră cele două. Vrei să ne-aprindem paie în cap? să ne zvârlă baba pe drum?
— Las' dacă v-a durea capul! Când v-a întreba pe voi, să dați vina pe mine şi să lăsați să vorbesc eu pentru toate.
— Apoi dar... dăă!... fă cum ştii; numai să nu ne bagi şi pe noi în belea.
— Hai, fetelor, tăceți, gura vă meargă; că nu-i bună pacea, şi mi-e dragă gâlceava. Şi iese cântând:
Vai, săracul omul prost,
Bun odor la cas-a fost!
Nu trece nici un ceas la mijloc, ş-un cuptor de plăcinte, câțiva pui pârpâliți în frigare şi prăjiți în unt, o străchinoaie de brânză cu smântână şi mămăliguța erau gata. Apoi iute cheamă şi pe celelalte două în bordei, şi se pun la masă cu toatele.
— Hai, fetelor, mâncați bine şi pe Domnul lăudați, că eu mă reped în cramă s-aduc şi un cofăiel de vin, ca să meargă plăcintele aceste mai bine pe gât.
După ce-au mâncat ş-au băut bine, le-au venit a cânta, ca rusului din gura gârliciului:
Soacră, soacră, poamă acră,

De te-ai coace cât te-ai coace,
Dulce tot nu te-i mai face;
De te-ai coace toată toamna,
Eşti mai acră decât coarna;
De te-ai coace-un an ş-o vară,
Tot eşti acră şi amară;
Ieşi afară ca o pară;
Intri-n casă ca o coasă;
Şezi în unghi ca un junghi.

Ş-au mâncat, ş-au băut, ş-au cântat până au adormit cu toatele pe loc.

Când se scoală baba în zori de ziuă, ia nurori dacă ai de unde. Iese afară speriată, dă încolo, dă pe dincolo, şi când intră în bordei, ce să vadă? bietele nurori jeleau pe soacră-sa... Pene împrăştiate pe jos, fărmături, blide aruncate în toate părțile, cofăielul de vin răsturnat, ticăloşie mare!...

— Da’ ce-i acolo? strigă baba înspăimântată. Nurorile atunci sar arse în picioare; şi cele mari încep a tremura de frică, cum e varga, şi lasă capul în jos de ruşine. Iar cea cu pricina răspunde:

— Da’ bine, mămucă, nu ştii c-au venit tătuca şi cu mămuca, şi le-am făcut de mâncare, şi le-am scos un cofăiel de vin, şi de aceea ne-am chefăluit şi noi oleacă. Iaca, chiar mai dineoarea s-au dus.

— Şi m-au văzut cuscrii cum dormeam?

— D-apoi cum să nu te vază, mămucă?!

— Ş-apoi de ce nu m-ați sculat? Mânca-v-ar ciuma să vă mănânce!

— D-apoi dă, mămucă, fetele aceste au spus că d-ta vezi tot; şi de aceea am gândit că eşti mânioasă pe tătuca şi pe mămuca, de nu te scoli. Şi ei erau aşa de mâhniți, de mai nu le-a ticnit mâncarea.

— Ei, lasă, ticăloaselor, c ă v ă voi dobzăla eu de acum înainte!

Şi de atunci nurorile n-au mai avut zi bună în casă cu baba. Când îşi aducea ea aminte de puicile cele nadolence şi boghete, de vinişorul din cramă, de risipa ce s-a făcut cu munca ei, şi c-au văzut-o cuscrii dormind aşa

lăfăiată, cum era, crăpa de ciudă şi rodea în nurori, cum roade cariul în lemn.
Se lehămetiseră până şi cele două de gura cea rea a babei; şi cea mai tânără găsi acum prilej să-i facă pe obraz şi să orânduiască totodată şi moştenirea babei prin o diată nemaipomenită până atunci, şi iată cum:
— Cumnatelor, zise ea într-o zi, când se aflau singure în vie. Nu putem trăi în casa aceasta de n-om face toate chipurile să scăpăm de hârca de babă.
— Ei, cum?
— Să faceți cum v-oi învăța eu, şi habar să n-aveți.
— Ce să facem? întrebă cea mai mare.
— Ia, să dăm busta în casă la babă, şi tu s-o iei de cânepa dracului şi s-o trăsneşti cu capul de peretele cel despre răsărit, cât îi putea; tot aşa să faci şi tu cu capul babei, de peretele cel despre apus, ş-apoi ce i-oi mai face şi eu, veți vedea voi.
— D-apoi când or veni ai noştri?
— Atunci, voi să vă faceți moarte-n păpuşoi, să nu spuneți nici laie, nici bălaie. Oi vorbi eu şi cu dânşii, şi las' dacă va fi ceva!...
Se înduplecară şi cele două, intrară cu toatele în casă; luară pe babă de păr ş-o izbiră cu capul de pereți până i-l dogiră. Apoi cea mai tânără, fiind mai şugubață decât cele două, trânteşte baba în mijlocul casei ş-o frământă cu picioarele, ş-o ghigoseşte ca pe dânsa; apoi îi scoate limba afară, i-o străpunge cu acul şi i-o presură cu sare şi cu piper, aşa că limba îndată se umflă, şi biata soacră nu mai putu zice nici cârc! şi, slabă şi stâlcită cum era, căzu la pat bolnavă de moarte. Apoi nurorile, după sfătuirea celei cu pricina, aşezară baba într-un aşternut curat, ca să-şi mai aducă aminte de când era mireasă; şi după aceasta începură a scoate din lada babei valuri de pânză, a-şi da ghiont una alteia şi a vorbi despre stârlici, toiag, năsălie, poduri, paraua din mâna mortului, despre găinile ori oaia de dat peste groapă, despre strigoi şi câte alte năzdrăvănii înfiorătoare, încât numai aceste erau de ajuns, ba şi de întrecut, s-o vâre în groapă pe biata babă. Iaca fericirea visată de mai înainte cum s-a împlinit!

Pe când se petreceau aceste, iaca s-aud scârțâind nişte care: bărbații veneau. Nevestele lor le ies întru întâmpinare şi, după sfătuirea celei mai tinere, de la poartă s-aruncă în gâtul bărbaților şi încep a-i lua cu vorba şi a-i dezmierda care de care mai măgulitor.
— Da’ ce face mămuca? întrebară cu toții deodată când dejugau boii.
— Mămuca, le luă cea mai tânără vorba din gură, mămuca nu face bine ce face; are de gând să ne lase sănătate, sărmana.
— Cum? ziseră barbații înspăimântați, scăpând resteiele din mână.
— Cum? Ia, sunt vreo cinci-şase zile de când a fost să ducă vițeii la suhat, şi un vânt rău pesemne a dat peste dânsa, sărmana!... ielele i-au luat gura şi picioarele.
Fiii se reped atunci cu toții în casă la patul mâne-sa; dar biata babă era umflată cât o butie şi nici nu putea bleşti măcar din gură; simțirea însă nu şi-o pierduse de tot. Şi, văzându-i, îşi mişcă puțin mâna şi arătă la nora cea mare şi la peretele despre răsărit, apoi arătă pe cea mijlocie şi peretele despre apus; pe urmă pe cea mai tânără şi jos în mijlocul casei; după aceea de-abia putu aduce puțin mâna spre gură şi îndată căzu într-un leşin grozav.
Toți plângeau şi nu se puteau dumeri despre semnele ce face mama lor. Atunci nora cea tânără zise, prefăcându-se că plânge şi ea:
— Da’ nu înțelegeți ce vrea mămuca?
— Nu, ziseră ei.
— Biata mămucă lasă cu limbă de moarte: că fratele cel mare să ia locul şi casa cea despre răsărit; cel mijlociu, cea despre apus; iară noi, ca mezini ce suntem, să rămânem aici, în casa bătrânească.
— Că bine mai zici tu, nevastă, răspunse bărbatu-său.
Atunci ceilalți, nemaiavând încotro şovăi, diata rămase bună făcută.
Baba muri chiar în acea zi, şi nurorile, despletite, o boceau de vuia satul. Apoi, peste două zile, o îngropară cu cinste mare, şi toate femeile din sat şi de prin meleagurile vecine vorbeau despre soacra cu trei nurori şi ziceau: “Ferice de

dânsa c-a murit, că ştiu că are cine-o boci!”

Capra cu trei iezi

Era odată o capră care avea trei iezi. Iedul cel mare şi cu cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau; iară cel mic era harnic şi cuminte. Vorba ceea : “Sunt cinci degete la o mână şi nu samănă toate unul cu altul”.
Într-o zi, capra cheamă iezii de pe-afară şi le zice :
- Dragii mamei copilaşi ! Eu mă duc în pădure ca să mai duc ceva de-a mâncării. Dar voi, încuieți uşa după mine, ascultați unul de altul, şi să nu cumva să deschideți până ce nu-ți auzi glasul meu. Când voiu veni eu, am să vă dau de ştire, ca să mă cunoaşteți, şi am să vă spun aşa :
Trei iezi cucuieți
Uşa mamei descuieți !
Că mama v-aduce vouă :
Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieş
În călcăieş
Smoc de flori
Pe subsuori.
Auzit-ați ce-am spus eu ?
- Da, mămucă, ziseră iezii.
- Pot să am nădejde în voi ?
- Să n-ai nici o grijă, mămucă, apucară cu gura înainte cei mai mari. Noi suntem odată băieți, şi ce-am vorbit odată vorbit rămâne.
- Dacă-i aşa, apoi veniți să vă sărute mama ! Dumnezeu să vă apere de cele rele, şi mai rămâneți cu bine!
- Mergi sănătoasă, mămucă, zise cel mic, cu lacrimi în ochi, şi Dumnezeu să-ți ajute ca să te întoarne cu bine şi să ne-aduci demâncare.
Apoi capra iese şi se duce în treaba ei. Iar iezii închid uşa după dânsa şi trag zăvorul. Dar vorba veche : “Păreții au urechi şi fereştile ochi”. Un duşman de lup - ş-apoi ştiți care ? - chiar cumătrul caprei, care de mult pândea vreme

cu prilej ca să pape iezii, trăgea cu urechea la păretele din dosul casei, când vorbea capra cu dânşii.
”Bun ! zise el în gândul său. Ia, acum mi-e timpul... De i-ar împinge păcatul să-mi deschidă uşa, halal să-mi fie ! Ştiu că i-aş cărnoşi şi i-aş jumuli !” Cum zice, şi vine la uşă; şi cum vine, şi începe :
Trei iezi cucuieți
Uşa mamei descuieți !
Că mama v-aduce vouă :
Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieş
În călcăieş
Smoc de flori
Pe subsuori.
- Hai ! deschideți cu fuga, dragii mamei, cu fuga !
- Ia ! Băieți, zise cel mai mare, săriți şi deschideți uşa, că vine mama cu demâncare.
- Săracuțul de mine ! zise cel mic. Să nu cumva să faceți pozna să deschideți, că-i vai de noi ! Asta nu-i mămuca. Eu o cunosc de pe glas; glasul ei nu-i aşa de gros şi de răguşit, că-i mai subțire şi mai frumos !
Lupul, auzind aceste, se duse la un ferar şi puse să-i ascute limba şi dinții, pentru a-şi subția glasul, ş-apoi, întorcându-se, începu iar :
Trei iezi cucuieți
Uşa mamei descuieți !...
- Ei, vedeți, zise iarăşi cel mare; dacă mă potrivesc eu vouă ? Nu-i mămuca, nu-i mămuca !
D-apoi cine-i dacă nu-i ea ? Că doar şi eu am urechi ! Mă duc să-i deschid.
- Bădică ! bădică ! zise iarăşi cel mic. Ascultați-mă şi pe mine ! Poate mai de-apoi a veni cineva ş-a zice:
Deschideți uşa,
Că vine mătuşa !
ş-atunci voi trebuie numaidecât să deschideți ? D-apoi nu ştiți că mătuşa-i moartă de când lupii albi şi s-a făcut oale

şi ulcioare, sărmana ?
- Apoi, da ! nu spun eu bine ? zise cel mare. Ia, de-atunci e rău în lume, de când a ajuns coada să fie cap... Dacă te-i potrivi tu acestora, îi ține mult şi bine pe mămuca afară. Eu, unul, mă duc să deschid.
Atunci mezinul se vâră iute în horn şi, sprijinit cu picioarele de prichiciu şi cu nasul de funingine, tace ca peştele şi tremură ca varga de frică. Dar frica-i din raiu, sărmana ! Asemene cel mijlociu, tuştiu ! iute sub un cherşin; se-nghemuieşte acolo cum poate, tace ca pământul şi-i tremură carnea pe dânsul de frică : Fuga-i ruşinoasă, da-i sănătoasă !
... Însă cel mare se dă după uşă şi - să tragă, să nu tragă ? - în sfârşit, trage zăvorul... Când iaca !... ce să vadă ? ş-apoi mai are când vede ?... căci lupului îi scăpărau ochii şi-i sfârâia gâtlejul de flămând ce era. Şi, nici una, nici două, haț ! pe ied de gât, îi răteză capul pe loc şi-l mănâncă aşa de iute şi cu atâta poftă, de-ți părea că nici pe-o măsea nu are ce pune. Apoi se linge frumuşel pe bot şi începe a se învârti prin casă cu neastâmpăr, zicând :
- Nu ştiu, părerea m-a amăgit, ori am auzit mai multe glasuri ? Dar ce Dumnezeu ?! Parc-au intrat în pământ... Unde să fie ? Se ițeşte el pe colo, se ițeşte pe dincolo, dar pace bună ! iezii nu-s nicăiri !
- Mă !... că mare minune-i asta !... dar nici acasă n-am de coasă... ia să mai odihnesc oleaca aste bătrânețe !
Apoi se îndoaie de şele cam cu greu, şi se pune pe cherşin. şi când s-a pus pe cherşin, nu ştiu cum s-au făcut, că ori cherşinul a crăpat, ori cumătrul a strănutat... Atunci iedul de sub cherşin, să nu tacă ? - Îl păştea păcatul şi-l mânca spinarea, sărăcuțul !
- Să-ți fie de bine, nănaşule !
- A !... ghidi ! ghidi ! ghiduşi ce eşti ! Aici mi-ai fost ? Ia vină-ncoace la nănăşelul, să te pupe el ! Apoi ridică cherşinul binişor, înşfăcă iedul de urechi şi-l flocăieşte şi-l jumuleşte şi pe-acela de-i merg petecele !... Vorba ceea : “Că toată paserea pe limba ei piere”.
Pe urmă se mai învârte prin casă, doar a mai găsi ceva,

dar nu găseşte nimic, căci iedul cel cuminte tăcea molcum în horn, cum tace peştele în borş la foc. Dacă vede lupul şi vede că nu mai găseşte nimic, îşi pune în gând una : aşază cele două capete cu dinții rânjiți în fereşti, de ți se părea că râdeau; pe urmă unge toți păreții cu sânge, ca să facă şi mai mult în ciuda caprei, ş-apoi iese şi-şi caută de drum. Cum a ieşit duşmanul din casă, iedul cel mic se dă iute jos din horn şi încuie uşa bine. Apoi începe a se scărmăna de cap şi a plânge cu amar după frățiorii săi.
- Drăguții mei frățiori ! De nu s-ar fi înduplecat, lupul nu i-ar fi mâncat ! şi biata mamă nu ştie de astă mare urgie ce-a venit pe capul ei !
Şi boceşte el şi boceşte până îl apucă leşin ! Dar ce era să le facă ? Vina nu era a lui, ce au căutat pe nas le-a dat.
Când jălea el aşa, iacă şi capra venea cât putea, încărcată cu de-a mâncării şi gâfuind. Şi cum venea, cât de colo vede cele două capete, cu dinții rânjind, în fereşti.
- Dragii mămucuței, dragi ! Cum aşteaptă ei cu bucurie şi-mi râd înainte când mă văd !
Băieții mamei, băieți,
Frumuşei şi cucuieți !
Bucuria caprei nu era proastă. Dar când s-apropie bine, ce să vadă ? Un fior rece ca gheața îi trece prin vine, picioarele i se taie, un tremur o cuprinde în tot trupul, şi ochii i se păinjinesc. şi ce era nu era a bine !... Ea însă tot merge pân' la uşă, cum poate, crezând că părerea o înşală... şi cum ajunge, şi începe
Trei iezi cucuieți
Uşa mamei descuieți !
Că mama v-aduce vouă :
Frunze-n buze,
Lapte-n țâțe,
Drob de sare
În spinare,
Mălăieş
În călcăieş
Smoc de flori
Pe subsuori.
Atunci iedul mezin - care acum era şi cel dintâi şi cel de pe

urmă - sare iute şi-i deschide uşa. Apoi s-aruncă în brațele mâne-sa şi cu lacrimi de sânge începe a-i spune :
- Mămucă, mămucă, uite ce am pățit noi ! Mare foc şi potop au căzut pe capul nostru !
Capra atunci, holbând ochii lung prin casă, o cuprinde spaima şi rămâne încremenită !... Dar mai pe urmă, îmbărbătându-se, şi-a mai venit puțin în fire ş-a întrebat :
- Da' ce-a fost aici, copile ?
- Ce să fie, mămucă ? Ia, cum te-ai dus dumneata de-acasă, n-a trecut tocmai mult şi iacă cineva s-aude bătând la uşă şi spunând :
Trei iezi cucuieți,
Mamei uşa descuieți...
- Şi ?...
- Şi frate-meu cel mare, nătâng şi neastâmpărat cum îl ştii, fuga la uşă să deschidă.
- Ş-atunci ?...
- Atunci, eu m-am vârât iute în horn, şi frate-meu cel mijlociu în cherşin, iar cel mare, după cum îți spun, se dă cu nepăsare după uşă şi trage zăvorul !...
- Ş-atunci ?...
- Atunci, grozăvie mare ! Nănaşul nostru şi prietenul dumitale, cumătrul lup, se şi arată în prag !
- Cine ? Cumătrul meu ? El ? Care s-a jurat pe părul său că nu mi-a spărie copilaşii niciodată ?
- Apoi da, mamă ! Cum vezi, i-a umplut de spărieți !
- Ei las', că l-oiu învăța eu ! Dacă mă vede că-s o văduvă sărmană şi c-o casă de copii, apoi trebuie să-şi bată joc de casa mea ? Şi pe voi să vă puie la pastramă ? Nici o faptă fără plată... Ticălosul şi mangositul ! Încă se rânjea la mine câteodată şi-mi făcea cu măseaua... Apoi doar eu nu-s de-acelea de care crede el : n-am sărit peste garduri niciodată de când sunt. Ei, taci, cumătre, că te-oiu dobzăla eu ! Cu mine ți-ai pus boii în plug ? Apoi, ține minte că ai să-i scoți fără coarne !
- Of, mămucă, of ! Mai bine taci şi lasă-l în plata lui Dumnezeu ! Că ştii că este o vorbă : "Nici pe dracul să-l vezi, da' nici cruce să-ți faci !"
- Ba nu, dragul mamei ! "Că până la Dumnezeu, sfinții îți

ieu sufletul.” ş-apoi ține tu minte, copile, ce-ți spun eu : că de i-a mai da lui nasul să mai miroase p-aici, apoi las' !... Numai tu, să nu cumva să te răsufli cuiva, ca să prindă el de veste.
Şi de-atunci căuta şi ea vreme cu prilej ca să facă pe obraz cumătru-său. Se pune ea şi stă în cumpene, cum să dreagă şi ce să-i facă ?
”Aha ! ia, acum i-am găsit leacul, zise ea în gândul său. Taci ! că i-oiu face eu cumătrului una de ş-a muşca labele !”
Aproape de casa ei era o groapă adâncă; acolo-i nădejdea caprei.
- La cadă cu dubală, cumătre lup, că nu-i de chip !... Ia, de-acu să-ncepe fapta : Hai la treabă, cumătriță, că lupul ți-a dat de lucru !”
Şi aşa zicând, pune poalele-n brâu, îşi suflecă mânicele, ațâță focul şi s-apucă de făcut bucate. Face ea sarmale, face plachie, face alivenci, face pască cu smântână şi cu ouă şi fel de fel de bucate. Apoi umple groapa cu jăratic şi cu lemne putregăioase ca să ardă focul mocnit. După asta aşază o leaşă de nuiele numai întinată şi nişte frunzări peste dânsa : peste frunzări toarnă țărână şi peste țărână aşterne o rogojină. Apoi face un scăuieş de ceară anume pentru lup. Pe urmă lasă bucatele la foc să fearbă şi se duce prin pădure să caute pe cumătru-său şi să-l poftească la praznic. Merge ea cât merge prin codru, până ce dă pe-o prăpastie grozavă şi întunecoasă şi pe-o tihăraie dă peste lup.
- Bună vreme, cumătro ! Da' ce vânt te-a abătut pe-aici ?
- Bună să-ți fie inima, cumătre, cum ți-i căutătura... apoi da, nu ştii dumneata că nevoia te duce pe unde nu ți-i voia ? Ia, nu ştiu cine-a fost pe la mine pe-acasă în lipsa mea, că ştiu că mi-a făcut-o bună !
- Ca ce fel, cumătriță dragă ?
- Ia, a găsit iezii singurei, i-a ucis şi i-a crâmpoțit, de le-am plâns de milă ! Numai văduvă să nu mai fie cineva !
- Da' nu mai spune, cumătră !
- Apoi de-acum, ori să spun, ori să nu mai spun, că totuna mi-e. Ei, mititeii, s-au dus către Domnul, şi datoria ne face

să le căutam de suflet. De aceea am făcut şi eu un praznic, după puterea mea, şi am găsit de cuviință să te poftesc şi pe d-ta, cumătre; ca să mă mai mângâi...
- Bucuros, dragă cumătră, dar mai bucuros eram când m-ai fi chemat la nuntă.
- Te cred, cumătre, d-apoi, da, nu-i cum vrem noi, ci-i cum vre Cel-de-sus.
Apoi capra porneşte înainte plângând, şi lupul după dânsa, prefăcându-se că plânge.
- Doamne, cumătre, Doamne ! zise capra suspinând. De ce ți-e mai drag în lume, de-aceea n-ai parte...
- Apoi da, cumătră, când ar şti omul ce-ar păți, dinainte s-ar păzi. Nu-ți mai face şi dumneata atâta inimă rea, că odată avem să mergem cu toții acolo.
- Aşa este, cumătre, nu-i vorba. Dar sărmanii găgălici, de cruzi s-au mai dus !
- Apoi da, cumătră; se vede că şi lui Dumnezeu îi plac tot puişori de cei mai tineri.
- Apoi, dacă i-ar fi luat Dumnezeu, ce ți-ar fi ? D-apoi aşa ?
- Doamne, cumătră, Doamne ! Oiu face şi eu ca prostul... Oare nu cumva nenea Martin a dat pe la dumneata pe acasă ? Că mi-aduc aminte ca acu că l-am întâlnit odată prin zmeuriş; şi mi-a spus că dacă-i vrea dumneata să-i dai un băiet, să-l învețe cojocăria.
Şi din vorbă-n vorbă, din una-n alta, ajung pân-acasă la cumătră !
- Ia poftim, cumătre, zise ea luând scăuieşul şi punându-l deasupra groapei cu pricina, şezi cole şi să ospătezi oleacă din ceea ce ne-a dat Dumnezeu !
Răstoarnă apoi sarmalele în strachină şi i le pune dinainte.
Atunci lupul nostru începe a mânca hâlpav; şi gogâlț, gogâlț, gogâlț, îi mergeau sarmalele întregi pe gât.
- Dumnezeu să ierte pe cei răposați, cumătră, că bune sarmale ai mai făcut !
- Şi cum ospăta el, buf ! cade fără sine în groapa cu jăratic, căci scăuieşul de ceară s-a topit, şi leaşa de pe groapă nu era bine sprijinită : nici mai bine, nici mai rău, ca pentru cumătru.
- Ei, ei ! Acum scoate, lupe, ce-ai mâncat ! Cu capra ți-ai

pus în cârd ? Capra ți-a venit de hac !
- Văleu, cumătră, tălpele mele ! Mă rog, scoate-mă că-mi arde inima-n mine !
- Ba nu, cumătre; c-aşa mi-a ars şi mie inima după iezişorii mei ! Lui Dumnezeu îi plac pui de cei mai tineri; mie însă-mi plac şi de işti mai bătrâni, numai să fie bine fripți; ştii, cole, să treacă focul printr-înşii.
- Cumătră, mă pârlesc, ard de tot, mor, nu mă lăsa !
- Arzi, cumătre, mori, că nici viu nu eşti bun ! De-abie i-a mai trece băietului istuia de spărieț, că mult păr îmi trebuia de la tine ca să-l afum. ți-aduci aminte, dihanie răutăcioasă şi spurcată, când mi te-ai jurat pe părul tău ? şi bine mi-ai mâncat iezişorii !
- Mă ustură inima-n mine, cumătră ! mă rog, scoate-mă, şi nu-ți mai face atâta osândă cu mine !
- Moarte pentru moarte, cumătre, arsură pentru arsură, că bine-o mai plesnişi dînioare cu cuvinte din scriptură !
După aceasta, capra şi cu iedul au luat o căpiță de fân ş-au aruncat-o peste dânsul, în groapă, ca să se mai potolească focul. Apoi, la urma urmelor, năpădiră asupra lui şi-i mai trântiră în cap cu bolovani şi cu ce-au apucat, până-l omorâră de tot. Şi aşa s-a păgubit sărmana capră şi de cei doi iezi, da' şi de cumătru-său lupul păgubaşă a rămas, şi păgubaşă să fie.
Şi auzind caprele din vecinătate de una ca aceasta, tare le-au mai părut bine ! Şi s-au adunat cu toatele la priveghiu şi unde nu s-au aşternut pe mâncate şi pe băute, veselindu-se împreună...
Şi eram şi eu acolo de față, şi-ndată după aceea am încălecat iute pe-o şea, ş-am venit de v-am spus povestea aşa, ş-am mai încălecat pe-o roată şi v-am spus jitia toată; şi unde n-am mai încălecat pe-o capşună şi v-am spus, oameni buni, o mare şi gogonată minciună !

Punguța cu doi bani

Era odată o babă şi un moşneag. Baba avea o găină, şi moşneagul avea un cucoş; găina babei se oua de câte două ori pe fiecare zi şi baba mânca o mulțime de ouă; iar moşneagului nu-i dădea nici unul. Moşneagul într-o zi îşi

perdu răbdarea şi zise :
- Măi babă, mănânci ca în târgul lui Cremene. Ia dă-mi şi mie nişte ouă, ca să-mi prind pofta măcar.
- Da' cum nu ! zise baba, care era foarte zgârcită. Dacă ai poftă de ouă, bate şi tu cocoşul tău, să facă ouă, şi-i mânca; că şi eu aşa am bătut găina, şi iacătă-o cum se ouă.
Moşneagul, pofticios şi hapsân, se ia după gura babei şi, de ciudă, prinde iute şi degrabă cucoşul şi-i dă o bătaie bună, zicând :
- Na ! ori te ouă, ori du-te de la casa mea; ca să nu mai strici mâncarea degeaba.
Cucoşul, cum scăpă din mânile moşneagului, fugi de-acasă şi umblă pe drumuri, bezmetec. Şi cum mergea el pe-un drum, numai iată găseşte o punguță cu doi bani. Şi cum o găşeşte, o şi ia în clonț şi se întoarnă cu dânsa la casa moşneagului. Pe drum se întâlneşte c-o trăsură cu-n boier şi cu nişte cucoane. Boierul se uită cu băgare de seamă la cucoş, vede în clonțu-i o punguță şi zice vezeteului :
- Măi ! ia dă-te jos şi vezi ce are cucoşul acela în plisc.
Vezeteul se dă iute jos de pe capra trăsurei şi, c-un feliu de meşteşug, prinde cucoşul şi luându-i punguța din clonț o dă boierului. Boierul o ia, fără păsare, o pune în buzunar şi porneşte cu trăsura înainte. Cucoşul, supărat de asta, nu se lasă, ci se ia după trăsură spuind neîncetat :
Cucurigu ! boieri mari,
Dați punguța cu doi bani !
Boierul, înciudat, când ajunge în dreptul unei fântâni, zice vezeteului :
- Mă ! ia cucoşul ist obraznic şi-l dă în fântâna ceea.
Vezeteul se dă iarăşi jos de pe capră, prinde cucoşul şi-l azvârle în fântână ! Cucoşul, văzând această mare primejdie, ce să facă ? Începe-a înghiți la apă; şi-nghite, şi-nghite, până ce-nghite toată apa din fântână. Apoi zboară de-acolo afară şi iarăşi se ia în urma trăsurei, zicând :
Cucurigu ! boieri mari,
Dați punguța cu doi bani !

Boierul, văzând aceasta, s-a mirat cumplit şi a zis :
- Mă ! da’al dracului cucoş i-aista ! Ei, las’că ți-ouiu da eu ție de cheltuială, măi crestatule şi pintenatule !
Şi cum ajunge acasă, zice unei babe de la bucătărie să ia cucoşul, să-l azvârle într-un cuptor plin cu jăratic şi să pună o lespede la gura cuptorulul. Baba, cânoasă la inimă, de cuvânt; face cum i-a zis stăpânu-său. Cucoşul, când vede şi astă mare nedreptate, începe a vărsa la apă; şi toarnă el toată apa din fântână pe jăratic, până ce stinge focul de tot, şi se răcoreşte cuptiorul; ba încă face şi o apăraie prin casă, de s-au îndrăcit de ciudă hârca de la bucătărie.
Apoi dă o bleandă lespezei de la gura cuptorului, iese teafăr şi de-acolo, fuga la fereastra boierului şi începe a trânti cu ciocul în geamuri şi a zice :
Cucurigu ! boieri mari,
Dați punguța cu doi bani !
- Măi, că mi-am găsit beleaua cu dihania asta de cucoş, zise boierul cuprins de mierare.
Vezeteu ! Ia-l de pe capul meu şi-l zvârle în cireada boilor ş-a vacilor; poate vreun buhaiu înfuriat i-a veni de hac : l-a lua în coarne, şi-om scăpa de supărare.
Vezeteul iarăşi ia cucoşul şi-l azvârle în cireadă ! Atunci bucuria cucoşului ! Să-l fi văzut cum înghițea el toată cireada, ş-a făcut un pântece mare, mare cât un munte !
Apoi iar vine la fereastră, întinde aripile în dreptul soarelui, de întunecă de tot casa boierului, şi iarăşi începe :
Cucurigu ! boieri mari,
Dați punguța cu doi bani !
Boierul, când mai vede şi astă dăndănaie; crapă de ciudă şi nu ştia ce să mai facă, doar va scăpa de cucoş.
Mai sta boierul pe gânduri, până-i vine iarăşi în cap una.
- Am să-l dau în haznaua cu banii; poate va înghiți la galbeni, i-a sta vreunul în gât, s-a îneca şi-oiu scăpa de dânsul.
Şi, cum zice, umflă cucoşul de o aripă şi-l azvârle în haznaua cu banii; căci boierul acela, de mult bănărit ce avea, nu-i mai ştia numărul. Atunci cucoşul înghite cu lăcomie toți banii şi lasă toate lăzile pustii. Apoi ieşa şi de-

acolo, el ştie cum şi pe unde, se duce la fereastra boierului şi iar începe :
Cucurigu ! boieri mari,
Daţi punguţa cu doi bani !
Acum, după toate cele întâmplate, boierul, văzând că n-are ce-i mai face, i-azvârle punguţa. Cucoşul o ia de jos cu bucurie, se duce în treaba lui şi lasă pe boier în pace. Atunci toate păserile din ograda boierească, văzând voinicia cucoşului s-au luat după dânsul, de ţi se părea că-i o nuntă, şi nu altaceva; iară boierul se uită galiş cum se duceau păserile şi zise oftând :
- Ducă-se şi cobe şi tot, numai bine că am scăpat de belea, că nici lucru curat n-a fost aici !
Cucoşul însă mergea ţanţos, iar păserile după dânsul, şi merge el cât merge, până ce ajunge acasă la moşneag, şi de la poartă începe a cânta : “Cucurigu !!! Cucurigu !!!”
Moşneagul, cum aude glasul cucoşului, iesă afară cu bucurie; şi când îşi aruncă ochii spre poartă, ce să vadă ? Cucoşul său era ceva de spăriet ! elefantul ţi se părea purice pe lângă acest cucoş; ş-apoi în urma lui veneau cârduri nenumărate de păseri, care de care mai frumoase, mai cucuiete şi mai boghete. Moşneagul, văzând pe cucoşul lui aşa de mare şi de greoiu, şi înconjurat de-atâta amar de găliţe, i-a deschis poarta. Atunci cucoşul i-a zis :
- Stăpâne, aşterne un ţol aici în mijlocul ogrăzii.
Moşneagul, iute ca un prăsnel, aşterne ţolul. Cucoşul atunci se aşază pe ţol, scutură puternic din aripi şi îndată se umple ograda şi livada moşneagului, pe lângă păseri, şi de cirezi de vite; iară pe ţol toarnă o movilă de galbeni, care strălucea la soare de-ţi lua ochii ! Moşneagul, văzând aceste mari bogăţii, nu ştia ce să facă de bucurie, sărutând mereu cucoşul şi dezmerdându-l.
Atunci, iacă şi baba vinea nu ştiu de unde; şi, când a văzut ea unele ca aceste, numa-i sclipeau răutăcioasei ochii în cap şi plesnea de ciudă.
- Moşnege, zise ea ruşinată, dă-mi şi mie nişte galbeni !
- Ba pune-ţi pofta-n cuiu, măi babă ! Când ţi-am cerut ouă, ştii ce mi-ai răspuns ! Bate acum şi tu găina, să-ţi aducă galbeni; c-aşa am bătut şi eu cucoşul, ştii tu din a cui

pricină... şi iaca ce mi-a adus !
Atunci baba se duce în poiață, găbuieşte găina, o apucă de coadă şi o ia la bătaie, de-ți venea să-i plângi de milă ! Biata găină, cum scapă din mâinile babei, fuge pe drumuri.
Şi cum mergea pe drum, găseşte şi ea o mărgică s-o înghite. Apoi răpede se întoarce acasă la babă şi începe de pe poartă : “Cot, cot, cotcodac !” Baba iesă cu bucurie înaintea găinei. Găina sare peste poartă, trece iute pe lângă babă şi se pune pe cuibariu; şi, după vreun ceas de şedere, sare de pe cuibariu cotcodocind. Baba atunci se duce cu fuga, să vadă ce i-a făcut găina !... Şi când se uită în cuibariu, ce să vadă ? Găina se ouase o mărgică. Baba, când vede că ş-a bătut joc de dânsa, o prinde ş-o bate, pân-o omoară în bătaie ! Şi aşa, baba cea zgârcită şi nebună a rămas de tot săracă, lipită pământului. De-acu a mai mânca şi răbdări prăjite în loc de ouă; că bine şi-a făcut râs de găină şi-a ucis-o fără să-i fie vinovată cu nemica, sărmana !
Moşneagul însă era foarte bogat; el şi-a făcut case mari şi grădini frumoase şi trăia foarte bine; pe babă, de milă, a pus-o găinăriță, iar pe cucoş îl purta în toate părțile după dânsul, cu salbă de aur la gât şi încălțat cu ciubotele galbene şi cu pinteni la călcâie, de ți se părea că-i un irod de cei frumoşi, iară nu cucoş de făcut borş.

Dănilă prepeleac

Erau odată într-un sat doi frați, şi amândoi erau însurați. Cel mai mare era harnic, grijuliu şi chiabur, pentru că unde punea el mâna punea şi Dumnezeu mila, dar n-avea copii. Iară cel mai mic era sărac. De multe ori fugea el de noroc şi norocul de dânsul, căci era leneş, nechitit la minte şi nechibzuit la trebi; ş-apoi mai avea şi o mulțime de copii! Nevasta acestui sărac era muncitoare şi bună la inimă, iar a celui bogat era pestriță la mațe şi foarte zgârcită. Vorba veche: “Tot un bou ş-o belea”. Fratele cel sărac — sărac să fie de păcate! — tot avea şi el o pereche de boi, dar colè: porumbi la păr, tineri, nalți de trup, țepoşi la coarne, amândoi cudalbi, țintați în frunte, ciolănoşi şi groşi, cum

sunt mai buni de înjugat la car, de ieşit cu dânşii în lume şi de făcut treabă. Dar plug, grapă, teleagă, sanie, car, tânjală, cârceie, coasă, hreapcă, ţăpoi, greblă şi câte alte lucruri ce trebuiesc omului gospodar nici că se aflau la casa acestui om nesocotit. Şi când avea trebuinţă de asemene lucruri, totdeauna supăra pe alţii, iară mai ales pe frate-său, care avea de toate. Nevasta celui bogat de multe ori făcea zile fripte bărbatului, ca să-l poată descotorosi odată de frate-său. Ea zicea adeseori:
— Frate, frate, dar pita-i cu bani, bărbate.
— Apoi, dă, măi nevastă, sângele apă nu se face. Dacă nu l-oi ajuta eu, cine să-l ajute?
Nevasta, nemaiavând încotro, tăcea şi înghiţea noduri. Toate ca toate, dar carul său era de haimana. Nu treceau douătrei zile la mijloc, şi se trezea la uşa ei cu Dănilă, cumnatusău, cerând să-i împrumute carul: ba să-şi aducă lemne din pădure, ba făină de la moară, ba căpiţi din ţarină, ba multe de toate.
— Măi frate, zise într-o zi cel mai mare istuilalt; mi-e lehamite de frăţia noastră!... Tu ai boi, de ce nu-ţi închipuieşti ş-un car? Al meu l-ai hârbuit de tot. Hodorog! încolo, hodorog! pe dincolo, carul se strică. Ş-apoi, ştii vorba ceea: “Dă-ţi, popă, pintenii şi bate iapa cu călcâiele”.
— Apoi, dă, frate, zise istalalt, scărpinându-se în cap, ce să fac?
— Ce să faci? Să te-nvăţ eu: boii tăi sunt mari şi frumoşi; ia-i şi-i du la iarmaroc, vinde-i şi cumpără alţii mai mici şi mai ieftini, iar cu banii rămaşi cumpără-ţi şi un car, şi iaca te-ai făcut gospodar.
— Ia, ştii că nu m-ai învăţat rău? Aşa am să fac.
Zicând aceste, se duce la dânsul acasă, îşi ia boii de-o funie şi porneşte cu ei spre târg. Dar, cum am spus, omul nostru era un om de aceia căruia-i mânca câinii din traistă, şi toate trebile, câte le făcea, le făcea pe dos. Târgul era cam departe, şi iarmarocul pe sfârşite. Dar cine poate sta împotriva lui Dănilă Prepeleac? (că aşa îi era porecla, pentru că atâta odor avea şi el pe lângă casă făcut de mâna lui). El tufleşte cuşma pe cap, o îndeasă pe urechi şi habar n-are: “Nici nu-i pasă de Năstasă; de Nichita, nici

atâta”.
Mergând el cu Duman şi Tălăşman ai săi, tot înainte spre iarmaroc, tocmai pe când suia un deal lung şi trăgănat, alt om venea dinspre târg cu un car nou, ce şi-l cumpărase chiar atunci şi pe care îl trăgea cu mâinile singur, la vale cu proptele şi la deal cu opintele.
— Stai, prietene, zise ist cu boii, care se tot smunceau din funie, văzând troscotul cel fraged şi mândru de pe lângă drum. Stai puțin cu carul, c-am să-ți spun ceva.
— Eu aş sta, dar nu prea vrea el să steie. Dar ce ai să-mi spui?
— Carul dumitale parcă merge singur.
— D-apoi... mai singur, nu-l vezi?
— Prietene, ştii una?
— Ştiu dacă mi-i spune.
— Hai să facem treampa; dă-mi carul, şi na-ți boii. Nu vreau să le mai port grija în spate: ba fân, ba ocol, ba să nu-i mănânce lupii, ba de multe de toate... Oi fi eu vrednic să trag un car, mai ales dacă merge singur.
— Şuguieşti, măi omule, ori ți-e într-adins?
— Ba nu şuguiesc, zise Dănilă.
— Apoi dar, te văd că eşti bun mehenghiu, zise cel cu carul; m-ai găsit într-un chef bun; hai, noroc să dea Dumnezeu! Să-ți aibi parte de car, şi eu de boi!
Apoi dă carul, îşi ia boii, pleacă pe costişă într-o parte spre pădure şi se cam mai duce. Istalalt, adică Dănilă, zice în gândul său:
”Taci, că-i cu buche; l-am potcovit bine! De nu cumva s-ar răzgândi; dar parcă nu era țigan, să întoarcă.”
Apoi îşi ia şi el carul şi porneşte tot la vale înapoi spre casă.
— Aho! car nebun, aho! Când te-oi încărca zdravăn cu saci de la moară, ori cu fân din țarină, atunci să mergi aşa!
Şi cât pe ce, cât pe ce să nu-l ia carul înainte. Dar de la o vreme valea s-a sfârşit şi s-a început un deal; când să-l suie la deal, suie-l dacă poți!... Hârți! încolo, scârți! încolo, carul se da înapoi.
— Na! car mi-a trebuit, car am găsit!
Apoi cu mare greu hartoieşte carul într-o parte, îl opreşte

în loc, se pune pe proțap şi se aşterne pe gânduri.
— Mă!... asta încă-i una! De-oi fi eu Dănilă Prepeleac, am prăpădit boii; iar de n-oi fi eu acela, apoi am găsit o căruță... Ba e Prepeleac, ba nu-i el... Când iaca un om trecea iute spre târg c-o capră de vânzare.
— Prietene, zise Dănilă, nu mi-i da capra ceea, să-ți dau carul ista?
— Apoi... dă... capra mea nu-i de cele săritoare, şi-i bună de lapte.
— Ce mai la deal, la vale! bună, ne-bună, na-ți carul şi dă-mi-o!
Cela nu se pune de pricină, dă capra şi ia carul. Apoi aşteaptă până vin alte care, de-l leagă dinapoia lor, şi se duce în treaba lui spre casă, lăsând pe Dănilă gură cască tot pe loc.
— Bun, zise Prepeleac. Ia, pe ist cu capra ştiu încaltea că bine l-am boit!
Ia apoi şi el capra şi porneşte iar spre târg. Dar capra tot capră; se smuncea în toate părțile, încât îi era acum lehamete de dânsa.
— De-aş ajunge mai degrabă în târg, zise Prepeleac, ca să scap de râia asta.
Şi, mergând el mai departe, iaca se întâlneşte c-un om ce venea de la târg c-o gâscă în brațe.
— Bun întâlnişul, om bun! zise Dănilă.
— Cu bine să dea Dumnezeu!
— Nu vrei să facem schimb? să-ți dau capra asta şi să-mi dai gâsca.
— N-ai nimerit-o, că nu-i gâscă, ci-i gânsac; l-am cumpărat de sămânță.
— Da, dă-mi-l, dă-mi-l! că-ți dau şi eu o sămânță bună.
— De mi-i da ceva adaos, poate să ți-l dau; iară de nu, norocul gâştelor de-acasă; că are să facă un otrocol prin ele, de s-a duce vestea! În sfârşit, dur la deal, dur la vale, unul mai dă, altul mai lasă, şi Prepeleac mărită capra! Apoi înşfacă gânsacul şi pleacă tot înainte spre târg. Când ajunse în târg, gânsacul, dorit de gâşte, țipa cât îl lua gura: “ga, ga, ga, ga!”
”Na! c-am scăpat de dracul şi am dat peste tată-său:

acesta mă asurzeşte! Las’ că te însor eu şi pe tine acuşi, măi buclucaşule!”
Şi, trecând pe lângă un negustor cu pungi de vânzare, dă gânsacul pe-o pungă de cele pe talger şi cu băierile lungi, de pus în gât. Ia el punga, o suceşte, o învârteşte ş-apoi zice:
”Na-ți-o frântă, că ți-am dres-o! Dintr-o pereche de boi de-a mai mare dragul să te uiți la ei am rămas c-o pungă goală.
Măi! măi! măi! măi! Doar ştiu că nu mi-i acum întâiaşi dată să merg la drum; dar parcă dracul mi-a luat mințile!”
Mai şede el cât şede de cască gura prin târg, ş-apoi îşi ia tălpăşița spre casă. Şi, ajungând în sat, se duce drept la fratesău, ca să-i ducă bucurie.
— Bine v-am găsit, bădiță!
— Bine-ai venit, frate Dănilă! Da’ mult ai zăbovit la târg!
— Apoi dă, bădiță; m-am pornit cu graba şi m-am întâlnit cu zăbava.
— Ei, ce veste ne mai aduci de pe la târg?
— Ia, nu prea bună! Bieții boişorii mei s-au dus ca pe gura lupului.
— Vro dihanie a dat peste dânşii, ori ți i-a furat cineva?
— Ba! I-am dat eu singur cu mâna mea, bădiță.
Apoi spuse din capăt toată întâmplarea, pe unde-a fost şi ce-a pățit; iar la urma urmelor zise:
— Ş-apoi, ce mai atâta vorbă lungă, dintr-o pereche de boi m-am ales c-o pungă; ş-apoi şi asta pute a pustiu, bădiță dragă.
— Mă! da, drept să-ți spun, că mare nătărău mai eşti!
— Apoi dă!... bădiță! pân-aici, toate-au fost cum au fost, da’ de-acum am prins eu minte... Numai ce folos? Când e minte, nu-i ce vinde; când e brânză, nu-i bărbânță. Iaca îți dau dumitale punga asta, că eu n-am ce face cu dânsa. Şi te mai rog de toți dumnezeii să-mi împrumuți macar o dată carul cu boii, s-aduc nişte lemne din pădure la nevastă şi la copii, că n-au scânteie de foc în vatră, sărmanii! ş-apoi, ce-a da Dumnezeu! cred că nu te-oi mai supăra.
— Ptiu! mă! zise frate-său, după ce l-a lăsat să sfârşască. Se vede că Dumnezeu a umplut lumea asta cu ce-a putut.

Iaca-ți mai dau o dată carul, dar asta ți-a fi cea de pe urmă.
Lui Dănilă atâta i-a trebuit. Ia acum carul cu boii frăținesău şi porneşte. Cum ajunge în pădure, chiteşte un copac care era mai mare şi trage carul lângă el; fără să dejuge boii, începe a tăia copacul, ca să cadă în car deodată. Trebi de ale lui Dănilă Prepeleac! Bocăneşte el cât bocăneşte, când pârrr! cade copacul peste car de-l sfarmă şi peste boi de-i ucide!
”Na! că făcui pacostea şi fraține-meu! Ei, ei, acum ce-i de făcut?... Eu cred că ce-i bine, nu-i rău: Dănilă face, Dănilă trebuie să desfacă. Mă duc să văd, n-oi putea smomi pe frate-meu să-mi împrumute şi iapa, să fug apoi cu ea în lume, iar copiii şi nevasta să-i las în ştirea Celui-de-sus.”
Aşa zicând, porneşte şi, mergând prin pădure, s-a rătăcit. După multă trudă şi buimăceală, în loc să iasă la drum, dă de-un heleşteu şi, văzând nişte lişițe pe apă, zvârrr! cu toporul într-însele, cu chip să ucidă vro una s-o ducă peşchin frăținesău... Dar lişițele, nefiind chioare, nici moarte, au zburat; toporul s-a cufundat, şi Prepeleac a rămas bătând în buze.
”Mă!... că rău mi-a mai mers astăzi! Ce zi pocită! Se vede că m-a luat cineva din urmă!”
Apoi dă din umeri şi porneşte; mai merge el cât merge, până ce, cu mare greu, găseşte drumul. Apoi o ia la papuc şi hai, hai! hai, hai! ajunge în sat, la frate-său, şi pe loc cârpeşte o minciună, care se potrivea ca nuca în perete.
— Frate, mai fă-mi un bine şi cu iapa, ca să mân boii de călare: în pădure a plouat grozav, şi s-a făcut o mâzgă ş-un ghețuş, de nu te mai poți de fel ținea pe picioare.
— Mă! zise frate-său, se vede că tu ai fost bun de călugărit, iar nu de trăit în lume, să necăjeşti oamenii şi să chinuieşti nevasta şi copiii! Haiti! lipseşti dinaintea mea şi du-te unde-a dus surdul roata şi mutul iapa, ca să nu mai aud de numele tău!
Iapa! Las’ pe Dănilă, că ştie el unde-a duce-o: să-şi ia iertăciune de la boi şi ziua bună de la car. Apoi iese pe uşă, pune mâna pe iapă şi pe-o secure, şi tunde-o! Când se trezeşte frate-său, ia iapa dacă ai de unde! Prepeleac

era tocmai la heleşteul din pădure, să caute toporul. Aici îi trăsni în cap lui Dănilă că el ar fi bun de călugăr, după vorbele frăține-său.
— Am să durez o mănăstire pe pajiştea asta, de are să se ducă vestea în lume, zise el.
Şi deodată se şi apucă. Face mai întâi o cruce ş-o înfige în pământ, de înseamnă locul. Apoi se duce prin pădure şi începe a chiti copacii trebuitori: ista-i bun de amânare, cela de tălpi, ista de grinzi, cela de tumurugi, cela de costoroabe, ista de toacă; şi tot aşa dondănind el din gură, iaca se trezeşte dinaintea lui c-un drac ce ieşise din iaz.
— Ce vrei să faci aici, măi omule?
— Da' nu vezi?
— Stai, mă! nu te-apuca de năzbutii. Iazul, locul şi pădurea de pe-aici sunt ale noastre.
— Poate-i zice că şi rațele de pe apă sunt ale voastre, şi toporul meu din fundul iazului. V-oi învăța eu pe voi să puneți stăpânire pe lucrurile din lume, cornoraților!
Dracul, neavând ce-i face, huştiuliuc! în iaz şi dă de ştire lui Scaraoschi despre omul lui Dumnezeu, cu năravul dracului. Ce să facă dracii? Se sfătuiesc între dânşii, şi Scaraoschi, căpetenia dracilor, găseşte cu cale să trimită pe unul din ei c-un burduf de bivol plin cu bani, să-i dea pusnicului Dănilă, ca să-l poată mătura de-acolo.
— Na-ți, mă, bani! zise dracul trimis; şi să te cărăbăneşti de aici; că, de nu, e rău de tine!
Prepeleac se uită la cruce, se uită la drac şi la bani... dă din umeri ş-apoi zice:
— Aveți noroc, spurcaților, că-mi sunt mai dragi banii decât pusnicia, că v-aş arăta eu vouă!
Dracul răspunde:
— Nu te pune în poară, măi omule, cu împăratul iadului; ci mai bine ia-ți bănişorii şi caută-ți de nevoi.
Apoi lasă banii şi se întoarnă în heleşteu, unde găseşte pe Scaraoschi tare mâhnit pentru pierderea unei comori aşa de mari, cu care ar fi putut dobândi o mulțime de suflete.
Prepeleac, în acest timp, se chitea cum ar face să vadă banii acasă la dânsul.
— Bun! zise Dănilă. Nici asta nu se ia din drum. Tot

mănăstiri să croieşti, dacă vrei să te bage dracii în seamă, să-ți vie cu banii de-a gata la picioare şi să te facă putred de bogat!
Pe când se îngrijea el cum să ducă banii acasă, iaca un alt drac din iaz i se înfăţişază înainte, zicându-i:
— Măi omule! Stăpânu-meu s-a răzgândit; el vrea mai întâi să ne cercăm puterile ş-apoi să iei banii.
”Ia, acu-i acu!” zise Prepeleac în gândul său, oftând. Dar este o vorbă: tot bogatul mintios şi tânărul frumos. Dănilă mai prinsese acum la minte.
— Puterile? Ei, cum şi în ce fel?
— Iaca cum: dintru-ntâi şi dintru-ntâi, care dintre noi amândoi a lua iapa ta în spate şi va înconjura iazul de trei ori, fără s-o pună jos şi să se răsufle, ai aceluia să fie banii.
Şi cum zice, umflă dracul iapa în cârcă şi într-o clipă înconjură iazul de trei ori. Prepeleac, văzând atâta putere din partea dracului, nu-i prea veni la socoteală, dar tot îşi ținu firea şi zise:
— Măi Michiduță! doar eu te credeam mai tare decât eşti! Aşa-i că tu ai luat iapa în spate? Însă eu ți-oi lua-o numai între picioare; şi îndată se şi azvârle pe iapă şi înconjură iazul de trei ori, fără să se răsufle.
Dracul atunci se miră mult de asta şi, neavând ce mai zice, iscodi alta.
— Acum să ne întrecem din fugă, zise el.
— Măi Michiduță! da' cu mine ți-ai găsit că poți tu să te întreci din fugă?
— D-apoi cu cine?
— Vină încoace, să-ți arăt eu cu cine!
Apoi merge împreună cu dracul în nişte porumbrei, unde vede un iepure dormind, şi i-l arată.
— Vezi tu colo pe cineva ghemuit jos şi mititel?
— Văd.
— Acela-i copilul meu cel mai mic. Aține-te! Şi când l-oi trezi din somn, să te iei după el. Şi-odată şi strigă: u! ta! na! na! na!...
Atunci iepurele sare, şi dracul după el. Fug ei cât fug, şi de la o vreme dracul pierde urma iepurelui. Până acum toți

râdeau de Prepeleac, dar acum a ajuns să râdă şi el de dracul. Pe când Dănilă se ținea cu mâna de inimă, râzând de prostia dracului, iaca şi acesta se înturna gâfuind.
— Mă! da' sprinten şi sprințăroi copil mai ai, drept să-ți spun! Când aproape-aproape să pun mâna pe dânsul, i-am pierdut urma, şi să te duci, duluță!
— Seamănă tătâne-său, sireicanul! zise Dănilă. Ei? mai ai poftă să te întreci şi cu mine?
— Ba mai pune-ți pofta-n cui!... Mai bine să ne întrecem din trântă.
— Din trântă? Doar de ți-e greu de viață. Mă! tot am auzit din bătrâni că dracii nu-s proşti; d-apoi, cum văd eu, tu numai nu dai în gropi, de prost ce eşti. Ascultă! Eu am un unchi bătrân de 999 de ani şi 52 de săptămâni; şi de-l vei putea trânti pe dânsul, atunci să te încerci şi cu mine, dar cred că ți-a da pe nas.
Zicând aceste, porneşte înainte şi face semn dracului cu mâna, să vină după el. În fundul pădurii, sub nişte stânci, se afla o bizunie de urşi, peste care dăduse Prepeleac, umblând câteodată, ca pusnic ce se găsea, după vlăstari sălbatici şi după zmeură. Ajungând ei aproape, Dănilă zise:
— Iaca locaşul unchiului meu. Intră înlăuntru; ai să-l găseşti dormind în cenuşă, cu nasul în tăciuni. De vorbit, nu poate vorbi, că măselele şi dinții i-au căzut mai bine de o mie de ani.
Dracul, când n-are ce face, ştiți ce face... Intră înlăuntru şi începe a-şi purta codița cea bârligată pe la nasul uncheşului. Atâta i-a trebuit lui moş Ursilă, ş-apoi las' pe dânsul! Deodată sare mânios din bârlog, haț! dracul subsuoară şi-l strânge cu atâta putere, de era să-şi dea sufletul, şi ochii i-au ieşit afară din cap cât cepele de mari.
— Na! nu cauți, ş-o găseşti, zise Dănilă, care privea de departe vălmăşagul acesta şi se strica de râs. Dar nu ştiu ce face dracul, că face el ce face, şi cu mare greu scapă din labele lui moş Ursilă. Dănilă, cum vede pe drac scăpat, bun teafăr... se face că-l scoate.
— Ia las', măi omule, las'! nu-ți mai face obraz. Dacă ai ştiut că ai un moş aşa de grobian, pentru ce m-ai

îndemnat să mă lupt cu el?
— Da’ ce? Nu ți-a plăcut? Hai şi cu mine!
— Cu tine, şi numai cu tine, m-oi întrece din chiuit; şi care-a chiui mai tare, acela să ia banii.
— Bun!... zise Dănilă în gând; las’ că te-oi chiui eu! Măi Michiduță! Ia chiuie tu întâi, ca să aud cum chiui.
Atunci dracul se crăceşte c-un picior la asfințit şi cu unul la răsărit, s-apucă zdravăn cu mâinile de torțire cerului, cască o gură cât o şură, şi, când chiuie o dată, se cutremură pământul, văile răsună, mările clocotesc şi peştii din ele se sperie; dracii ies afară din iaz câtă frunză şi iarbă! Şi oleacă numai de nu s-a risipit bolta cerului. Dănilă însă şedea călare pe burduful cu bani şi, ținându-şi firea, zise:
— Mă! da’ numai aşa de tare poți chiui? Eu mai nu te-am auzit. Mai chiuie o dată!
Dracul chiuie şi mai grozav.
— Tot nu te-am auzit. Încă o dată!
Dracul chiuie ş-a treia oară, aşa de tare, de credeai că s-a rupt ceva într-însul.
— Acum nu te-am auzit nici atâta... Aşa-i c-a venit şi rândul meu?
— Mai aşa!
— Măi Michiduță! când oi chiui eu, ai să asurzeşti ş-au să-ți sară creierii din cap. Înțeles-ai tu? Însă eu îți priesc bine, dacă-i vrea să mă asculți.
— În ce fel?
— Ia să-ți leg ochii şi urechile c-un ştergar, dacă vrei să mai trăieşti.
— Leagă-mi ce ştii şi cu ce ştii, numai să nu mor!
Atunci Dănilă leagă strâns c-un ştergar gros de câlți ochii şi urechile dracului, ca la baba-oarba; apoi ia o drughineață groasă de stejar în mână, căci, cât era de pusnic Dănilă, tot mai mult se bizuia pe drughineață decât în sfânta cruce, şi pâc! la tâmpla dracului cea dreaptă, una!
— A... leu! destul! Nu mai chiui!
— Ba nu! stai, Sarsailă! tu cum ai chiuit de trei ori? Trosc! şi la stânga una!

— Va... leu! destul!
— Ba nu-i destul! şi-i mai trage şi-n numele tatălui una!
— A...uleo! strigă dracul îngrozitor, şi cu ochii legați, cum era, văicărându-se grozav şi zvârcolindu-se ca şarpele, se aruncă în iaz, spunând lui Scaraoschi cele întâmplate şi că nu-i de şuguit cu vrăjitorul acesta.
Dănilă însă ofta din greu lângă burduful cu bani şi se tot frământa cu gândul ce-i de făcut. Când, iaca al treilea drac i se înfățişază înainte, c-un buzdugan straşnic de mare în mână, pe care îl trânteşte la pământ şi zice:
— Măi omule! ia, acum să te văd! Cine-a azvârli buzduganul ista mai tare în sus, ai aceluia să fie banii.
”Na! Dănilă, zice el în gândul său, aşă-i c-ai sfeclit-o?”
Dar vorba ceea: “Nevoia învață pe cărăuş”.
— Ia zvârle-l tu întâi, măi dracule!
Atunci dracul ia buzduganul de coadă, şi când îl zvârle, se suie aşa de tare, de nu se mai vede; şi abia după trei zile şi trei nopți, căzând jos, cu mare străşnicie s-a cufundat în fundul pământului, de s-au zguduit temeliile lumii!
— Ia azvârle-l şi tu acum, zise dracul îngâmfat.
— L-oi zvârli eu, nu te îngriji, dar scoate-l mai întâi în fața pământului, cum a fost şi la tine.
Dracul ascultă şi-l scoate.
— Haiti! mai repede, mai repede, că n-am timp de aşteptat...
— Mai îngăduieşte puțin, tartarule, că nu te trag copiii de poale! Dracul îngăduie, căci n-are încotro.
Nu trecu mult şi ziua se călători. Cerul era limpede, şi luceferii sclipitori râdeau la stele, iară luna, scoțând capul de după dealuri, se legăna în văzduh, luminând pământul.
— Da’ nu-l mai zvârli, omule?
— Ba am să-l zvârl de-acum; dar îți spun dinainte, să te ştergi pe bot despre dânsul.
— De ce?
— Iaca de ce: vezi tu colo în lună nişte pete?
— Le văd.
— Acolo-s frații mei din ceea lume. Şi, Doamne, mare nevoie mai au de fier, ca să-şi potcovească caii. Uite bine şi vezi cum îmi fac semn cu mâna, să le dau buzduganul

ista; ş-odată şi pune mâna pe dânsul.
— Stăi, nepriceputule, că buzduganul ista îl avem lăsat moştenire de la strămoşul nostru; şi nu-l putem da nici pentru toată lumea; ş-odată-i şi smunceşte buzduganul din mână, şi fuga cu el în iaz, spunând lui Scaraoschi ce era să păţească cu buzduganul.
Atunci Scaraoschi, îngrijit şi mânios grozav, chemă înaintea sa pe toată drăcimea şi bătu din picior, strigând:
— Acum, în clipă, să se aleagă unul dintre voi care să meargă şi să afurisească pe acest proclet şi vrăjmaş cumplit.
Pe loc şi vine unul înantea sa, tremurând.
— Să trăiţi, mârşăvia-voastră! Eu mă duc să îndeplinesc nelegiuita voastră poruncă.
— Mergi! şi dacă-i fi meşter şi-i izbuti, să ştii c-am să te fac mai mare.
Atunci dracul porneşte c-o falcă-n cer şi cu una-n pământ, şi într-o clipă şi ajunge la pusnicul Dănilă.
— Măi omule, zise dracul. Tu, cu şmecheriile tale, ai tulburat toată drăcimea; da' acuşi am să te vâr şi eu în toate grozile morţii! Hai să ne blestemăm, şi care dintre noi amândoi a fi mai meşter, acela să ia banii!
Ş-odată şi-ncepe dracul a boscorodi din gură şi a descânta, că nu ştiu ce face, de-i pocneşte lui Dănilă un ochi din cap. Săracul Prepeleac! se vede că i-a fost scris tot el să răsplătească şi păcatele iepei frăţine-său, ale caprei, ale gânsacului logodit şi ale boilor ucişi în pădure. Pesemne blestemul gâştelor văduvite l-a ajuns, sărmanul! Doamne! Multe mai are de pătimit un pusnic adevărat când se depărtează de poftele lumeşti şi se gândeşte la fapte bune!... Ş-apoi ce este mai gingaş decât ochiul? Dănilă crăpa de durere! dar, oricât îl durea de tare, el tot îşi ţinu inima cu dinţii şi zise:
— Nu mă sperii tu cu de-alde-aceste, demon spurcat ce eşti! Am să te fac să-ţi muşti mâinile şi să mă pomeneşti în toată viaţa ta!
— Dă, dă, nu mai dondăi atâta din gură şi blestemă şi tu acum, să te văd cât eşti de meşter.
— Ai să iei burduful cu bani în spate şi ai să mergi la casa

mea, căci blestemurile părinteşti nu-s la mine. Înțeles-ai?
Şi, cum zice, încalecă şi Dănilă pe burduf; iară dracu-i umflă în spate şi zboară iute ca gândul taman la casa lui Dănilă Prepeleac.
Copiii şi nevasta lui, când au văzut un bivol zburând pe sus, au rupt-o de fugă, înspăimântați. Dănilă, însă, a început a-i striga pe nume; şi ei, cunoscând glasul lui, s-au oprit.
— Dragii tatei, băieți! Ia veniți încoace şi aduceți cu voi şi blestemurile părinteşti! ragila şi pieptenii de pieptănat câlți!
Băieții încep a curge toți, care dincotro, cu blestemurile părinteşti în mână. Îi venise acum şi lui Dănilă apa la moară.
— Puneți mâna, copii, pe jupânul ista, şi începeți a-l blestema cum îți şti voi mai bine, ca să-i placă şi dumisale.
Atunci lasă pe copii, că şi dracul fuge de dânşii. Au tăbărât cu toții pe dânsul şi l-au schingiuit după placul lui Dănilă.
Ş-a început dracul a țipa cât îi lua gura; şi scăpând cu mare greu de mâinile lor, hârşcâit şi stâlcit cum era, a lăsat şi bani şi tot şi s-a dus pe urlați după ceilalți.
Iară Dănilă Prepeleac, nemaifiind supărat de nimene şi scăpând deasupra nevoii, a mâncat şi a băut şi s-a desfătat până la adânci bătrânețe, văzându-şi pe fiii fiilor săi împrejurul mesei sale.

Povestea porcului

Cică erau odată o babă şi un moşneag: moşneagul de-o sută de ani, şi baba de nouăzeci; şi amândoi bătrânii aceştia erau albi ca iarna şi posomorâți ca vremea cea rea din pricină că nu aveau copii. Şi, Doamne! tare mai erau doriți să aibă măcar unul, căci, cât era ziulica şi noaptea de mare, şedeau singurei ca cucul şi le țiuiau urechile, de urât ce le era. Şi apoi, pe lângă toare aceste, nici vreo scofală mare nu era de dânşii: un bordei ca vai de el, nişte țoale rupte, aşternute pe laițe, şi atâta era tot. Ba de la o vreme încoace, urâtul îi mânca şi mai tare, căci țipenie de om nu le deschidea uşa; parcă erau bolnavi de ciumă, sărmanii!
În una din zile, baba oftă din greu şi zise moşneagului:

— Doamne, moşnege, Doamne! De când suntem noi, încă nu ne-a zis nime tată şi mamă! Oare nu-i păcat de Dumnezeu că mai trăim noi pe lumea asta? Căci la casa fără de copii nu cred că mai este vrun Doamne-ajută!
— Apoi dă, măi babă, ce putem noi face înaintea lui Dumnezeu?
— Aşa este, moşnege, văd bine; dar, până la una, la alta, ştii ce-am gândit eu astă-noapte?
— Ştiu, măi babă, dacă mi-i spune.
— Ia, mâine dimineață, cum s-a miji de ziuă, să te scoli şi să apuci încotro-i vedea cu ochii; şi ce ți-a ieşi înainte întâi şi-ntâi, dar a fi om, da' şarpe, da', în sfârşit, orice altă jivină a fi, pune-o în traistă şi o adă acasă; vom creşte-o şi noi cum vom putea, şi acela să fie copilul nostru.
Moşneagul, sătul şi el de-atâta singurătate şi dorit să aibă copii, se scoală a doua zi dis-dimineață, îşi ia traista în băț şi face cum i-a zis baba... Porneşte el şi se duce tot înainte pe nişte ponoare, până ce dă peste un bulhac. Şi numai iaca că vede în bulhac o scroafă cu doisprezece purcei, care şedeau tologiți în glod şi se păleau la soare. Scroafa, cum vede pe moşneag că vine asupra ei, îndată începe a grohăi, o rupe de fugă, şi purceii după dânsa. Numai unul, care era mai ogârjit, mai răpănos şi mai răpciugos, neputând ieşi din glod, rămase pe loc. Moşneagul degrabă îl prinde, îl bagă în traistă, aşa plin de glod şi de alte podoabe cum era, şi porneşte cu dânsul spre casă.
— Slavă ție, Doamne! zise moşneagul, că pot să duc babei mele o mângâiere! Mai ştiu eu? Poate ori Dumnezeu, ori dracul i-a dat în gând ieri noapte de una ca asta.
Şi cum ajunge-acasă, zice:
— Iaca, măi băbuşcă, ce odor ți-am adus eu! Numai să-ți trăiască! Un băiat ochios, sprâncenat şi frumuşel de nu se mai poate. Îți seamănă ție, ruptă bucățică!... Acum pune de lăutoare şi grijeşte-l cum ştii tu că se grijesc băieții: că, după cum vezi, îi cam colbăit, mititelul!
— Moşnege, moşnege! zise baba, nu râde, că şi aceasta-i făptura lui Dumnezeu; ca şi noi... Ba poate... şi mai

nevinovat, sărmanul!
Apoi, sprintenă ca o copilă, face degrabă leşie, pregăteşte de scăldătoare şi, fiindcă ştia bine treaba moşitului, lă purcelul, îl scaldă, îi trage frumuşel cu untură din opaiț pe la toate încheieturile, îl strânge de nas şi-l sumuță, ca să nu se deoache odorul. Apoi îl piaptănă şi-l grijeşte aşa de bine, că peste câteva zile îl scoate din boală; şi cu tărâțe, cu cojițe, purcelul începe a se înfiripa şi a creşte văzând cu ochii, de-ți era mai mare dragul să te uiți la el. Iară baba nu ştia ce să mai facă de bucurie că are un băiat aşa de chipos, de hazliu, de gras şi învelit ca un pepene. Să-i fi zis toată lumea că-i urât şi obraznic, ea ținea una şi bună, că băiat ca băiatul ei nu mai este altul! Numai de-un lucru era baba cu inima jignită: că nu putea să le zică *tată* şi *mamă*.
Într-una din zile, moşneagul voieşte a merge la târg să mai cumpere câte ceva.
— Moşnege, zise baba, nu uita să aduci şi nişte roşcove pentru ist băiat, că tare-a fi dorit, mititelul!
— Bine, măi babă. Dar în gândul său: “Da’ mânca-l-ar brânca să-l mănânce, surlă, că mult mă mai înăduşi cu dânsul. De-am avea pâine şi sare pentru noi, da’ nu să-l mai îndop şi pe dânsul cu bunătăți... Când m-aş potrivi eu babei la toate cele, apoi aş lua câmpii!”
În sfârşit, moşneagul se duce la târg, târguieşte el ce are de târguit şi, când vine acasă, baba îl întreabă, ca totdeauna:
— Ei, moşnege, ce mai ştii de pe la târg?
— Ce să ştiu, măi babă? Ia, nu prea bune veşti: împăratul vrea să-şi mărite fata.
— Şi asta-i veste rea, moşnege? — D-apoi îngăduieşte puțin, măi babă, că nu-i numai atâta, că, de ce-am auzit eu, mi s-a suit părul în vârful capului. Şi când ți-oi spune până la sfârşit, cred că ți s-a încrâncena şi ție carnea pe tine.
— Da’ de ce, moşnege? Vai de mine!
— D-apoi, iaca de ce, măi babă, ascultă: Împăratul a dat de ştire, prin crainicii săi, în toată lumea, că oricine s-a afla să-i facă, de la casa aceluia şi până la curțile împărăteşti,

un pod de aur pardosit cu pietre scumpe şi fel de fel de copaci, pe de-o parte şi de alta, şi în copaci să cânte tot felul de păsări, care nu se mai află pe lumea asta, aceluia îi dă fata; ba cică-i mai dă şi jumătate din împărăția lui. Iară cine s-a bizui să vină ca s-o ceară de nevastă şi n-a izbuti să facă podul, aşa cum ți-am spus, aceluia pe loc îi şi taie capul. Şi cică până acum o mulțime de feciori de crai şi de împărați, cine mai ştie de pe unde au venit, şi nici unul din ei n-a făcut nici o ispravă; şi împăratul, după cum s-a hotărât, pe toți i-a tăiat, fără cruțare, de le plânge lumea de milă. Apoi, măi babă, ce zici? bune veşti sunt aceste? Ba şi împăratul cică s-a bolnăvit de supărare!
— Of! moşnege, of! boala împăraților e ca sănătatea noastră! Numai despre feții de împărat, ce mi-ai spus, mi se rupe inima din mine, că mare jale şi alean or fi mai ducând mamele lor pentru dânşii! Mai bine că al nostru nu poate vorbi şi nu-l duce capul, ca pe alții... la atâtea iznoave.
— Bune-s şi acestea, măi babă; da' bună ar fi şi aceea când ar avea cineva un fecior care să facă podul şi să ia pe fata împăratului, că ştiu c-ar încăleca pe nevoie şi, Doamne! mare slavă ar mai dobândi în lume!
Când vorbeau bătrânii, purcelul şedea în culcuş, într-un cotlon sub vatră, cu râtul în sus şi, uitându-se țintă în ochii lor, asculta ce spun ei şi numai pufnea din când în când. Şi cum sfătuiau bătrânii, ei înde ei, despre acestea, numai iaca se aude sub vatră: “Tată şi mamă! eu îl fac”. Baba atunci a amețit de bucurie, moşneagul însă, gândind că-i Ucigă-l crucea, s-a speriat şi, uimit, se uita prin bordei în toate părțile, să vadă de unde a ieşit acel glas; dar, nevăzând pe nime, şi-a mai venit în sine. Însă godacul iar a strigat:
— Tată, nu te înfricoşa, că eu sunt! Ci trezeşte pe mama şi du-te la împăratul de-i spune că eu îi fac podul.
Moşneagul atunci zise îngăimat:
— D'apoi ai să-l poți face, dragul tatei?
— Despre asta n-aibi grijă, tată, că eşti cu mine. Numai du-te şi vesteşte împăratului ce-am spus eu!
Baba, atunci, venindu-şi în sine, sărută băiatul şi-i zise:

— Dragul mamei, drag! Nu-ți pune viața în primejdie, şi pe noi să ne laşi, tocmai acum, străini, cu inima arsă şi fără nici un sprijin!
— Nu te îngriji, mămucă, defel; că trăind şi nemurind ai să vezi cine sunt eu.
Atunci moşneagul, nemaiavând ce zice, îşi piaptănă barba frumos, ia toiagul bătrâneților în mână, apoi iese din casă şi porneşte spre împărăție şi, cum ajunge în târg, se duce cu pieptul deschis drept la palatul împăratului. Un străjer, cum vede pe moşneag că stă pe-acolo, îl întreabă:
— Da' ce vrei, moşule!
— Ia, am treabă la împăratul; feciorul meu se prinde că i-a face podul.
Străjerul, ştiind porunca, nu mai lungeşte vorba, ci ia moşneagul şi-l duce înaintea împăratului. Împăratul, văzând pe moşneag, îl întreabă:
— Ce voieşti de la mine, moşule?
— Să trăiți mulți ani cu bine, luminate şi preaputernice împărate! Fecioru-meu, auzind că aveți fată de măritat, m-a trimis, din partea lui, ca să aduc la cunoştința măriei-voastre că el, cică, poate să vă facă podul.
— Dacă poate să-l facă, facă-l, moşnege; şi atunci fata şi jumătate din împărăția mea ale lui să fie. Iară de nu, atunci... poate-i fi auzit ce-au pățit alții, mai de viță decât dânsul?! Dacă te prinzi aşa, apoi mergi de-ți adă feciorul încoace. Iară de nu, caută-ți de drum şi nu umbla cu gărgăunii în cap.
Moşneagul, auzind aceste chiar din gura împăratului, se pleacă până la pământ; apoi iese şi porneşte spre casă, ca să-şi aducă feciorul. Şi, cum ajunge acasă, spune fecioru-său ce a zis împăratul. Purcelul atunci, plin de bucurie, începe a zburda prin bordei, dă un ropot pe sub laițe, mai răstoarnă câteva oale cu râtul şi zice:
— Haidem, tătucă, să mă vadă împăratul!
Baba, atunci, începe a se boci şi a zice:
— Se vede că eu nu mai am parte în lumea asta de nimica! Până acum m-am chinuit de l-am crescut şi l-am scos din toată nevoia, şi acum... parcă văd c-am să rămân fără dânsul!

Şi, tot bocind ea, o apucă leşin de supărare. Iar moşneagul, de cuvânt; pune cuşma pe cap, o îndeasă pe urechi, îşi ia toiagul în mână, iese din casă şi zice:
— Hai cu tata, băiete, s-aducem noră mâne-ta.
Purcelul, atunci, de bucurie, mai dă un ropot pe sub laițe, apoi se ia după moşneag şi, cât colè, mergea în urma lui, grohăind şi muşluind pe jos, cum e treaba porcului. Abia ajung ei la porțile palatului împărătesc, şi străjerii, cum îi văd, încep a se uita unul la altul şi a bufni de râs.
— Da' ce-i acesta, moşule? zise unul din ei.
— D'apoi acesta mi-e feciorul, care se prinde c-a face podul împăratului.
— Doamne, moşule, Doamne! multă minte îți mai trebuie! zise un străjer bătrân; se vede că ți-ai urât zilele!
— Apoi dă, ce-i scris omului în frunte-i este pus, şi tot de-o moarte are să moară cineva.
— D-ta, moşule, cum vedem noi, cauți pricina ziua-miazamare, cu lumânare, ziseră străjerii.
— D-apoi asta nu vă priveşte pe d-voastre; ia, mai bine păziți-vă gura şi dați de ştire împăratului c-am venit noi, răspunse moşneagul.
Străjerii, atunci, se uită lung unul la altul şi strâng şi ei din umeri, apoi unul din ei vesteşte împăratului despre venirea noilor pețitori, moşneagul cu purcelul său! Atunci împăratul îl cheamă înaintea sa. Moşneagul, cum intră, se pleacă până la pământ şi stă la uşă, smerit. Iară purcelul calcă înainte pe covoare, grohăind, şi începe a muşlui prin casă. Atunci împăratul, văzând aşa mare obrăznicie, pe de-o parte i-a venit a râde, iară pe de alta se tulbură grozav şi zise:
— Da' bine, moşnege, când ai venit în cela rând, parcă erai în toată mintea; dar acum unde te visezi, de umbli cu porci după tine? Şi cine te-a pus la cale să mă iei tocmai pe mine în bătaie de joc?
— Ferească Dumnezeu, înălțate împărate, să cuget eu, om bătrân, la una ca asta! D-apoi, să avem iertare, luminareavoastră, că acesta mi-i flăcăul, despre care v-am spus mai deunăzi că m-a trimis la măria-voastră, dacă vă mai aduceți aminte.

— Şi el are să-mi facă podul?
— D-apoi aşa nădăjduim în Dumnezeu, că chiar el, măria-ta!
— Hai! ia-ți porcul de-aici şi ieşi afară! Şi dacă până mâine dimineață n-a fi podul gata, moşnege, are să-ți stea capul unde-ți stau tălpile. Înțelesu-m-ai?
— Milostiv este Cel-de-sus, măria-voastră! Iară dacă s-a întâmpla, — să nu bănuiți, puternice împărate! — după dorința luminării-voastre, apoi atunci să ne trimiteți copila acasă.
Şi zicând aceste, se pleacă după obicei, îşi ia purcelul, iese şi porneşte spre casă, urmat de câțiva ostaşi, în paza cărora l-a dat împăratul până a doua zi; ca să vadă ce poate fi una ca asta. Căci multă vorbă, mult râs şi mare nedumerire se mai făcuse la palat şi în toate părțile despre o astfel de batjocură nemaipomenită.
Şi, către seară, ajungând moşneagul şi cu purcelul acasă, pe babă o apucă un tremur, de spaimă, şi începe a se văicăra şi a zice:
— Vai de mine, moşnege! da' ce foc mi-ai adus la casă? Mie ostaşi îmi trebuiesc?
— Încă mai ai gură să întrebi?! acestea-s faptele tale; m-am luat după capul tău cel sec şi m-am dus pe coclauri să-ți aduc copii de suflet. Şi acum, iaca în ce chichion am intrat! Că n-am adus eu ostaşii, ci ei m-au adus pe mine. Şi capului meu se vede că până mâine dimineață i-a fost scris să mai steie unde stă!
Purcelul însă umbla muşluind prin casă după mâncare şi nici grijă n-avea despre încurcala ce făcuse. Moşnegii s-au ciondănit cât s-au mai ciondănit şi, cât erau ei de îngrijiți, despre ziuă au adormit. Iară purcelul atunci s-a suit binişor pe laiță, a spart o fereastră de bărdăhan şi, suflând o dată din nări, s-au făcut că două suluri de foc, de la bordeiul moşneagului, care acum nu mai era bordei, şi până la palatul împăratului. Şi podul, cu toate cele poruncite, era acum gata. Iară bordeiul moşneagului se prefăcuse într-un palat mult mai strălucitor decât al împăratului! Şi, deodată, baba şi moşneagul se trezesc îmbrăcați în porfiră împărătească, şi toate bunătățile de pe

lume erau acum în palaturile lor. Iară purcelul zburda şi se tologea numai pe covoare, în toate părțile.
Tot în acea vreme, şi la împărăție straşnică zvoană s-a făcut, şi însuşi împăratul cu sfetnicii săi, văzând această mare minune, grozav s-au speriat, şi temându-se împăratul să nu i se întâmple ceva de rău, a făcut sfat şi a găsit cu cale să dea fata după feciorul moşneagului şi de îndată a şi trimis-o. Căci şi împăratul, cât era de împărat, le dăduse acum toate pe una, şi nici măcar aceea nu era bună: frica!
Nuntă n-a mai făcut, căci cu cine era s-o facă? Fata împăratului, cum a ajuns la casa mirelui, i-au plăcut palaturile şi socrii. Iar când a dat cu ochii de mire, pe loc a încremenit, dar mai pe urmă, strângând ea din umeri, a zis în inima sa: “Dacă aşa au vrut cu mine părinții şi Dumnezeu, apoi aşa să rămâie”. Şi s-a apucat de gospodărie.
Purcelul toată ziua muşluia prin casă, după obiceiul său, iară noaptea, la culcare, lepăda pielea cea de porc şi rămânea un fecior de împărat foarte frumos! Şi n-a trecut mult, şi nevasta lui s-a deprins cu dânsul, de nu-i mai era acum aşa de urât ca dintâi.
La vro săptămână, două, tânăra împărăteasă, cuprinsă de dor, s-a dus să-şi mai vadă părinții; iară pe bărbat l-a lăsat acasă, căci nu-i da mâna să iasă cu dânsul. Părinții, cum au văzut-o, s-au bucurat cu bucurie mare, şi, întrebând-o despre gospodărie şi bărbat, ea a spus tot ce ştia. Atunci împăratul a început s-o sfătuiască, zicând:
— Draga tatei! Să nu cumva să te împingă păcatul să-i faci vrun neajuns, ca să nu pățeşti vreo nenorocire! Căci, după cum văd eu, omul acesta, sau ce-a fi el, are mare putere. Şi trebuie să fie ceva neînțeles de mintea noastră, de vreme ce a făcut lucruri peste puterea omenească!
După aceasta au ieşit amândouă împărătesele în grădină ca să se plimbe. Şi aici, mama sfătui pe fată cu totul de alt fel:
— Draga mamei, ce fel de viață ai să mai duci tu dacă nu poți ieşi în lume cu bărbatul tău? Eu te sfătuiesc aşa: să potriveşti totdeauna să fie foc zdravăn în sobă şi, când a

adormi bărbatu-tău, să iei pielea cea de porc şi s-o dai în foc, ca să ardă, şi atunci ai să te mântui de dânsa!
— Că bine zici, mamă! iaca, mie nu mi-a venit în cap de una ca asta.
Şi cum s-a întors împărăteasa cea tânără seara acasă, a şi poruncit să-i facă un foc bun în sobă. Şi când dormea bărbatusău mai bine, ea a luat pielea cea de porc, de unde o punea el, şi a dat-o pe foc! Atunci perii de pe dânsa au început a pârâi şi pielea a sfârâi, prefăcându-se în cioric ars şi apoi în scrum; şi a făcut în casă o duhoare aşa de grozavă, încât bărbatul pe loc s-a trezit înspăimântat, a sărit drept în picioare şi s-a uitat cu jale în sobă. Şi când a văzut această mare nenorocire, a lăcrimat, zicând:
— Alei! femeie nepricepută! Ce-ai făcut? De te-a învățat cineva, rău ți-a priit, iară de-ai făcut-o din capul tău, rău cap ai avut!
Atunci ea deodată s-a văzut încinsă peste mijloc cu un cerc zdravăn de fier. Iară bărbatu-său i-a zis:
— Când voi pune eu mâna mea cea dreaptă pe mijlocul tău, atunci să plesnească cercul acesta, şi numai atunci să se nască pruncul din tine, pentru că ai ascultat de sfaturile altora, de ai nenorocit şi căzăturile ieste de bătrâni, m-ai nenorocit şi pe mine şi pe tine deodată! Şi dacă vei avea cândva nevoie de mine, atunci să ştii că mă cheamă *Făt-Frumos* şi să mă cauți la Mănăstirea-de-Tămâie.
Cum a sfârşit de zis aceste, deodată s-a stârnit un vânt năprasnic, şi, venind un vârtej înfricoşat, a ridicat pe ginerele împăratului în sus şi s-a făcut nevăzut. Atunci podul cel minunat îndată s-a stricat şi s-a mistuit, de nu se ştie ce s-a făcut. Iară palatul în care şedeau moşnegii şi cu nora, cu toate bogățiile şi podoabele din el, s-a schimbat iarăşi în sărăcăciosul bordei al moşneagului, de mai înainte. Atunci bătrânii, văzând astă mare nenorocire şi pe nora lor în aşa hal, au început a o mustra, cu lacrimi în ochi, şi a-i zice cu asprime să se ducă unde ştie, că ei n-au cu ce s-o țină.
Ea, văzându-se acum aşa de nenorocită şi oropsită, ce să

facă şi încotro s-apuce? Să se ducă la părinți? Se temea de asprimea tată-său şi de şugubața defăimare a oamenilor! Să rămână pe loc? Nu avea cele trebuitoare şi-i era lehamete de mustrările socrilor. În sfârşit, s-a hotărât a se duce în toată lumea, să-şi caute bărbatul. Şi hotărându-se astfel, a zis Doamne-ajută! şi a pornit încotro a văzut cu ochii. Şi a mers ea, a mers tot înainte, prin pustiuri, un an de zile, până a ajuns într-un loc sălbatic şi cu totul necunoscut. Şi aici, văzând o căsuță tupilată şi acoperită cu muşchi, care mărturisea despre vechimea ei, a bătut la poartă. Atunci se aude dinlăuntru un glas de femeie bătrână, zicând:

— Cine-i acolo?

— Eu sunt, un drumeț rătăcit.

— De eşti om bun, dă-te aproape de chilioara mea; iară de eşti om rău, du-te departe de pe locurile aceste, că am o cățea cu dinții de oțel şi, de i-oi da drumul, te face mii de fărâme!

— Om bun, măicuță!

Atunci i se deschide poarta şi drumeața intră înlăuntru.

— Da' ce vânt te-a adus şi cum ai putut răzbate prin aceste locuri, femeie, hăi? Că pasăre măiastră nu vine pe aici, necum om pământean.

Atunci drumeața a oftat din greu şi a zis:

— Ia, păcatele mele m-au adus, măicuță. Caut Mănăstirea-de-Tămâie şi nu ştiu în care parte a lumii se află!

— Se vede că tot mai ai oleacă de noroc de ai nimerit tocmai la mine. Eu sunt sfânta Miercuri, de-i fi auzit de numele meu.

— De nume am auzit, măicuță, dar că te afli în lumea asta, nici prin cap nu mi-a trecut vreodată.

— Vezi? Tot de noroc să se plângă omul!

Apoi sfânta Miercuri a strigat o dată cu glas puternic, şi pe loc s-au adunat toate jivinele din împărăția ei; şi, întrebându-le despre Mănăstirea-de-Tămâie, au răspuns toate deodată că nici n-au auzit măcar pomenindu-se de numele ei. Sfânta Miercuri, auzind aceste, s-a arătat cu mare părere de rău, dar, neavând nici o putere, a dat

drumeței un corn de prescură şi un păhăruț de vin, ca să-i fie pentru hrană la drum; şi i-a mai dat încă o furcă de aur, care torcea singură, şi i-a zis cu binişorul: “Păstreaz-o, că ți-a prinde bine la nevoie”. Apoi a îndreptat-o la soră-sa cea mai mare, la sfânta Vineri.
Şi drumeața, pornind, a mers iar un an de zile tot prin locuri sălbatice şi necunoscute, până ce cu mare greu ajunse la sfânta Vineri. Şi aici i s-a întâmplat ca şi la sfânta Miercuri: numai că sfânta Vineri i-a mai dat şi ea un corn de prescură, un păhăruț de vin şi o vârtelniță de aur care depăna singură; şi a îndreptat-o şi ea cu multă bunătate şi blândețe la soră-sa cea mai mare, la sfânta Duminică. Şi de aici drumeața, pornind chiar în acea zi, a mers iarăşi un an de zile prin nişte pustietăți şi mai grozave decât cele de până aici. Şi fiind însărcinată pe al treilea an, cu mare greutate a putut să ajungă şi până la sfânta Duminică. Şi sfânta Duminică a primit-o cu aceeaşi rânduială şi tot aşa de bine ca şi surorile sale. Şi făcându-i-se milă de această nenorocită şi zdruncinată ființă, a strigat şi sfânta Duminică o dată, cât a putut, şi îndată s-au adunat toate vietățile: cele din ape, cele de pe uscat şi cele zburătoare. Şi atunci ea le-a întrebat cu tot dinadinsul dacă ştie vreuna din ele în care parte a lumii se află Mănăstirea-de-Tămâie. Şi toate au răspuns, ca dintr-o singură gură, că nu li s-a întâmplat să audă măcar vorbindu-se vreodată depre aceasta. Atunci sfânta Duminică a oftat din adâncul inimii, s-a uitat galeş la nenorocita drumeață şi i-a zis:
— Se vede că vrun blestem al lui Dumnezeu, sau altăceva, aşa trebuie să fie, de nu ai parte de ceea ce cauți, fiica mea! Că aici este capătul unei lumi necunoscute încă şi de mine, şi oricât ai voi tu şi oricare altul să mai meargă înainte de aici, este cu neputință.
Şi atunci, numai iaca un ciocârlan şchiop se vede venind, cât ce putea; şi, şovâlc, şovâlc, şovâlc! se înfățişază înaintea sfintei Duminici. Atunci ea îl întreabă şi pe acesta:
— Tu, ciocârlane, nu cumva ştii unde se află Mănăstirea-de-Tămâie?
— Da’ cum să nu ştiu, stăpână? Că doar pe-acolo m-a purtat dorul, de mi-am frânt piciorul.

— Dacă-i aşa, apoi acum îndată ia pe această femeie, du-o numaidecât acolo, cum îi ştii tu, şi povăţuieşte-o cum a fi mai bine.
Atunci ciocârlanul, oftând, a răspuns cu smerenie:
— Mă supun cu toată inima la slujba măriei-voastre, stăpână, deşi este foarte cu anevoie de mers până acolo.
Apoi sfânta Duminică a dat şi ea drumeţei un corn de prescură şi un păhăruţ de vin, ca să-i fie pentru hrană până la Mănăstirea-de-Tămâie; şi i-a mai dat o tipsie mare de aur şi o cloşcă tot de aur, bătută cu pietre scumpe, şi cu puii tot de aur, ca să-i prindă bine la nevoie; şi apoi a dat-o pe seama ciocârlanului, care îndată a şi pornit, şovâlcâind.
Şi când ciocârlanul pe jos, când drumeaţa pe sus, când ea pe jos, când el pe sus. Şi când biata drumeaţă nu mai putea nici pe sus, nici pe jos, atunci îndată ciocârlanul o lua pe aripioarele sale şi o ducea. Şi tot aşa mergând ei încă un an de zile, cu mare greutate şi zdruncen, au trecut peste nenumărate ţări şi mări, şi prin codri şi pustietăţi aşa de îngrozitoare, în care fojgăiau balauri, aspide veninoase, vasiliscul cel cu ochi fermecători, vidre câte cu douăzeci şi patru de capete şi altă mulţime nenumărată de gângănii şi jigănii înspăimântătoare, care stăteau cu gurile căscate, numai şi numai să-i înghită; despre a căror lăcomie, viclenie şi răutate nu-i cu putinţă să povestească limba omenească.
Şi, în sfârşit, după atâta amar de trudă şi primejdii, cu mare ce au izbutit să ajungă la gura unei peşteri. Aici călătoarea s-a suit iarăşi pe aripile ciocârlanului, din care abia mai putea fâlfâi, şi el şi-a dat drumul cu dânsa pe o altă lume, unde era un rai, şi nu altăceva!
— Iaca Mănăstirea-de-Tămâie! zise ciocârlanul. Aici se află Făt-Frumos, pe care îl cauţi tu de-atât amar de vreme. Nu cumva ţi-i cunoscut ceva pe aici?
Atunci ea, deşi îi fugeau ochii de atâtea străluciri, se uită mai cu băgare de seamă şi îndată cunoaşte podul cel minunat din ceea lume şi palatul în care trăise ea cu Făt-Frumos aşa de puţin, şi îndată i se umplură ochii de lacrimi de bucurie.

— Mai stai! şi nu te bucura aşa degrabă, că încă eşti nemernică pe aceste locuri şi tot n-ai scăpat de primejdii, zise ciocârlanul.
Îi arată apoi o fântână, unde trebuia să se ducă trei zile de-a rândul; îi spune cu cine are să se întâlnească şi ce să vorbească; o povățuieşte ce să facă, rând pe rând, cu *furca*, cu *vârtelnița*, cu *tipsia* şi cu *cloşca cu puii de aur* dăruite ei de cele trei surori: sfânta Miercuri, sfânta Vineri şi sfânta Duminică.
Apoi, luându-şi ziua bună de la călătoarea încredințată lui, iute se întoarnă înapoi, zburând neîncetat de frică să nu-i mai rupă cineva şi celălalt picior. Iară nemernica drumeață, lăcrimând, îl petrecea cu ochii în zbor, mergând spre fântâna ce-i arătase el.
Şi cum ajunge la fântână, scoate mai întâi furca, de unde o avea strânsă, şi apoi se pune jos să se odihnească.
Nu trece mult şi, venind o slujnică să ia apă, cum vede o femeie necunoscută şi furca cea minunată torcând singură fire de aur, de mii de ori mai subțiri decât părul din cap, fuga la stăpână-sa şi-i dă de veste!
Stăpâna acestei slujnice era viespea care înălbise pe dracul, îngrijitoarea de la palatul lui Făt-Frumos, o vrăjitoare straşnică, care închega apa şi care ştia toate drăcăriile de pe lume. Dar numai un lucru nu ştia hârca: gândul omului. Talpaiadului, cum aude despre această minunăție, trimite slujnica degrabă, să-i cheme femeia cea străină la palat şi, cum vine, o întreabă:
— Am auzit că ai o furcă de aur care toarce singură. Nu ți-e de vânzare, şi cât mi-i cere pe dânsa, femeie, hăi?
— Ia, să mă laşi să stau într-o noapte în odaia unde doarme împăratul.
— De ce nu? Dă furca încoace şi rămâi aici până la noapte, când s-a înturna împăratul de la vânătoare.
Atunci drumeața dă furca şi rămâne. Ştirba-baba-cloanța, ştiind că împăratul are obicei a bea în toată seara o cupă de lapte dulce, i-a pregătit acum una ca să doarmă dus până a doua zi dimineață. Şi cum a venit împăratul de la vânătoare şi s-a pus în aşternut, hârca i-a şi trimis laptele; şi cum l-a băut împăratul, pe loc a adormit ca mort. Atunci

Talpa-iadului a chemat pe necunoscuta drumeață în odaia împăratului, după cum avusese tocmeală, şi a lăsat-o acolo, zicându-i încetişor:
— Şezi aici până despre ziuă, ca am să vin atunci tot eu să te iau.
Hârca, nu doar că şoptea şi umbla cătinel ca să n-o audă împăratul, ci avea grijă să n-o audă, din odaia de alăturea, un credincios al împăratului, care în toate zilele umbla cu dânsul la vânat.
Şi cum s-a depărtat băboiul de acolo, nenorocita drumeață a îngenuncheat lângă patul soțului ei şi a început a plânge cu amar şi a zice:
— Făt-Frumos! Făt-Frumos! Întinde mâna ta cea dreaptă peste mijlocul meu, ca să plesnească cercul ist afurisit şi să nasc pruncul tău!
Şi, sărmana, s-a chinuit aşa până despre ziuă, dar înzadar, căci împăratul parcă era dus pe ceea lume!
Despre ziuă, Tălpoiul a venit posomorâtă, a scos pe necunoscuta de acolo şi i-a zis cu ciudă să iasă din ogradă şi să meargă unde ştie. Şi nenorocita, ieşind cu nepus în masă şi necăjită ca vai de ea, s-a dus iarăşi la fântână şi a scos acum vârtelnița. Şi venind iarăşi slujnica la apă şi văzând şi această mare minune, fuga la stăpână-sa şi-i spune că femeia ceea de ieri are acum o vârtelniță de aur, care deapănă singură şi care-i mult mai minunată decât furca ce i-a dat. Atunci pohoața de babă o cheamă iarăşi la dânsa prin slujnică, pune mâna şi pe vârtelniță, tot cu acelaşi vicleşug, şi a doua zi dis-dimineață o scoate iarăşi din odaia împăratului şi din ogradă.
Însă în această noapte credinciosul împăratului, simțind ce s-a petrecut şi făcându-i-se milă de nenorocita de străină, ş-a pus în gând să descopere vicleşugul babei. Şi cum s-a sculat împăratul şi s-a pornit la vânătoare, credinciosul i-a spus cu de-amănuntul ce se petrecuse în odaia lui în cele două nopți din urmă. Şi împăratul, cum a auzit aceste, pe loc a tresărit, de parcă i-a dat inima dintr-însul. Apoi a plecat ochii în jos şi a început a lăcrima. Şi pe când din ochii lui Făt-Frumos se scurgeau şiroaie de lacrimi, la fântâna ştiută, urgisita şi zbuciumata lui soție scosese

acum pe tipsie şi cloşca cu puii de aur, cea mai de pe urmă a ei nădejde! Şi cum sta ea în preajma fântânii, numai ce iaca pe slujnica ştiută iarăşi o aduce Dumnezeu la fântână, şi când mai vede şi această mare minunăție, nici mai aşteaptă să ia apă, ci fuga la stăpână-sa şi-i spune.
— Doamne, stăpână, Doamne! Ce-am văzut eu! Femeia ceea are acum o tipsie de aur şi o cloşcă de aur, cu puii tot de aur, aşa de frumoşi, de-ți fug ochii pe dânşii!
Băbornița, cum aude aceasta, pe loc trimite s-o cheme, zicând în gândul său: “După ce umblă ea nu se mănâncă”.
Şi cum vine străina, hoanghina pune mâna şi pe tablaua cea de aur şi pe cloşca de aur cu puii de aur, tot cu acelaşi vicleşug.
Dar împăratul, când a venit în astă-sară de la vânat şi când i s-a adus laptele, a zis în gândul său:
— Acest lapte nu se mai bea şi, cum a zis, l-a şi aruncat pe furiş, undeva, şi pe loc s-a făcut că doarme dus.
După ce hârca s-a încredințat că împăratul doarme, bizuindu-se ea şi acum în puterea băuturii sale, a adus iarăşi pe străină în odaia lui, tot cu aceeaşi rânduială ca şi în nopțile trecute; şi lăsând-o acolo, s-a depărtat! Atunci zbuciumata drumeață, căzând iarăşi în genunchi lângă patul soțului ei, se îneca în lacrimi, spunând iarăşi cuvintele aceste:
— Făt-Frumos! Făt-Frumos! Fie-ți milă de două suflete nevinovate, care se chinuiesc de patru ani, cu osânda cea mai cumplită! Şi întinde mâna ta cea dreaptă peste mijlocul meu, să plesnească cercul şi să se nască pruncul tău, că nu mai pot duce această nefericită sarcină!
Şi când a sfârşit de zis aceste, Făt-Frumos a întins mâna, ca prin somn, şi când s-a atins de mijlocul ei, dang! a plesnit cercul, şi ea îndată a născut pruncul, fără a simți câtuşi de puțin durerile facerii. După aceasta împărăteasa povesteşte soțului său câte a pătimit ea de când s-a făcut el nevăzut.
Atunci împăratul, chiar în puterea nopții, se scoală, ridică toată curtea în picioare şi porunceşte să-i aducă pe hârca de babă înaintea sa, dimpreună cu toate odoarele luate cu

vicleşug de la împărăteasa lui. Apoi mai porunceşte să-i aducă o iapă stearpă şi un sac plin cu nuci, şi să lege şi sacul cu nucile şi pe hârcă de coada iepei, şi să-i dea drumul. Şi aşa s-a făcut. Şi când a început iapa a fugi, unde pica nuca, pica şi din Talpa-iadului bucățica; şi când a picat sacul, i-a picat şi hârcei capul.
Hârca aceasta de babă era scroafa cu purceii din bulhacul peste care v-am spus că dăduse moşneagul, crescătorul lui FătFrumos. Ea, prin drăcăriile ei, prefăcuse atunci pe stăpânusău, Făt-Frumos, în purcelul cel răpciugos şi răpănos, cu chip să-l poată face mai pe urmă ca să ia vreo fată de-a ei, din cele unsprezece ce avea şi care fugiseră după dânsa din bulhac. Iaca dar pentru ce Făt-Frumos a pedepsit-o aşa de grozav. Iară pe credincios cu mari daruri l-au dăruit împăratul şi împărăteasa, şi pe lângă dânşii l-au ținut până la sfârşitul vieții lui.
Acum, aduceți-vă aminte, oameni buni, că Făt-Frumos nu făcuse nuntă când s-a însurat. Dar acum a făcut şi nunta şi cumătria totodată, cum nu s-a mai pomenit şi nici nu cred că s-a mai pomeni una ca aceasta undeva. Şi numai cât a gândit Făt-Frumos, şi îndată au şi fost de față părinții împărătesei lui şi crescătorii săi, baba şi moşneagul, îmbrăcați iarăşi în porfiră împărătească, pe care i-au pus în capul mesei. Şi s-a adunat lumea de pe lume la această mare şi bogată nuntă, şi a ținut veselia trei zile şi trei nopți, şi mai ține şi astăzi, dacă nu cumva s-a sfârşit.

Povestea lui Stan Pățitul

Era odată un flăcău stătut, pe care-l chema Stan. Şi flăcăul acela din copilăria lui se trezise prin străini, fără să cunoască tată şi mamă şi fără nici o rudă care să-l ocrotească şi să-l ajute.
Şi, ca băiat străin ce se găsea, nemernicind el de colo până colo pe la uşile oamenilor, de unde până unde s-a oploşit de la o vreme într-un sat mare şi frumos.
Şi aici, slujind cu credință ba la unul, ba la altul, până la vârsta de treizeci şi mai bine de ani, şi-a sclipuit puține parale, câteva oi, un car cu boi şi o văcuşoară cu lapte. Mai pe urmă şi-a înjghebat şi o căsuță, şi apoi s-a

statornicit în satul acela pentru totdeauna, trăgându-se la casa lui şi muncind ca pentru dânsul. Vorba ceea: “Şi piatra prinde muşchi dacă şede mult într-un loc”.
Şi cum s-a văzut flăcăul cu casă şi avere bunicică, nu mai sta locului, cum nu stă apa pe pietre, şi mai nu-l prindea somnul de harnic ce era. Dintr-o parte venea cu carul, în alta se ducea, şi toate treburile şi le punea la cale singurel. Nu-i vorbă că, de greu, greu îi era; pentru că, în lipsa lui, n-avea cine să-i îngrijească de casă şi de vitişoare cum trebuie. Numai, dă! ce să facă bietul om? Cum era să se întindă mai mult, că de-abia acum se prinsese şi el cu mâinile de vatră; şi câte a tras până s-a văzut la casa lui, numai unul Dumnezeu ştie. De-aceea alerga singur zi şi noapte în toate părțile, cum putea, şi muncea în dreapta şi în stânga, că doar-doar a încăleca pe nevoie, ş-apoi atunci, văzând şi făcând.
Toate ca toate, dar urâtul îi venea de hac. În zile de lucru, calea-valea; se lua cu treaba şi uita de urât. Dar în nopțile cele mari, câ nd era câte o givorniță cumplită şi se mai întâmpla să fie şi sărbători la mijloc, nu mai ştia ce să facă şi încotro să apuce, vorba cântecului:
De urât mă duc de-acasă,
Şi urâtul nu mă lasă;
De urât să fug în lume,
Urâtul fuge cu mine.
Se vede lucru că aşa e făcut omul, să nu fie singur. De multe ori i-a venit flăcăului în cap să se însoare, dar când îşi aducea aminte uneori de câte i-au spus că au pătimit unii şi alții de la femeile lor, se lua pe gânduri şi amâna, din zi în zi şi de joi până mai de-apoi, această poznaşă trebuşoară şi gingaşă în multe privințe, după cum o numea el, gândindu-se mereu la multe de toate... Unii zic aşa, că femeia-i sac fără fund. Ce-a mai fi şi asta? Alții, că să te ferească Dumnezeu de femeia leneşă, mârşavă şi risipitoare; alții alte năstruşnicii, încât nu ştii ce să crezi şi ce să nu crezi?
Numai nu-i vorbă că am văzut eu şi destui bărbați mult mai ticăiți şi mai chitcăiți decât cea mai bicisnică femeie.
Şi aşa, trezindu-se el în multe rânduri vorbind singur, ca

nebunii, sta în cumpene: să se însoare... să nu se însoare?!...
Şi, ba s-a însura la toamnă, ba la iarnă, ba la primăvară, ba la vară, ba iar la toamnă, ba vremea trece, flăcăul începe şi el a se trece, mergând tot înainte cu burlăcia, şi însurătoarea rămâne baltă. Şi apoi este o vorbă: că până la 20 de ani se însoară cineva singur; de la 20-25 îl însoară alții; de la 25-30 îl însoară o babă, iară de la 30 de ani înainte numai dracu-i vine de hac.
Tocmai aşa s-a întâmplat şi cu flăcăul acesta că, până la vremea asta, nici el de la sine, nici prietenii, nici babele — câtu-s ele de-a dracului, de prefăcute şi iscoditoare — tot nu l-au putut face să se însoare.
Stan era om tăcut în felul său, dar şi când da câte-o vorbă dintr-însul vorba era vorbă, la locul ei, şi nu-l putea răpune te miri cine.
Mulți trăgeau nădejdea să-l ia de ginere, dar flăcăul era chitit la capul său şi nu se da cu una, cu două. Şi aşa, de la o vreme, şi prietenii şi babele, lehămetindu-se, l-au dat în burduful dracului şi l-au lăsat pe seama lui, să facă de-acum înainte ce-a şti el cu dânsul, că ei şi-au luat toată nădejdea.
Amu, într-una din zile, flăcăul se scoală de noapte, face mămăligă îmbrânzită şi ce-a mai dat Dumnezeu, pune mâncarea în traistă, înjugă boii la car, zice Doamne-ajută şi se duce la pădure, să-şi aducă un car de lemne. Şi ajungând el în pădure pe când se mijea de ziuă, a tăiat lemne, a încărcat carul zdravăn şi l-a cetluit bine, şi pân-or mai mânca boii, s-a pus să mănânce şi el ceva. Şi după ce a mâncat cât a trebuit, i-a mai rămas o bucățică de mămăligă îmbrânzită şi, făcând-o boț, a zis: “Ce s-o mai duc acasă? ia s-o pun ici pe teşitura asta, că poate-a găsi-o vreo lighioaie ceva, a mânca-o şi ea ş-a zice-o bodaproste”. Şi punând mămăliga pe teşitură, înjugă boii, zice iar un Doamne-ajută şi, pe la prânzişor, porneşte spre casă. Şi cum a pornit el din pădure, pe loc s-a şi stârnit un vifor cumplit, cu lapoviță în două, de nu vedeai nici înainte, nici înapoi. Mânia lui Dumnezeu ce era afară! să nu scoți câine din casă, dar încă om! Însă dracul nu caută mai

bine; la aşa vreme te face să pierzi răbdarea şi, fără să vrei, te vâră în păcat.
În acea zi, Scaraoschi, căpetenia dracilor, voind a-şi face mendrele cum ştie el, a dat poruncă tuturor slugilor sale ca să apuce care încotro a vedea cu ochii, şi pretutindene, pe mare şi pe uscat, să vâre vrajbă între oameni şi să le facă pacoste.
Atunci dracii s-au împrăştiat, iute ca fulgerul, în toate părțile. Unul din ei a apucat spre păduri, să vadă de n-a putea trebălui ceva şi pe-acolo; doar a face pe vrun om să bârfească împotriva lui Dumnezeu, pe altul să-şi chinuiască boii, altuia să-i rupă vrun capăt sau altceva de la car, altuia să-i schilodească vrun bou, pe alții să-i facă să se bată până s-or ucide, şi câte alte bazaconii şi năzbutii de care iscodeşte şi vrăjeşte dracul.
Ce-or fi isprăvit ceilalți draci nu ştim, dar acestui de la pădure nu i-a mers în acea zi. S-a pus el, nu-i vorbă, luntre şi punte ca să-şi vâre codița cea bârligată undeva, dar degeaba i-a fost, că, pe unde se ducea, tot în gol umbla.
Şi tot cercând el ba ici, ba colea, înspre seară numai ce dă de-o pârtie. Atunci se ia tiptil-tiptil pe urma ei şi se duce tocmai la locul de unde încărcase Stan lemnele. Şi, când colo, găseşte numai locul, pentru că flăcăul, după cum am spus, de mult ieşise din pădure şi se dusese în treaba lui. Văzând el dracul că nici aici n-a izbutit nimica, crâşcă din măsele şi crapă de ciudă, pentru că era îngrijit cu ce obraz să se înfățişeze înaintea lui Scaraoschi; ş-apoi, afară de aceasta, era buimac de cap şi hămesit de foame, de atâta umblet.
Şi cum sta el pe gânduri, posomorât şi bezmetic, numai iaca ce vede pe-o teşitură un boț de mămăligă. Atunci, bucuria dracului! Odată-o şi haleşte şi nu zice nimica. Apoi, nemaiavând ce face, îşi ia coada între vine şi se întoarce la stăpânu-său, şi, cum ajunge în iad, Scaraoschi îl întreabă:
— Ei, copile, ce ispravă ai făcut? Câte suflete mi-ai arvonit? Dă-ți solia!
— Ia, mai nimica, stăpâne, răspunse dracul, ruşinat şi

tremurând ca varga de frică; se vede c-am pornit într-un ceas rău. Vremea a fost prea dimpotrivă, cum ştiţi, şi numai un om a venit azi în pădure, dar şi-acela a scăpat de mine, căci am dat în urma lui târziu, tocmai când se dusese. Noroc numai c-am găsit pe-o teşitură un boţ de mămăligă, de-am mâncat, căci îmi gârâiau maţele de foame. Alta nu mai ştiu nimica, întunecimea-voastră.
— Ei bine, zmârdoare urâcioasă ce eşti, de mâncat ai mâncat boţul cel de mămăligă, dar ce-a zis omul acela când a pus mămăliga acolo, pe teşitură, ai tu la ştiinţă?
— Ba de asta nu ştiu nimica, stăpâne. — Apoi, ce păzeşti tu alta, dacă nu ştii nici macar ceea ce vorbesc muritorii? Să-ţi spun eu dară, deşi n-am fost în pădure, ca tine: a zis că cine-a mânca boţul cel de mămăligă să zică bodaproste. Zis-ai tu ceva când ai mâncat-o?
— Ba n-am zis nimica, stăpâne. — Aşa? În loc să-ţi dai osteneală ca să afli până şi gândul oamenilor, tu nu ştii nici măcar ceea ce vorbesc ei? Mai pot eu să am nădejde în voi? Ei, las' că-ţi găsesc eu acuş leacul; te-i învăţa tu minte de altă dată! Hai, porneşte acum degrabă la omul acela, şi să-i slujeşti taman trei ani de zile, cu credinţă, la ce te-a pune el! Simbrie în bani să nu primeşti de la dânsul, ci să faci tocmală că, după ce ţi-i împlini anii, să ai a lua din casa lui ce-i vrea tu; şi aceea are să fie de trebuinţă la talpa iadului, că au început a putrezi căpătâiele... Ia să vedem, ţi-a veni în cap ce ai să iei? hai, gata eşti? ia-ţi tălpăşiţa!
— Gata, stăpâne, iaca, pornesc! Atunci dracul dă o raită pe la talpa iadului, să vadă ce lipseşte, şi apoi iese iute ca scânteia şi se tot duce înainte la slujbă, după porunca lui Scaraoschi. Şi când pe aproape de casa lui Stan, dracul s-a prefăcut într-un băiat ca de opt ani, îmbrăcat cu straie nemţeşti, şi umbla zgribulind pe la poartă. Stan era acasă şi chiar atunci luase ceaunul de pe foc, ca să mestece mămăliga; şi numai iaca ce vede că se reped câinii să rupă omul, nu altăceva, şi când se uită mai bine, ce să vadă? Vede un băiat că se acăţăra pe stâlpul porţii, de teama câinilor. Atunci Stan aleargă la poartă, zicând:
— Ţibă, Hormuz, na, Balan, nea! Zurzan, daţi-vă-n lături,

cotarle! Da’ de unde eşti tu, măi țică? şi ce cauți pe-aici, spaima câinilor?
— De unde să fiu, bădică? Ia, sunt şi eu un băiat sărman, din toată lumea, fără tată şi mamă, şi vreau să intru la stăpân.
— Să intri la stăpân? d-apoi tu nici de păscut gâştele nu eşti bun... Cam de câți ani îi fi tu?
— Ia, poate să am vro treisprezece ani. — Ce spui tu, măi?... Apoi dar bine-a zis cine-a zis, că vrabia-i tot pui, dar numai dracul o ştie de când îi... Eu de-abia ți-aş fi dat şapte, mult opt ani. Dar ce, Doamne iartă-mă! pesemne că şi straiele acestea pocite fac să arăți aşa de sfrijit şi închircit. Am mai văzut deunăzi umblând pe aici prin sat un ciofligar de-alde tine, dar acela era oleacă mai chipos şi altfel îmbrăcat:
Cu antereu de canavață,
Ce se ținea numa-n ață,
Şi cu nădragi de anglie,
Petice pe ei o mie.
Şi când mergea pe drum, nădragii mergeau alăturea cu drumul: căci umbla după strâns pielcele, şi cum trecea pe la poarta mea, de-abia l-am scos din gura lui Zurzan; l-a pieptănat de i-au mers peticele. Vorba ceea: “Aş veni desară la voi, dar mi-e ruşine de câini”. Şi acum parcă-l văd cât era de ferfenițos şi cum îşi culegea boarfele de pe jos. Oleacă de n-ai pățit şi tu ca dânsul. Şi cum te cheamă pe tine?
— Tot Chirică mă cheamă. — Măi parpalecule, nu cumva eşti botezat de sfântul Chirică Şchiopul, care ține dracii de păr?
— Nu-l ştiu pe acela, dar Chirică mă cheamă. — Apoi, despre mine, fie oricine ți-a fi nănaş, dar ştiu c-a nimerit-o bine, de ți-a pus numele Chirică: pentru că eşti un fel de vrăbioi închircit.
— Apoi dă, bade, închircit, vrăbioi, cum mă vezi, acesta sunt, am văzut eu şi hoituri mari şi nici de-o lume: la treabă se vede omul ce poate. Las’ să mă cheme cum m-a chema; ce ai d-ta de-acolo? Da’ pe d-ta cum te cheamă?
— Tot Stan mă cheamă, dar de la o boală ce am avut,

când eram mic, mi-au schimbat numele din Stan în Ipate, şi de-atunci am rămas cu două nume.
— D-apoi ai la ştiință, bade, că şi d-ta ai cântec:
Ipate, care dă oca pe spate
Şi face cu mâna să-i mai aducă una.
— Dar ştii că m-ai plesnit în pălărie, măi Chirică? Al dracului băiat! Parcă eşti Cel-de-pe-comoară, măi, de ştii toate cele!
De trup eşti mărunțel, nu-i vorbă, dar la fire eşti mare. Ia să te vedem dacă mi-i ghici tu cimilitura aceasta:
Lată peste lată,
peste lată îmbujorată,
peste îmbujorată crăcănată,
peste crăcănată măciulie,
peste măciulie limpezeală,
peste limpezeală gălbeneală
şi peste gălbeneală huduleț.
Chirică atunci începe a zâmbi şi zice: — De-oi ghici, mi-i da şi mie o hrincă dintr-însa? — D-apoi ştiu eu ce crezi tu că-i aceea? Ghiceşte întâi, să vedem.
— Ce să fie?! zise Chirică. Ia fața casei, vatra, focul, pirostiile, ceaunul, apa dintr-însul, făina şi culeşerul sau melesteul.
— Bun, măi Chirică, ia acum văd şi eu că nu eşti prost! Hai! cât să-ți dau pe an ca să te tocmeşti la mine?
— Apoi eu... nu mă tocmesc cu anul. — Dar cum te tocmeşti tu? — Eu mă tocmesc pe trei ani odată: pentru că nu-s deprins a umbla din stăpân în stăpân, şi vreau să cunosc ceva când voi ieşi de la d-ta.
— Despre mine, cu atâta mai bine, măi Chirică. Şi ce mi-i cere tu pentru trei ani?
— Ce să-ți cer? Ia, să-mi dai de mâncare şi de purtat cât mi-a trebui, iar când mi s-or împlini anii, să am a lua din casa d-tale ce voi vrea eu.
— Ce fel de vorbă-i asta? Poate că tu îi bărăni atunci să-mi iei sufletul din mine, ori mai ştiu eu ce dracul ți-a veni în cap să ceri!?
— Ba nu, bade Ipate, n-aibi grijă; nu ți-oi mai cere vrun lucru mare până pe-acolo. Ş-apoi, ce ți-oi lua eu din casă

nu-ți face trebuință d-tale.
— Apoi na! zise Ipate. Măsoară-i vorba cu îmblăciul. Balan să-ți aleagă din gură ce spui, dacă nu vorbeşti desluşit.
— Apoi dă, bade Ipate, unde-i vorbă, nu-i mânie: mai bine să te tocmeşti întâi, decât pe urmă.
— Apoi aceasta-ți spun şi eu, măi, ciotul dracului! dezleagă odată calul de la gard, să ştiu eu atunci — de-oi ajunge cu sănătate — ce-i al tău şi ce-i al meu.
— Ia lasă, bade Ipate, lasă, nu te mai pune şi d-ta atâta pentru te miri ce şi mai nimica, că doar n-are să fie un cap de țară...
— Măi Chirică, ştii una? rămâi la mine, şi ne-om împăca noi atunci. Te văd că eşti un băiat isteț şi — mai ştii păcatul? — poate şi harnic; sameni a fi ştiind de unde să iei lucrul şi unde să-l pui.
— Despre aceasta n-aibi grijă, bade, zise Chirică. Nu căuta că-s mic, dar trebile care ți le-oi face eu, nu le-a face altul, măcar să fie cu stea în frunte.
— Mai ştii? Bine-ar fi, măi Chirică, dac-ar fi toate cu lapte câte le spui. Dar tu curat că ai dat peste un stăpân ca pâinea cea bună; numai să avem vorba dinainte, să nu fii rău de gură, c-apoi mi-i să nu mă scoți din sărite şi să mă faci câteodată să-mi ies din răbuş afară.
— Nici despre asta nu mă tem că-i bănui, bade Ipate. — Vasăzică, ne-am înțeles. De-acum vină de-i mânca şi tu ceva. Iaca nişte bulughine cu mujdei şi cu mămăligă. Hai! dă-i colb ş-apoi te apucă de treabă.
Băiatul se pune ciobăneşte într-un genunchi, îmbucă repede ce îmbucă şi apoi se duce după trebi. Şi aşa era Chirică de liniştit şi de harnic la trebile lui, că parcă era de-acolo de când l-a făcut mă-sa, şi Ipate se îndemna cu dânsul, uitase acum de urât şi huzurea de bine, şi din ziua în care s-a tocmit Chirică la Ipate, norocul îi curgea gârlă din toate părțile, şi nu mai ştia ce are la casa lui.
Ce garduri streşinite cu spini, de mai nici vântul putea răzbate printre ele! Ce şuri şi ocoale pentru boi şi vaci, perdea pentru oi, poieți pentru păsări, cotețe pentru porci, sâsâiac pentru păpuşoi, hambare pentru grâu şi câte alte lucruri de gospodărie, făcute de mâna lui Chirică, cât ai

bate din palme! Să nu spun minciuni, dar Ipate se îmbogățise însutit şi înmiit de când a venit Chirică în slujbă la dânsul. Acum văzuse el ce poate Chirică, şi-i era drag ca ochii din cap.
Trecură vreo doi ani la mijloc şi în una din zile Chirică zise stăpânului său:
— Stăpâne, să nu bănuieşti, da' am să zic şi eu o vorbă: de ce nu te însori? Că mâine-poimâine te-i trezi că ai îmbătrânit, şi nu-ți rămâne nici un urmaş. După viață este şi moarte. De unde ştii ce se întâmplă, ferească Dumnezeu! şi atunci, cui rămâne atâta avere?
— Ce vorbeşti tu, măi Chirică? Dacă nu m-am însurat eu când am fost de însurat, apoi la vremea asta ți-ai găsit să mă însor? Pesemne vrei să-şi facă dracul râs de mine... Nu vezi că a trecut soarele de-amiază: sunt mai mult bătrân decât tânăr.
— Da' ia lasă-mă la pârdalnicul, stăpâne, că-i speria oamenii cu vorbele d-tale! Nu te mai face aşa de bătrân, că doar nu ți-i vremea trecută. Eu gândesc că tocmai acum eşti bun de însurat; pentru că ai cu ce să ții nevasta şi copiii. Slavă Domnului! mulți ar dori să aibă ceea ce ai d-ta.
— Ți-ai găsit, zise Ipate. Parcă eşti nu ştiu cum, măi Chirică; vorbeşti şi tu, ia aşa, în dodii, câteodată. Am eu semănături? am eu toate cele trebuincioase pentru casă? Tu crezi că numai aşa se ține femeia... Vorba ceea: "Când se-nsoară, nu-i de moară."
— De asta te plângi, stăpâne?
— D-apoi, de care altă, măi Chirică? Nu ştii tu că gura înainte de toate şi apoi celelalte?
— Stăpâne, dacă-i numai atâta, apoi las' că te fac eu cu grâu, să ai de unde face pâine şi colaci pentru nuntă, ba şi pentru cumătrie dacă vrei.
— De unde, măi Chirică?
— Vezi d-ta, colo departe, nişte lanuri frumoase de grâu care dă în copt?
— Le văd. — Du-te chiar acum la stăpânul moşiei şi-i spune că te prinzi să-i dai în girezi tot grâul cât îl are semănat. Şi dacă te-a întreba cât să-ți dea pentru această

ostenicioasă treabă, spune-i că nu primeşti bani, ci numai atâta grâu, cu paie cu tot, cât îi putea duce d-ta în spate şi cu un băiat al d-tale.
— Cum asta, măi Chirică? Parcă vorbeşti de pe ceea lume. Crezi tu că vom putea noi singuri secera şi strânge atâta amar de grâu, că doar sute şi mii de brațe trebuiesc acolo, nu şagă! Ş-apoi, numai pentru două sarcini de grâu? Ce nebun ai crede tu c-ar fi acela?
— Stăpâne, ca să cunoşti cine sunt eu şi cât pot, ascultă-mă şi du-te la boier de-i spune cum te-am învățat.
Ipate, cu un gând să se ducă şi cu zece nu. În sfârşit, îşi ia el inima-n dinți şi se duce la curte să vadă ce are să fie şi, cum ajunge, se înfățişază înaintea boierului şi zice:
— Să nu vă supărați, cucoane! Nu cumva aveți trebuință de secerători?
— Ba încă mare nevoie am, om bun; parcă Dumnezeu te-a adus. Căci grâul e copt, nu mai poate suferi întârziere.
— Apoi, cucoane, mă prind eu să ți-l secer. — Cum, singur? — Asta-i treaba mea, cucoane. Eu mă prind să ți-l dau girezi. Nu-i cuvânt gospodăresc?
— Cum văd, te bizuieşti în brațe multe. — Multe, cucoane, puține, cucoane, câte-a dat Dumnezeu; numai treaba s-o fac.
— Ş-apoi ce mi-i cere, aşa cu hurta? — Ce să cer, cucoane, ia când ți-oi da grâul în girezi, să am voie a lua numai atâta grâu, cu paie cu tot, cât oi putea duce în spate eu şi c-un băietan al meu.
— Măi omule, vorbeşti înadins ori vrei să şuguieşti? — Ba ferească Dumnezeu, cucoane, vorbesc înadins. Boierul a crezut că Ipate e nebun şi voia să se mântuie de dânsul, zicând:
— Dacă-i aşa, om bun, du-te mâine dimineață şi te apucă de lucru; oi vedea eu ce treabă-i face şi ne-om împăca noi.
— Împăcarea, cum ți-am spus, cucoane. — Ei, du-te, du-te, şi las'! să vedem! Atunci Ipate se întoarnă acasă, şi Chirică îl întreabă: — Ei, stăpâne, cum a rămas cu boierul? — Cum să rămână, măi Chirică! Ia, m-am prins hăt şi bine să-i dau grâul în girezi, după cum ai zis. Dar m-

a luat groaza când am trecut pe lângă lan şi l-am văzut câtu-i de mare. Asta-i o treabă foarte grea şi mare lucru să fie ca s-o putem noi scoate la capăt. Ştiu eu tare bine că boierul m-a luat de nebun, dar nici cu minte nu sunt, după cât văd eu acum. Dracul ştie ce avem să facem!
— N-aibi grijă, stăpâne, că doar eşti cu mine! zise Chirică.
— Ia mai bine să luăm cele trebuitoare şi haidem acolo chiar în astă-sară, ca mâine dimineață să ni se facă ziuă pe lan.
Şi aşa se iau ei amândoi şi se duc. Şi cum ajung acolo, cam pe înseratelea, Ipate zice:
— Vezi tu, măi Chirică? asta nu-i şagă; mi se pare că noi avem să dăm peste dracul.
— Stăpâne, ştii ce? culcă-te şi te odihneşte, şi mâine dimineață vom vorbi amândoi.
Ipate, ca cel cu grija în spate, se frământă el cu mintea cât se mai frământă şi, obosit fiind, se lăsă oleacă jos pe iarbă şi adormi dus. Chirică atunci, el ştie ce face şi cum face, că într-o clipă adună toată drăcimea şi-o pune la lucru pe câmp. Unii secerau, alții legau snopi, alții făceau clăi şi suflau cu nările să se usuce, alții cărau, alții durau girezi, mă rog, claca dracului era! ce să spun mai mult?
Când se trezeşte Ipate, în zori de ziuă, se sperie ce vede: totul era mântuit; în locul grâului de pe câmp vede acum o gireadă mare şi două mai mici, aşezate pe culmea dealului, iară pe Chirică nu-l vede nicăieri. Atunci lui Ipate i s-a suit tot părul în vârful capului de frică şi a început a căuta pe Chirică în toate părțile. Şi când colo, numai ce iată că-l văzu dormind pe vârful unei girezi, şi atunci îşi mai veni puțin în fire. Feciorii boiereşti se sculară cu noaptea-n cap, cum îi treaba lor, şi veniră pe lanuri să vadă ce mai este. Şi când văzură ei una ca aceasta, îi cuprinse spaima, şi fuga la boier, de-i vestiră. Boierul atunci se scoală iute, se azvârle pe un cal şi ține numai o fugă până la lanuri, şi când colo, vede şi el ce nu se mai văzuse şi nu se mai auzise de când lumea şi pământul.
— Ei, cucoane, am mântuit trebuşoara, zise Ipate. Bine că ați apucat a veni şi d-voastră, ca să fiți de față când ne-om lua dreptul.

Atunci Chirică, nici una, nici două, scoate o funie cu care era încins, leagă bine gireada cea mare, cum ştie el, o ia în spate şi pe ici ți-i drumul. Iară boierul, mai văzând şi aceasta, a încremenit cu mâinile subsuori, uitându-se la dânsul cum se ducea. Şi crezând că de-acum şi Ipate are să ia cele două girezi mici şi-l caliceşte de tot, crăpa de necaz, dar n-avea încotro. Şi neştiind ce să facă, zise lui Ipate cu binişorul:
— Om bun, na-ți bani în locul grâului ce mai ai a lua, şi lasă-mă în pace. N-am crezut că am a face cu dracul.
— Ferească Dumnezeu, cucoane, cruce de aur cu noi în casă! Departe de pe locurile aceste! Ba, zău, am muncit de-a dat inima din noi.
— Ia lasă-mă încolo, măi omule; pesemne tu ai să mă înveți pe mine ce-i plugăria!? Că doar nu samăn eu grâu de ieri, de alaltăieri, să nu fi mai avut a face cu secerători!... Şi chiar de nu-i fi tu Ucigă-l-crucea, tot n-ați umblat cu lucru curat; însă ce-am eu cu sufletul vostru? voi aveți a da seamă. Primeşte banii, cum ți-am spus, şi mai duceți-vă şi la altă casă, că eu, unul, ştiu c-am pățit-o bună.
Ipate, auzind aceasta, părerea lui de bine; ia banii cu cât se învoieşte şi se duce el după Chirică. Şi când ajunge acasă, Chirică treierase, vânturase, măcinase; în sfârşit, pusese toate trebile la cale. Şi Ipate, când a mai văzut şi asta, nu mai ştia ce să zică; mai că-i venea a crede că şi el are a face cu dracul.
— Măi Chirică, d-apoi ştii că şi boierul, câtu-i de boier, a pus-o de mămăligă. Iaca, mi-a dat şi bani de am adus acasă.
— Şi aceştia-s buni, stăpâne; pune-i la chimir şi taci molcum. Am ştiut eu dinainte că are să ne iasă şi de cheltuială.
A doua zi după asta, Chirică zise lui Ipate:
— Ei, stăpâne, de-acum cred că n-ai ce mai zice: ca mâinepoimâine mi se împlinesc anii, şi rămâi făr' de mine. Mai nainte, calea-valea; erai deprins a trăi singur, dar acum are să-ți cadă greu; mai ales că ți s-a îngreuiat şi gospodăria. Hai, ce zici, te însori ori ba?

— Apoi dă, măi Chirică, ştiu eu ce să fac? Parcă tot m-aş însura; când aş da peste-o parte bună, aş face poate şi eu pasul acesta. Dar tare mă tem nu cumva să-mi iau pe dracul după cap, să-l aduc cu lăutari în casă şi pe urmă să nu-l pot scoate nici cu o mie de popi; c-apoi atunci, lehamete şi de însurat, şi de avere, şi de tot!
— De asta ți-i acum în grijă, stăpâne? dac-a rămas treaba până la atâta, apoi las' pe mine, că te-oi face eu să iei un drăguț de femeie care nu se mai află! Căci eu şed călare în inima lor şi, nu că mă laud, dar ştiu toate măruntaiele dintr-însele. Despre asta nu mi-e ruşine; pot să-ți aleg una şi noaptea p-întuneric. Pentru altul n-aş face-o, să ştiu că mi-ar da lumea de pe lume, dar pe d-ta vreau numaidecât să te văd om ca toți oamenii, în rând cu lumea. Nu vezi că cei mai mulți de teapa d-tale se țin cu nasul pe sus numai din pricina asta? Ca şi cum parcă d-ta n-ai fi vrednic să ții o femeie!
— Măi Chirică, tare mai eşti şi tu nu ştiu cum! scoți omul din minți cu vorbele tale. Bun staroste mi-am găsit! Nu ştiu cine te-a îndreptat la casa mea, că ştiu că eşti berechet bun. Ş-apoi, mult stau eu câteodată şi mă gândesc în mintea mea, de unde ai tu atâta putere? Mai că-mi vine să zic şi eu, ca boierul cela. Nu ştiu, nălucă să fii, om să fii, dracul să fii, dar nici lucru curat nu eşti. Numai fii ce-i fi, asta nu mă priveşte; mie unuia ştiu că mi-ai priit bine, n-am ce zice! Ei, ia spune, cum zici tu că mi-i alege femeie?
— Ia, în duminica viitoare, stăpâne, să mergem în sat la horă. Eu oi sta deoparte, cu băieții, iar d-ta să te prinzi în joc lâng-o fată care ți-a plăcea. Eu atunci mi-oi târâi piciorul pe lângă d-ta, oi ochi-o bine şi apoi ți-oi spune eu ce zace într-însa.
— Da' ştii c-ai chitit-o bine, măi Chirică?! Tot cu draci eşti tu, bine zic eu.
— Apoi dă, stăpâne, în ziua de azi, dacă nu-i fi şi cu draci oleacă, apoi cică te fură sfinții şi iar nu-i bine.
În sfârşit, ce spun ei, ce nu mai spun, cum vine duminica, Ipate şi cu Chirică se iau şi se duc la horă în sat. Chirică, cum îi treaba băieților, se acățăra pe cele garduri şi se hlizea cu ceilalți băieți. Iar Ipate, de cuvânt; se prinde în

joc lângă o fată, care chiteşte că i-ar cam veni la socoteală; începe el a o măsura cu ochii de sus până jos şi de jos până sus şi, cum se învârtea hora, ba o strângea pe fată de mână, ba o călca pe picior, ba... cum e treaba flăcăilor. Şi tropai, tropai, ropai, ropai! i se aprind lui Ipate al nostru călcăiele. Chirică era şi el pe-acolo, şi, cum se lasă Ipate din joc, spiriduşul dracului îi zice:
— Ei, stăpâne, parcă te-ai cam aburit la față, nu ştiu cum; ce zici, aşa-i că-ți vine la socoteală?
— Apoi dă, nu ştiu cum să mai zic şi eu; pesemne păcatele mele mi te-au scos înainte, măi Chirică. Eu gândesc s-o pornesc pe treabă, fata-i hazulie şi m-a fermecat de-acum.
— Ba nu, stăpâne; dacă-i vrea să mă asculți, eu te sfătuiesc să n-o iei pe asta. Şi focu-i hazuliu, dar tare rău te pârjoleşte câteodată. Fetişoara asta, o vezi d-ta cât e de scumpă la râs? Parcă ți-ar veni a crede că-i de cele cu crucea-n sân, dar, ia, una de aceste a înălbit odată, numai într-o singură noapte, pe moşu-meu în fântână.
— Cum asta, mă Chirică? — Da', ia nu mai şti şi d-ta cum, stăpâne! — Ian auzi-l, mai degrabă i-ai putea strâmba fălcile decât vorba! Măi Chirică, eu gândesc că s-a da după mine şi s-a face şi ea mai bună.
— Î... hî! da, cum nu? Eu însă îți spun prieteneşte că fetişoara asta are trei coaste de drac într-însa; şi chiar şi cea mai bună dintre femei încă tot mai are una. Să te mai laşi, stăpâne, pân-om da măcar peste una de acelea, ş-apoi ți-oi mai spune eu ce mai este de făcut.
— Apoi dă, măi Chirică, tu m-ai tot cihăit de cap până acum, să mă însor, să mă însor, de mi-ai aprins pofta de însurat, şi apoi, acum, tot tu o şurubuieşti şi-o întorci, cum îți vine ție la socoteală.
— Stăpâne, ştii că eu nu-ți voiesc răul; ascultă-mă, că n-ai să greşeşti.
Ipate, auzind aşa, se dă după Chirică şi se întoarnă ei seara acasă tot cum s-au dus. Însă cum ajunge acasă, parcă nu era acela; muncea el, nu muncea, dar ştiu că se frământa cu gândurile şi de-abia aştepta să vină duminica viitoare.

Duminica vine, şi ei iară se duc la horă, în alt sat. Chirică, după obiceiul său, se ia cu băieții, iară Ipate se prinde în joc lângă o fată, care o chiteşte el; joacă cât joacă şi lângă aceea, şi, intrând în vorbă cu dânsa, fata, bună mehenghe, îi întoarce capul şi Ipate vede că nu-i de lepădat. Dar Chirică era şi el pe-acolo şi, cum se lasă Ipate de joc, îi zice:
— Ei, stăpâne, cum văd eu, nici de asta nu te-ai da în lături; aşa-i că ți-a căzut tronc la inimă?
— Mai aşa, măi Chirică!
— Apoi îți spun eu, stăpâne, că nici asta nu-i de noi. O vezi cât e de pâşină, dar şi asta are două coaste de drac într-însa. Să te mai laşi, stăpâne, cum ți-am spus eu.
— Apoi dă, măi Chirică; în ziua de azi nu ştiu, zău, care-a mai fi cu crucea-n sân, cum cauți tu... Eu gândesc că tot om alege, om alege, pân-om culege.
— Ba nu, stăpâne; lasă pe mine, că ştiu eu ce fac.
— Ipate iar se lasă după cum zice Chirică, şi se întoarnă ei seara acasă tot cum s-au dus. Dar Ipate, acum, nici de treabă nu-şi mai căuta, nici mâncarea nu se prindea de dânsul, nici somnul nu-l fura, era cum e mai rău; toată ziua prindea buburuzi şi, punându-i pe dosul mâinii, zicea:
Buburuz, buburuz,
Încotro vei zbura
Într-acolo m-oi însura.
Dă, ce să-i zici? dăduse şi el în pârpăra însuratului. Ş-apoi ştiți că este-o vorbă: când îi omul în doi peri, să te fereşti de dânsul, c-atunci e cum îi mai rău. Vorba ceea: “Arde focu-n paie ude”. Aşa şi Ipate, tot sughița, tot ofta din greu şi de-abia aştepta să vină duminica.
Duminica iar vine, şi ei acum se iau şi se duc la joc în alt sat. Şi cum ajung acolo, Ipate se şi prinde în joc lângă un puişor de fată căreia îi jucau ochii în cap ca la o şerpoaică. Se învățase şi el, şiretul, a le alege aşa de pe deasupra, dar numai Chirică băiatul ştia ce zace în inima lor şi cât le poate calul; că ce-i mai greu de ales decât omul? Dar Chirică era şi el pe-acolo. Şi ce-a făcut el, ce-a dres, că fetei şi lui Ipate au început a le sfârâi inima unul după altul. Boldul Satanei se vede că-i înghimpase. Şi cum se lasă

Ipate din joc, Chirică îl trage deoparte şi-l întreabă:
— Ei, stăpâne, cum ți se pare?
— Cum să mi se pară, măi Chirică? Ia, parcă-mi vine s-o sorb cu ochii, de dragă ce-mi e; dacă n-a mai fi nici asta, apoi nu mă mai însor niciodată, că destul mi-ai tulburat mințile pân-acum.
— Asta-i bună, stăpâne! zise Chirică. Nu-i vorbă, că tot are şi ea o coastă de drac; dar, trăind şi nemurind, i-om scoate-o noi şi pe-aceea.
Atunci, bucuria lui Ipate! Începe a se ține de fată ca scaiul de oaie. Şi unde nu ți-o înşfacă pe sus, şi se iau ei ba din tâlcuri, ba din cimilituri, ba din pâcâlit, ba din una, ba din alta şi, de colè până colea, şi-au plăcut unul altuia. Şi Ipate, nemaiavând răbdare, se şi duce la tată-său şi la mă-sa, de-o cere. Vorba ceea:
Vin' la mama de mă cere:
De m-a da, de nu m-a da,
Peste noapte mi-i fura.
Părinții fetei, când aud asta, au de bucurie că le-a picat un om aşa de bun şi o dau cu mâneci largi. Peste câteva zile nunta se face, şi Ipate îşi ia femeia, cu zestre cu tot, o duce acasă la dânsul, şi pace bună! Şi aşa trăiau ei de bine şi se iubeau unul pe altul, ca nişte hulubaşi. Şi Ipate, fiind foarte mulțumit de asta, zise într-o zi:
— Doamne, măi Chirică, bun suflet de femeie mai am! Bine mi-am ales-o!
— Bună, stăpâne, nu-i cuvânt, dar ştii că este-o vorbă: "Când nici nu gândeşti, atunci te trânteşte!"; las' să vedem. Ia adu-ți aminte ce ți-am spus odată, că şi asta, cât îi de bună şi blajină, tot are o coastă de drac într-însa, care trebuie scoasă numaidec ât, dacă ți-i voia să ai femeie cum trebuie şi s-o duci cu dânsa până la adânci bătrânețe.
— Apoi dă, nu ştiu cine ți-a mai putea intra şi ție în voie, măi Chirică. Câte ştii tu, numai dracul cred că poate să-ți dea de fund.
Dar nu se împlineşte bine anul, şi femeia lui Ipate face un băiat. La vro două-trei luni după asta, Ipate se trezeşte într-o zi cu socru-său că vine şi-l cheamă la nunta unui frate al femeii sale. Chirică, simțind toate, cum îi dracul,

trage pe stăpânu-său la o parte şi zice:
— Stăpâne, lasă să se ducă numai nevasta d-tale cu copilul, iar d-ta spune că, de-i avea vreme să te duci mai pe urmă, bine-de-bine, iară de nu, să te ierte. Şi după asta, ți-oi mai spune eu ce-i de făcut.
Ipate, deprins a asculta pe Chirică, zice socrului său:
— Tată, eu n-oi putea merge, că, după cum vezi, am tare multe trebi pe capul meu şi numai cu un argățel ce-l am de-abia le pot dovedi. Nevasta mea, însă, poate să meargă, şi, de m-a ierta vremea să pot veni şi eu mai pe urmă, binede -bine, iară de nu, te rog să mă ierți.
Socru-său atunci, nemaiavând ce zice, ia pe nevasta lui Ipate cu copil cu tot şi se ca' mai duce.
În ziua de uncrop, Chirică zice lui Ipate:
— Stăpâne, ia, acum a venit vremea ca să scoatem coasta cea de drac din femeia d-tale. Hai, încalecă iute pe cal şi te du la nuntă. Dar să ştii de la mine ce ai să faci când vei ajunge acolo. Alăture cu casa socru-tău este o căsuță tupilată, în care şede un tălpoi de babă, meşteşugoasă la trebile sale, cum îi sfredelul dracului. Du-te de trage în gazdă la dânsa şi te fă că eşti un drumeț străin. Pune-te apoi pe lângă ea luntre şi punte şi juruieşte-i cerul şi pământul, ca să-ți smomească pe nevasta d-tale şi să ți-o aducă acolo. Şi atunci să vezi ce pot babele şi cât îi de credincioasă femeia!
— Să...ra! măi Chirică, ce spui tu? Parcă despre asta mi-aş pune capul la mijloc.
— Ba nu fi aşa de darnic, stăpâne. Mai bine cruță-ți capul, că poate ți-a mai trebui.
— Dar oare nu m-or cunoaşte, măi Chirică? — N-aibi grijă, stăpâne, poți să te duci şi pe la nuntă, că am făcut ce ştiu eu, şi nime n-are să te cunoască.
Ipate, voind să se încredințeze şi despre asta, ascultă pe Chirică şi se duce. Şi cum ajunge în sat, trage la gazdă la babă, o ia cam pe departe şi-i spune ca să-i aducă deseară pe nevasta lui Stan din satul cutare la dânsul.
Baba, când aude asta, pune mâna la gură, clatină din cap şi zice:
— Doamne, om bun, cum crezi d-ta că aş face eu una ca

asta, mai ales că femeia are bărbat bun, frumos şi bogat şi nu-i de-acele de care gândeşti d-ta?
Atunci Ipate scoate plosca de la oblânc, dă babei vreo câteva gâturi de rachiu şi apoi îi mai întinde o pungă țoşcă de bani, zicând:
— Mătuşă, de mi-i face acest bine, atunci să ştii că ai să ai mai multe de la mine. Fii bine încredințată că n-are să ne ştie nici pământul.
Baba, deodată, stă pe gânduri; parcă n-ar fi prea voit nici treaba s-o facă, dar nici punga s-o lase. În sfârşit, mai şede ea pe gânduri cât şede, apoi ia punga şi zice:
— Om bun, mânca-te-ar puricii să te mănânce!... Eu ştiu ce va să zică durerea la inimă, bat-o pârdalnica s-o bată!... Nu ştiu, zău, cum a sta şi asta! îmi plesneşte obrazul de ruşine când gândesc cum am să mă înfățişez înaintea femeii celea cu vorbe de-acestea... Mă duc şi eu într-un noroc, să vedem, şi de-oi putea face ceva, bine-de-bine, iară de nu, mi-i crede şi d-ta, că ştiu cum se fac de greu trebile acestea, şi rar le scoatem la capăt.
— Crede şi d-ta, mătuşă, că de-i face pe treabă, n-are să-ți fie degeaba.
Atunci baba zice: — Să vedem; întrebarea n-are greş. Mai ştii de unde sare iepurele? Mai ales că bărbatu-său nu este aici.
Apoi, cam înspre seară, lasă pe drumeț singur în casă şi se duce alăturea la nuntă şi, cum ajunge, trage pe nevasta lui Ipate deoparte, îi spune codoşca câte şi mai multe ş-o face pe femeie să se alunece cu mintea.
— Mătuşă, zice nevasta, d-apoi oare cum om face noi ca să fie mai bine?
— Acesta nu-i vrun lucru pân' pe-acolo, copilă, hăi, zise baba. Ia, du-te în casă, trezeşte-ți copilul din somn, şi el atunci are să înceapă a plânge; pe urmă pişcă-l tot câte-oleacă, şi el are să înceapă a țipa. Şi atunci tatu-tău, cum îi el supărăcios, are să zică de la o vreme să iei băiatul şi să-l dai, ia, încolo, la baba cea de-alăturea. Tu, cum îi auzi asta, să iei băiatul cu albie cu tot şi să vii cu dânsul la mine. Ş-apoi atunci...
Femeia lui Ipate ascultă de babă, face cum i-a zis ea şi,

pe înserate, vine la dânsa cu copilul în brațe; şi cum intră în casă, începe a se chicoti şi a spune de la nuntă multe şi mărunte, fără să cunoască pe bărbatu-său.
Atunci Ipate le dă de băut până le ameţeşte pe amândouă, apoi îşi fură copilul din covățică, după cum îl învățase Chirică, şi fuge cu dânsul acasă. Chirică, cum îl vede venind, îi iese înainte de pe la poartă şi zice:
— Ei, stăpâne, minciuni ți-am spus eu, ori ba?
— Ba nu, măi Chirică; acum văd eu ce poate femeia. De-acum nu mai trăiesc nici un ceas cu dânsa; am s-o dau dracului de pomană, soi rău ce este ea!
— Ba nu, stăpâne, să nu faci una ca asta, că femeia d-tale e una dintre cele mai bune femei. Da' ştiu eu cine-i de vină aici. Las-o întâi să vină acasă, să-i scoatem costița ceea care ți-am spus eu, şi atunci îi vedea d-ta ce lucru de femeie are să iasă dintr-însa.
Acum, să ne întoarcem iar din urmă. Femeia lui Ipate şi cu baba, când se trezesc din amețeală, nici tu drumeț, nici tu copil, nici tu nimica! Atunci odată încep ele a se boci înăduşit şi a se bate cu pumnii peste cap, însă fără nici un folos! Mai iscodeşe ea pe ici, pe colea, să vadă, n-a putea afla ceva despre copil, dar copilul parcă intrase în pământ.
— Ei, ei! Acu-i acu. Vai de mine, nevastă, hăi! zise baba; ce păcat mi-am găsit cu tine! Dracul ştie ce să fac!
Şi cum sta baba împietrită, dracul îi şi dă în gând una: — Nevastă, hăi! alta nu-i de făcut decât să înşomoltăcim motanul ista al meu cu nişte petice, să-l punem în albiuță şi apoi să dăm foc casei pe dinlăuntru, iară noi să ieşim afară. Şi când s-a aprinde mai tare, noi să începem a ne boci în gura mare şi a striga: foc! foc! şi, pân-or sări oamenii de la nuntă, până nu ştiu ce, casa are să se topească. Şi când or găsi motanul scrum, au să creadă că a ars copilul, şi poate s-o tămăduim.
— Că bine zici d-ta, mătuşă, asta s-o facem! — S-o facem, s-o facem! Dar eu ce fac tocmai acum, la bătrânețe, fără leac de adăpost?
— Nu te îngriji de asta, mătuşă dragă, că am să te iau cu mine şi-i trăi pe lângă noi ca banul cel bun. Bărbatu-meu e cum îi pâinea cea bună, şi te-om avea curat ca pe-o

mamă.
Atunci baba se înduplecă, căci n-are încotro, dau ele foc casei, şi până când sar oamenii, până nu ştiu ce, şi casă, şi motan, şi tot se făcuse scrum. Iară ele plângeau de udau pământul, zicând:
— Vai de noi şi de noi, copilaşul nostru, cum au ars!
Oamenii, văzându-le zbuciumându-se aşa, au început care dincotro să le mângâie. Şi a doua zi, tatăl femeii lui Ipate trimite pe un argat al său cu carul cu boi să ducă şi pe babă şi pe fiică-sa la bărbatu-său acasă, arătându-se cu mare părere de rău pentru astă cumplită nenorocire. Pe drum, femeia lui Ipate zice babei:
— Mătuşică, vâră-te ici în sacul acesta, şi când vom ajunge acasă, întâi am să spun bărbatu-meu că aici sunt nişte buci de la mămuca, pentru făcut saci. Şi aceasta numai până s-a duce de la noi un ticălos de argat care-l avem, că chiar azi i se împlineşte.
Baba ascultă şi se vâră în sac. Şi cum ajung acasă şi trag carul în ogradă, nevasta lui Ipate lasă toate cele în car şi se duce de-a dreptul în casă, plângând, să găsească pe bărbatus ău şi să-i spună cele întâmplate. Însă, când colo, nici Ipate, nici Chirică nu erau acasă. Atunci femeia lui Ipate şi cu argatul tătâne-său tăbârcesc sacul cum pot, îl pun într- o căsoaie, pe cuptor, după horn, şi apoi ea dă drumul argatului să se ducă înapoi. Şi cum porneşte acesta, Ipate şi pică în loc. Femeia lui, cum îl vede, începe a boci şi a zice:
— Vai de mine şi de mine, bărbate, ce-am pățit!...
Copilaşul nostru nu mai este!
Şi îi spune toată întâmplarea, după cum se înțelesese cu baba. Ipate atunci îi zice:
— Lasă, măi femeie, că, de-om trăi, vom fi noi harnici să mai facem copii. Dă, cu cine să te sfădeşti? pesemne aşa a fost să fie de la Dumnezeu!
Şi cum vorbeau ei, numai iaca intră şi Chirică pe uşă, cu un ciocan, c-o daltă şi c-o pereche de cleşti în mână.
Femeia lui Ipate, cum îl vede, începe a i se tângui şi lui.
Dar Chirică, după ce-o ascultă, zice:
— O crezi, stăpâne, ce spune? Nu te mai uita în gura ei!

Ia mai bine s-o cinătuim. Pune-o jos să-i scoatem costița ceea.
Atunci Ipate odată mi ți-o şi înşfacă de cozi, o trânteşte la pământ ş-o ține bine. Iară Chirică începe a-i număra coastele din stânga, zicând: una, două, trei şi, când la a patra, pune dalta, trânteşte cu ciocanul, o apucă cu cleştele ş-o dă afară. Apoi aşază pielea la loc, pune el ce pune la rană, şi pe loc se tămăduieşte. După aceasta zice:
— Stăpâne, ia de-acum ai femeie cumsecade; numai s-o cam ții din frâu şi să-i retezi unghiile din când în când, ca nu cumva să-ți pună coarne.
Şi odată se duce Chirică la casa de alăturea şi aduce copilul. Femeia lui Ipate, când a mai văzut şi asta, numai i s-a încleştat gura şi a înghețat de frică.
Atunci Chirică sărută mâna lui Ipate şi zice: — Ei, stăpâne, iaca, chiar azi mi s-au împlinit anii de slujbă. Rămâi de-acum sănătos, că eu mă duc de unde am venit. Dar să ştii de la mine, şi să spui şi altora, că te-a slujit un drac trei ani de zile, numai pentru un boț de mămăligă de pe teşitura din pădure şi pentru un putregai de căpătâi ce-mi trebuieşte sub talpa-iadului.
Şi atunci, odată şi înşfacă Chirică sacul cel de după horn cu babă cu tot şi se face nevăzut. Femeia lui Ipate începe atunci a țipa grozav şi a zice:
— Aleargă după dânsul, bărbate, şi nu-l lăsa! Câlții de la mămuca mi i-a luat!... din ce mai facem noi saci?
Ipate însă nu avea acum grijile aceste; el era mâhnit pentru pierderea lui Chirică, care era bunătate de băiat, şi nu ştia unde l-ar găsi, ca să-i mulțumească pentru atâtea binefaceri ce primise de la dânsul.
Dar Chirică era acum tocmai în iad şi se desfăta la sânul lui Scaraoschi, iar codoşca de babă gemea sub talpa-iadului şi numai motanul ei cel din ceea lume îi plângea de milă, pentru că l-a cocolit aşa de bine.
Şi iaca aşa, oameni buni, s-a izbăvit Ipate şi de dracul şi de babă, trăind în pace cu nevasta şi copiii săi. Şi după aceea, când îi spunea cumva cineva câte ceva de pe undeva, care era cam aşa şi nu aşa, Ipate flutura din cap şi zicea:

— Ia păziți-vă mai bine treaba şi nu-mi tot spuneți cai verzi pe pereți, că eu sunt Stan Pățitul!

Povestea lui Harap-Alb

Amu cică era odată într-o țară un crai, care avea trei feciori. Şi craiul acela mai avea un frate mai mare, care era împărat într-o altă țară, mai depărtată. Şi împăratul, fratele craiului, se numea Verde-împărat; şi împăratul Verde nu avea feciori, ci numai fete. Mulți ani trecură la mijloc de când aceşti frați nu mai avură prilej a se întâlni amândoi. Iară verii, adică feciorii craiului şi fetele împăratului, nu se văzuse niciodată de când erau ei. Şi aşa veni împrejurarea de nici împăratul Verde nu cunoştea nepoții săi, nici craiul nepoatele sale: pentru că țara în care împărățea fratele cel mai mare era tocmai la o margine a pământului, şi crăia istuilalt la o altă margine. Şi apoi, pe vremile acelea, mai toate țările erau bântuite de războaie grozave, drumurile pe ape şi pe uscat erau puțin cunoscute şi foarte încurcate şi de aceea nu se putea călători aşa de uşor şi fără primejdii ca în ziua de astăzi. Şi cine apuca a se duce pe atunci într-o parte a lumii adeseori dus rămânea până la moarte.
Dar ia să nu ne depărtăm cu vorba şi să încep a depăna firul poveştii.
Amu cică împăratul acela, aproape de bătrânețe, căzând la zăcare, a scris către frăține-său craiului, să-i trimită grabnic pe cel mai vrednic dintre nepoți, ca să-l lase împărat în locul său după moartea sa. Craiul, primind cartea, îndată chemă tustrei feciorii înaintea sa şi le zise:
— Iaca ce-mi scrie frate-meu şi moşul vostru. Care dintre voi se simte destoinic a împărăți peste o țară aşa de mare şi bogată, ca aceea, are voie din partea mea să se ducă, ca să împlinească voința cea mai de pe urmă a moşului vostru.
Atunci feciorul cel mai mare ia îndrăzneală şi zice :
— Tată, eu cred că mie mi se cuvine această cinste, pentru că sunt cel mai mare dintre frați; de aceea te rog să-mi dai bani de cheltuială, straie de primeneală, arme şi cal de călărie, ca să şi pornesc, fără zăbavă.

— Bine, dragul tatei, dacă te bizuieşti că-i putea răzbate până acolo şi crezi că eşti în stare a cârmui şi pe alții, alege-ți un cal din herghelie, care-i vrea tu, ia-ți bani cât ți-or trebui, haine care ți-or plăcea, arme care-i crede că-ți vin la socoteală şi mergi cu bine, fătul meu.
Atunci feciorul craiului îşi ia cele trebuitoare, sărută mâna tătâne-său, primind carte de la dânsul către împăratul, zice rămas bun fraților săi şi apoi încalecă şi porneşte cu bucurie spre împărăție.
Craiul însă, vrând să-l ispitească, tace molcum şi, pe înserate, se îmbracă pe ascuns într-o piele de urs, apoi încalecă pe cal, iese înaintea feciorului-său pe altă cale şi se bagă sub un pod. Şi când să treacă fiu-său pe acolo, numai iaca la capătul podului îl şi întâmpină un urs mornăind. Atunci calul fiului de crai începe a sări în două picioare, forăind, şi cât pe ce să izbească pe stăpânu-său. Şi fiul craiului, nemaiputând struni calul şi neîndrăznind a mai merge înainte, se întoarnă ruşinat înapoi la tatu-său. Până să ajungă el, craiul pe de altă parte şi ajunsese acasă, dăduse drumul calului, îndosise pielea cea de urs şi aştepta acum să vină fecioru-său. Şi numai iaca îl şi vede venind repede, dar nu aşa după cum se dusese.
— Da' ce-ai uitat, dragul tatei, de te-ai întors înapoi? zise craiul cu mirare. Aista nu-i semn bun, după cât ştiu eu.
— De uitat, n-am uitat nimica, tată, dar ia, prin dreptul unui pod, mi-a ieşit înainte un urs grozav, care m-a vârât în toți spărieții. Şi cu mare ce scăpând din labele lui, am găsit cu cale să mă întorc la d-ta acasă decât să fiu prada fiarelor sălbatice. Şi de-acum înainte, ducă-se, din partea mea, cine ştie, că mie unuia nu-mi trebuie nici împărăție, nici nimica; doar n-am a trăi cât lumea, ca să moştenesc pământul.
— Despre aceasta bine ai chitit-o, dragul tatei. Se vede lucru că nici tu nu eşti de împărat, nici împărăția pentru tine; şi decât să încurci numai aşa lumea, mai bine să şezi departe, cum zici, căci, mila Domnului: “Lac de-ar fi, broaşte sunt destule”. Numai aş vrea să ştiu, cum rămâne cu moşu-tău. Aşa-i că ne-am încurcat în slăbăciune?
— Tată, zise atunci feciorul cel mijlociu, să mă duc eu,

dacă vrei.
— Ai toată voia de la mine, fătul meu, dar mare lucru să fie de nu ți s-or tăia şi ție cărările. Mai ştii păcatul, poate să-ți iasă înainte vreun iepure, ceva... şi popâc! m-oi trezi cu tine acasă, ca şi cu frate-tău, ş-apoi atunci ruşinea ta n-a fi proastă. Dar dă, cearcă şi tu, să vezi cum ți-a sluji norocul. Vorba ceea: "Fiecare pentru sine, croitor de pâine". De-i izbuti, bine-de-bine, iară de nu, au mai pățit şi alți voinici ca tine...
Atunci feciorul cel mijlociu, pregătindu-şi cele trebuitoare şi primind şi el carte din mâna tată-său către împăratul, îşi ia ziua bună de la frați, şi a doua zi porneşte şi el. Şi merge, şi merge, până se înnoptează bine. Şi când prin dreptul podului, numai iaca şi ursul: mor! mor! mor! Calul fiului de crai începe atunci a forăi, a sări în două picioare şi a da înapoi. Şi fiul craiului, văzând că nu-i lucru de şagă, se lasă şi el de împărăție şi, cu ruşinea lui, se întoarce înapoi la tată-său acasă. Craiul, cum îl vede, zice:
— Ei, dragul tatei, aşa-i că s-a împlinit vorba ceea: "Apără-mă de găini, că de câini nu mă tem".
— Ce fel de vorbă-i asta, tată?! zise fiu-său ruşinat; la d-ta urşii se cheamă găini? Ba, ia acum cred eu frăține-meu, că aşa urs oştirea întreagă este în stare să o zdrumice... Încă mă mir cum am scăpat cu viață; lehamite şi de împărăție şi de tot, că doar, slavă Domnului, am ce mânca la casa d-tale.
— Ce mânca văd eu bine că ai, despre asta nu e vorbă, fătul meu, zise craiul posomorât, dar ia spuneți-mi: ruşinea unde o puneți? Din trei feciori câți are tata, nici unul să nu fie bun de nimica?!
Apoi, drept să vă spun, că atunci degeaba mai stricați mâncarea, dragii mei... Să umblați numai aşa, frunza frăsinelului, toată viața voastră şi să vă lăudați că sunteți feciori de crai, asta nu miroase a nas de om... Cum văd eu, frate-meu se poate culca pe o ureche din partea voastră; la sfântul Aşteaptă s-a împlini dorința lui. Halal de nepoți ce are! Vorba ceea:
La plăcinte, înainte
Şi la război, înapoi.

Fiul craiului cel mai mic, făcându-se atunci roş cum îi gotca, iese afară în grădină şi începe a plânge în inima sa, lovit fiind în adâncul sufletului de apăsătoarele cuvinte ale părintelui său. Şi cum sta el pe gânduri şi nu se dumerea ce să facă pentru a scăpa de ruşine, numai iaca se trezeşte dinaintea lui cu o babă gârbovită de bătrânețe, care umbla după milostenie.
— Da’ ce stai aşa pe gânduri, luminate crăişor? zise baba; alungă mâhnirea din inima ta, căci norocul îți râde din toate părțile şi nu ai de ce fi supărat. Ia, mai bine miluieşte baba cu ceva.
— Ia lasă-mă-ncolo, mătuşă, nu mă supăra, zise fiul craiului; acum am altele la capul meu.
— Fecior de crai, vedea-te-aş împărat! Spune babei ce te chinuieşte; că, de unde ştii, poate să-ți ajute şi ea ceva.
— Mătuşă, ştii ce? Una-i una şi două-s mai multe; lasă-mă-n pace, că nu-mi văd lumea înaintea ochilor de necaz.
— Luminate crăişor, să nu bănuieşti, dar nu te iuți aşa de tare, că nu ştii de unde-ți poate veni ajutor.
— Ce vorbeşti în dodii, mătuşă? Tocmai de la una ca d-ta ți-ai găsit să aştept eu ajutor?
— Poate ți-i deşanț de una ca aceasta? zise baba. Hei, luminate crăişor! Cel-de-sus varsă darul său peste cei neputincio şi; se vede că aşa place sfinției-sale. Nu căuta că mă vezi gârbovă şi stremțuroasă, dar, prin puterea ce-mi este dată, ştiu dinainte ceea ce au de gând să izvodească puternicii pământului şi adeseori râd cu hohot de nepriceperea şi slăbiciunea lor. Aşa-i că nu-ți vine a crede, dar să te ferească Dumnezeu de ispită! Căci multe au mai văzut ochii mei de-atâta amar de veacuri câte port pe umerii aceştia. Of! crăişorule! crede-mă, că să aibi tu puterea mea, ai vântura țările şi mările, pământul l-ai da de-a dura, lumea aceasta ai purta-o, uite aşa, pe degete, şi toate ar fi după gândul tău. Dar uite ce vorbeşte gârbova şi neputincioasa! Iartă-mă, Doamne, că nu ştiu ce mi-a ieşit din gură! Luminate crăişor, miluieşte baba cu ceva!
Fiul craiului, fermecat de vorbele babei, scoate atunci un ban şi zice:

— Ține, mătuşă, de la mine puțin şi de la Dumnezeu mult.
— De unde dai, milostivul Dumnezeu să-ți dea, zise baba, şi mult să te înzilească, luminate crăişor, că mare norocire te aşteaptă. Puțin mai este, şi ai să ajungi împărat, care n-a mai stat altul pe fața pământului aşa de iubit, de slăvit şi de puternic. Acum, luminate crăişor, ca să vezi cât poate să-ți ajute milostenia, stai liniştit, uită-te drept în ochii mei şi ascultă cu luare-aminte ce ți-oi spune: du-te la tată-tău şi cere să-ți dea calul, armele şi hainele cu care a fost el mire, şi atunci ai să te poți duce unde n-au putut merge frații tăi; pentru că ție a fost scris de sus să-ți fie dată această cinste. Tatu-tău s-a împotrivi şi n-a vrea să te lase, dar tu stăruieşte pe lângă dânsul cu rugăminte, că ai să-l îndupleci. Hainele despre care ți-am vorbit sunt vechi şi ponosite, şi armele ruginite, iară calul ai să-l poți alege punând în mijlocul hergheliei o tavă plină cu jăratic, şi care dintre cai a veni la jăratic să mănânce, acela are să te ducă la împărăție şi are să te scape din multe primejdii. Ține minte ce-ți spun eu, că poate să ne mai întâlnim la vrun capăt de lume: căci deal cu deal se ajunge, dar încă om cu om!
Şi pe când vorbea baba aceste, o vede învăluită într-un hobot alb, ridicându-se în văzduh, apoi înălțându-se tot mai sus, şi după aceea n-o mai zări defel. Atunci o înfiorare cuprinde pe fiul craiului, rămânând uimit de spaimă şi mirare, dar pe urmă, venindu-i inima la loc şi plin de încredere în sine că va izbuti la ceea ce gândea, se înfățişază înaintea tată-său, zicând:
— Dă-mi voie ca să mă duc şi eu pe urma fraților mei, nu de alta, dar ca să-mi încerc norocul. Şi ori oi putea izbuti, ori nu, dar îți făgăduiesc dinainte că, odată pornit din casa d-tale, înapoi nu m-oi mai întoarce, să ştiu bine că m-oi întâlni şi cu moartea în cale.
— Lucru negândit, dragul tatei, să aud aşa vorbe tocmai din gura ta, zise craiul. Frații tăi au dovedit că nu au inimă într-înşii, şi din partea lor mi-am luat toată nădejdea. Doar tu să fii mai viteaz, dar parcă tot nu-mi vine a crede. Însă, dacă vrei şi vrei numaidecât să te duci, eu nu te opresc, dar mi-i nu cumva să te întâlneşti cu scârba în drum şi să

dai şi tu cinstea pe ruşine, c-apoi atunci curat îți spun că nu mai ai ce căuta la casa mea.
— Apoi dă, tată, omul e dator să se încerce. Am să pornesc şi eu într-un noroc şi cum a da Dumnezeu! Numai, te rog, dă-mi calul, armele şi hainele cu care ai fost d-ta mire, ca să mă pot duce.
Craiul, auzind aceasta, parcă nu i-a prea venit la socoteală şi, încrețind din sprâncene, a zis:
— Hei, hei! dragul tatei, cu vorba aceasta mi-ai adus aminte de cântecul cela:
Voinic tânăr, cal bătrân,
Greu se-ngăduie la drum!
D-apoi calul meu de pe atunci cine mai ştie unde i-or fi putrezind ciolanele! Că doar nu era să trăiască un veac de om! Cine ți-a vârât în cap şi una ca aceasta, acela încă-i unul... Ori vorba ceea: Pesemne umbli după cai morți să le iei potcoavele.
— Tată, atâta cer şi eu de la d-ta. Acum, ori c-a fi trăind calul, ori că n-a fi trăind, aceasta mă priveşte pe mine; numai vreau să ştiu dacă mi-l dai ori ba.
— Din partea mea, dat să-ți fie, dragul tatei, dar mi-i de-a mirarea de unde ai să-l iei, dacă n-are ființă pe lume.
— Despre aceasta nu mă plâng eu, tată, bine că mi l-ai dat; de unde-a fi, de unde n-a fi, dacă l-oi găsi, al meu să fie.
Şi atunci, odată se suie în pod şi coboară de-acolo un căpăstru, un frâu, un bici şi o şa, toate colbăite, sfarogite şi vechi ca pământul. Apoi mai scoate dintr-un gherghiriu nişte straie foarte vechi, un arc, nişte săgeți, un paloş şi un buzdugan, toate pline de rugină, şi se apucă de le grijeşte bine şi le pune deoparte. Pe urmă umple o tava cu jăratic, se duce cu dânsa la herghelie şi o pune jos între cai. Şi atunci, numai iaca ce iese din mijlocul hergheliei o răpciugă de cal, grebănos, dupuros şi slab, de-i numărai coastele; şi venind de-a dreptul la tava, apucă o gură de jăratic. Fiul craiului îi şi trage atunci cu frâul în cap, zicând:
— Ghijoagă urâcioasă ce eşti! din toți caii, tocmai tu te-ai găsit să mănânci jăratic? De te-a împinge păcatul să mai vii o dată, vai de steaua ta are să fie!

Apoi începe a purta caii încolo şi încoace, şi numai iaca slăbătura cea de cal iar se repede şi apucă o gură de jăratic. Fiul craiului îi mai trage şi atunci un frâu în cap, cât ce poate, şi apoi iar începe a purta caii de colo până colo, să vadă, nu cumva a veni alt cal să mănânce jăratic. Şi numai iaca, şi a treia oară, tot gloaba cea de cal vine şi începe a mânca la jăratic, de n-a mai rămas. Atunci fiul craiului, mânios, îi mai trage un frâu, iar cât ce poate, apoi îl prinde în căpăstru şi, punându-i frâul în cap, zice în gândul său: “Să-l iau, ori să-i dau drumul? Mă tem că m-oi face de râs. Decât cu aşa cal, mai bine pedestru”.
Şi cum sta el în cumpene, să-l ia, să nu-l ia, calul se şi scutură de trei ori, şi îndată rămâne cu părul lins-prelins şi tânăr ca un tretin, de nu era alt mânzoc mai frumos în toată herghelia. Şi apoi, uitându-se țintă în ochii fiului de crai, zice:
— Sui pe mine, stăpâne, şi ține-te bine! Fiul craiului, punându-i zabala în gură, încalecă, şi atunci calul odată zboară cu dânsul până la nouri şi apoi se lasă în jos ca o săgeată. După aceea mai zboară încă o dată până la lună şi iar se lasă în jos mai iute decât fulgerul. Şi unde nu mai zboară şi a treia oară până la soare şi, când se lasă jos, întreabă:
— Ei, stăpâne, cum ți se pare? Gândit-ai vrodată că ai să ajungi: soarele cu picioarele, luna cu mâna şi prin nouri să cauți cununa?
— Cum să mi se pară, dragul meu tovarăş? Ia, m-ai băgat în toate grozile morții, căci, cuprins de amețeală, nu mai ştiam unde mă găsesc şi cât pe ce erai să mă prăpădeşti.
— Ia, aşa am amețit şi eu, stăpâne, când mi-ai dat cu frâul în cap, să mă prăpădeşti, şi cu asta am vrut să-mi răstorc cele trei lovituri. Vorba ceea: una pentru alta. Acum cred că mă cunoşti şi de urât şi de frumos, şi de bătrân şi de tânăr, şi de slab şi de puternic; de-aceea mă fac iar cum m-ai văzut în herghelie, şi de-acum înainte sunt gata să te întovărăşesc oriunde mi-i porunci, stăpâne. Numai să-mi spui dinainte cum să te duc: ca vântul ori ca gândul?
— De mi-i duce ca gândul, tu mi-i prăpădi, iar de mi-i duce ca vântul, tu mi-i folosi, căluțul meu, zise fiul craiului.

— Bine, stăpâne. Acum sui pe mine fără grijă şi hai să te duc unde vrei.
Fiul craiului, încălecând, îl netezeşte pe coamă şi zice: — Hai, căluțul meu! Atunci calul zboară lin ca vântul, şi când vântul a aburit, iaca şi ei la crai în ogradă au sosit.
— Bun sosit la noi, voinice! zise craiul, cam cu jumătate de gură. Dar aista cal ți l-ai ales?...
— Apoi dă, tată, cum a dat târgul şi norocul; am de trecut prin multe locuri şi nu vreau să mă ia oamenii la ochi. M-oi duce şi eu cât călare, cât pe jos, cum oi putea.
Şi zicând aceste, pune tarnița pe cal, anină armele la oblânc, îşi ia merinde şi bani de ajuns, schimburi în desagi şi o ploscă plină cu apă. Apoi sărută mâna tată-său, primind carte de la dânsul către împăratul, zice rămas bun fraților săi şi a treia zi către seară porneşte şi el, mergând din pasul calului. Şi merge el, şi merge, până se înnoptează bine. Şi, prin dreptul podului, numai iaca îi iese şi lui ursul înainte, mornăind înfricoşat. Calul atunci dă năvală asupra ursului, şi fiul craiului, ridicând buzduganul să dea, numai iaca ce aude glas de om zicând:
— Dragul tatei, nu da, că eu sunt. Atunci fiul craiului descalecă, şi tată-său, cuprinzându-l în brațe, îl sărută şi-i zice:
— Fătul meu, bun tovarăş ți-ai ales; de te-a învățat cineva, bine ți-a priit, iară de-ai făcut-o din capul tău, bun cap ai avut. Mergi de-acum tot înainte, că tu eşti vrednic de împărat. Numai ține minte sfatul ce-ți dau: în călătoria ta ai să ai trebuință şi de răi, şi de buni, dar să te fereşti de omul roş, iară mai ales de cel spân, cât îi putea; să n-ai de-a face cu dânşii, căci sunt foarte şugubeți. Şi, la toată întâmplarea, calul, tovarăşul tău, te-a mai sfătui şi el ce ai să faci, că de multe primejdii m-a scăpat şi pe mine în tinerețile mele! Na-ți acum şi pielea asta de urs, că ți-a prinde bine vreodată.
Apoi, dezmierdând calul, îi mai sărută de câteva ori pe amândoi şi le zice:
— Mergeți în pace, dragii mei. De-acum înainte, Dumnezeu ştie când ne-om mai vedea!...
Fiul craiului atunci încalecă, şi calul, scuturându-se, mai

arată-se o dată tânăr, cum îi plăcea craiului, apoi face o săritură înapoi şi una înainte şi se cam mai duc la împărăţie, Dumnezeu să ne ţie, ca cuvântul din poveste, înainte mult mai este. Şi merg ei o zi, merg două, şi merg patruzeci şi nouă, până ce de la o vreme le intră calea în codru şi atunci numai iaca ce le iese înainte un om spân şi zice cu îndrăzneală fiului de crai:
— Bun întâlnişul, voinice! Nu ai trebuinţă de slugă la drum? Prin locurile iestea e cam greu de călătorit singur; nu cumva să-ţi iasă vro dihanie ceva înainte şi să-ţi scurteze cărările. Eu cunosc bine pe-aici, şi poate mai încolo să ai nevoie de unul ca mine.
— Poate să am, poate să n-am, zise fiul craiului, uitându-se ţintă în ochii Spânului, dar acum deodată mă las în voia întâmplării, şi apoi, dând pinteni calului, porneşte.
Mai merge el înainte prin codru cât merge, şi, la o strâmtoare, numai iaca ce Spânul iar îi iese înainte, prefăcut în alte straie, şi zice cu glas subţiratic şi necunoscut:
— Bună calea, drumeţule! — Bună să-ţi fie inima, cum ţi-i căutătura, zise fiul craiului. — Cât despre inima mea, s-o dea Dumnezeu oricui, zise Spânul oftând... Numai ce folos? Omul bun n-are noroc; asta-i ştiută; rogu-te, să nu-ţi fie cu supărare, drumeţule, dar fiindcă a venit vorba de-aşa, îţi spun, ca la un frate, că din cruda copilărie slujesc prin străini, şi încaltea nu mi-ar fi ciudă, când n-aş vra să mă dau la treabă, căci cu munca m-am trezit. Dar aşa, muncesc, muncesc, şi nu s-alege nimica de mine; pentru că tot de stăpâni calici mi-am avut parte. Şi vorba ceea: La calic slujeşti, calic rămâi. Când aş da odată peste un stăpân cum gândesc eu, n-aş şti ce să fac să nu-l smintesc. Nu cumva ai trebuinţă de slugă, voinice? Cum te văd, sameni a avea seu la rărunchi. De ce te scumpeşti pentru nimica toată şi nu-ţi iei o slugă vrednică, ca să-ţi fie mână de ajutor la drum? Locurile aiestea sunt şugubeţe; de unde ştii cum vine întâmplarea, şi, Doamne fereşte, să nu-ţi cadă greu singur.
— Acum deodată încă tot nu, zise fiul craiului cu mâna pe buzdugan; m-oi mai sluji şi eu singur, cum oi putea, şi

dând iar pinteni calului, porneşte mai repede.
Şi mergând el tot înainte prin codri întunecoşi, de la un loc se închide calea şi încep a i se încurca cărările, încât nu se mai pricepe fiul craiului acum încotro să apuce şi pe unde să meargă.
— Ptiu, drace! iaca în ce încurcătură am intrat! Asta-i mai rău decât poftim la masă, zise el. Nici tu sat, nici tu târg, nici tu nimica. De ce mergi înainte, numai peste pustietăți dai; parcă a pierit sămânța omenească de pe fața pământului. Îmi pare rău că n-am luat măcar spânul cel de-al doilea cu mine. Dacă s-a aruncat în partea mâne-sa, ce-i vinovat el? Tata aşa a zis, însă la mare nevoie ce-i de făcut? vorba ceea: Rău-i cu rău, dar e mai rău făr’ de rău.
Şi tot horhăind el când pe o cărare, când pe un drum părăsit, numai iaca ce iar îi iese Spânul înainte, îmbrăcat altfel şi călare pe un cal frumos, şi, prefăcându-şi glasul, începe a căina pe fiul craiului, zicând:
— Sărmane omule, rău drum ai apucat! Se vede că eşti străin şi nu cunoşti locurile pe aici. Ai avut mare noroc de mine, de n-ai apucat a coborî priporul ista, că erai prăpădit. Ia, colo devale, în înfundătura ceea, un taur grozav la mulți bezmetici le-a curmat zilele. Şi eu, mai deunăzi, cât mă vezi de voinic, de-abia am scăpat de dânsul, ca prin urechile acului. Întoarce-te înapoi, ori, dacă ai de dus înainte, ia-ți un ajutor pe cineva. Chiar şi eu m-aş tocmi la d-ta, dacă ți-a fi cu plăcere.
— Aşa ar trebui să urmez, om bun, zise fiul craiului, dar ți-oi spune drept: tata mi-a dat în grijă, când am pornit de-acasă, ca să mă feresc de omul roş, iară mai ales de cel spân, cât oi putea; să n-am de a face cu dânşii nici în clin, nici în mînecă; şi dacă n-ai fi spân, bucuros te-aş tocmi.
— Hei, hei! călătorule. Dacă ți-i vorba de-aşa, ai să-ți rupi ciochinele umblând şi tot n-ai să găseşti slugă cum cauți d-ta, că pe-aici sunt numai oameni spâni. Ş-apoi, când este la adicălea, te-aş întreba: ca’ ce fel de zăticneală ai putea să întâmpini din pricina asta? Pesemne n-ai auzit vorba ceea: că de păr şi de coate-goale nu se plânge nimene. Şi când nu sunt ochi negri, săruți şi albaştri! Aşa şi d-ta: mulțumeşte lui Dumnezeu că m-ai găsit şi

tocmeşte-mă. Şi dacă-i apuca odată a te deprinde cu mine, ştiu bine că n-am să pot scăpa uşor de d-ta, căci aşa sunt eu în felul meu, ştiu una şi bună: să-mi slujesc stăpânul cu dreptate. Hai, nu mai sta la îndoială, că mă tem să nu ne-apuce noaptea pe aici. Şi când ai avea încaltea un cal bun, calea-valea, dar cu smârțogul ista îți duc vergile.
— Apoi dă, Spânule, nu ştiu cum să fac, zise fiul craiului. Din copilăria mea sunt deprins a asculta de tată şi, tocmindu-te pe tine, parcă-mi vine nu ştiu cum. Dar, fiindcă mi-au mai ieşit până acum înainte încă doi spâni, şi cu tine al treilea, apoi mai-mi vine a crede că asta-i țara spânilor şi n-am încotro; mort-copt, trebuie să te iau cu mine, dacă zici că ştii bine locurile pe aici.
Şi, din două vorbe, fiul craiului îl tocmeşte şi după aceea pornesc împreună să iasă la drum, pe unde arată Spânul. Şi mergând ei o bucată bună, Spânul se preface că-i e sete şi cere plosca cu apă de la stăpânu-său. Fiul craiului i-o dă, şi Spânul, cum o pune la gură, pe loc o şi ia, oțărându-se, şi varsă toată apa dintr-însa. Fiul craiului zice atunci supărat:
— Dar bine, Spânule, de ce te apuci? Nu vezi că pe aici e mare lipsă de apă? Şi pe arşița asta o să ne uscăm de sete.
— Să avem iertare, stăpâne! Apa era bâhlită şi ne-am fi putut bolnăvi. Cât despre apa bună, nu vă îngrijiți; acuş avem să dăm peste o fântână cu apă dulce şi rece ca gheața. Acolo vom poposi puțin, oi clătări plosca bine ş-oi umple-o cu apă proaspătă, ca să avem la drum, căci mai încolo nu prea sunt fântâni, şi, din partea apei, mi se pare că i-om duce dorul. Şi cârnind pe o cărare, mai merg ei oleacă înainte, până ce ajung într-o poiană şi numai iaca ce dau de o fântână cu ghizdele de stejar şi cu un capac deschis în lături. Fântâna era adâncă şi nu avea nici roată, nici cumpână, ci numai o scară de coborât până la apă.
— Ei, ei! Spânule, acum să te văd cât eşti de vrednic, zise fiul craiului. Spânul atunci zâmbeşte puțin şi, coborându-se în fântână, umple întâi plosca şi o pune la şold. Apoi, mai stând acolo în fund pe scară, aproape de fața apei,

zice:
— Ei, da’ ce răcoare-i aici! “Chima răului pe malul pârăului!” Îmi vine să nu mai ies afară. Dumnezeu să uşureze păcatele celui cu fântâna, că bun lucru a mai făcut. Pe arşițele ieste, o răcoreală ca asta mult plăteşte!
Mai şede el acolo puțin şi apoi iese afară, zicând: — Doamne, stăpâne, nu ştii cât mă simțesc de uşor; parcă îmi vine să zbor, nu altăceva! Ia vâră-te şi d-ta oleacă, să vezi cum ai să te răcoreşti; aşa are să-ți vină de îndemână după asta, de are să ți se pară că eşti uşor cum îi pana...
Fiul craiului, boboc în felul său la trebi de aieste, se potriveşte Spânului şi se bagă în fântână, fără să-i trăsnească prin minte ce i se poate întâmpla. Şi cum sta şi el acolo de se răcorea, Spânul face tranc! capacul pe gura fântânii, apoi se suie deasupra lui şi zice cu glas răutăcios:
— Alelei! fecior de om viclean ce te găseşti; tocmai de ceea ce te-ai păzit n-ai scăpat. Ei, că bine mi te-am căptuşit! Acum să-mi spui tu cine eşti, de unde vii şi încotro te duci, că, de nu, acolo îți putrezesc ciolanele!
Fiul craiului ce era să facă? Îi spune cu de-amănuntul, căci, dă, care om nu ține la viață înainte de toate?
— Bine, atâta am vrut să aflu din gura ta, pui de viperă ce mi-ai fost, zice atunci Spânul: numai cată să fie aşa, că, de te-oi prinde cu oca mică, greu are să-ți cadă. Chiar acum aş putea să te omor, în voia cea bună, dar mi-i milă de tinerețile tale... Dacă vrei să mai vezi soarele cu ochii şi să mai calci pe iarbă verde, atunci jură-mi-te pe ascuțişul paloşului tău că mi-i da ascultare şi supunere întru toate, chiar şi-n foc de ți-aş zice să te arunci. Şi, de azi înainte, eu o să fiu în locul tău nepotul împăratului, despre care mi-ai vorbit, iară tu — sluga mea; şi atâta vreme să ai a mă sluji, până când îi muri şi iar îi învia. Şi oriunde vei merge cu mine, nu care cumva să bleşteşti din gură către cineva despre ceea ce a urmat între noi, că te-am şters de pe fața pământului. Îți place aşa să mai trăieşti, bine-de-bine; iară de nu, spune-mi verde în ochi, ca să ştiu ce leac trebuie să-ți fac...
Fiul craiului, văzându-se prins în cleşte şi fără nici o putere, îi jură credință şi supunere întru toate, lăsându-se

în ştirea lui Dumnezeu, cum a vrea el să facă. Atunci Spânul pune mâna pe cartea, pe banii şi pe armele fiului de crai şi le ia la sine; apoi îl scoate din fântână şi-i dă paloşul să-l sărute, ca semn de pecetluire a jurământului, zicând:
— De-acum înainte să ştii că te cheamă Harap-Alb; aista ți-i numele, şi altul nu.
După aceasta încalecă, fiecare pe calul său, şi pornesc, Spânul înainte, ca stăpân, Harap-Alb în urmă, ca slugă, mergând spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, ca cuvântul din poveste, înainte mult mai este.
Şi merg ei, şi merg, cale lungă să le-ajungă, trecând peste nouă mări, peste nouă țări şi peste nouă ape mari, şi într-o târzie vreme ajung la împărăție.
Şi cum ajung, Spânul se înfățişază înaintea împăratului cu carte din partea craiului. Şi împăratul Verde, citind cartea, arde de bucurie că i-a venit nepotul, şi pe dată îl şi face cunoscut curții şi fetelor sale, care îl primesc cu toată cinstea cuvenită unui fiu de crai şi moştenitor al împăratului.
Atunci Spânul, văzând că i s-au prins minciunile de bine, cheamă la sine pe Harap-Alb şi-i zice cu asprime:
— Tu să şezi la grajd nedezlipit şi să îngrijeşti de calul meu ca de ochii din cap, că de-oi veni pe-acolo şi n-oi găsi trebile făcute după plac, vai de pielea ta are să fie. Dar până atunci, na-ți o palmă, ca să ții minte ce ți-am spus. Bagat-ai în cap vorbele mele?
— Da, stăpâne, zise Harap-Alb, lăsând ochii în jos. Şi, ieşind, porneşte la grajd. Cu asta a voit Spânul să-şi arate arama şi să facă pe HarapAlb ca să-i ia şi mai mult frica. Fetele împăratului întâmplându-se de față când a lovit Spânul pe Harap-Alb, li s-a făcut milă de dânsul şi au zis Spânului cu binişorul:
— Vere, nu faci bine ceea ce faci. Dacă este că a lăsat Dumnezeu să fim mari peste alții, ar trebui să avem milă de dânşii, că şi ei, sărmanii, sunt oameni!
— Hei, dragele mele vere, zice Spânul cu viclenia lui obicinuită; d-voastră încă nu ştiți ce-i pe lume. Dacă dobitoacele n-ar fi fost înfrânate, de demult ar fi sfâşiat pe

om. Şi trebuie să ştiţi că şi între oameni cea mai mare parte sunt dobitoace, care trebuiesc ţinuţi din frâu, dacă ţi-i voia să faci treabă cu dânşii.
Ei, apoi... zi că nu-i lumea de-apoi! Să te ferească Dumnezeu când prinde mămăliga coajă. Vorba ceea:
Dă-mi, Doamne, ce n-am avut,
Să mă mier ce m-a găsit.
Fetele atunci au luat altă vorbă, dar din inima lor nu s-a şters purtarea necuviincioasă a Spânului, cu toate îndreptările şi înrudirea lui, pentru că bunătatea nu are de-a face cu răutatea. Vorba ceea:
Viţa-de-vie, tot în vie,
Iară viţa-de-boz, tot răgoz.
Şi din ceasul acela au început a vorbi ele înde ele, că Spânul defel nu samănă în partea lor, nici la chip, nici la bunătate; şi că Harap-Alb, sluga lui, are o înfăţişare mult mai plăcută şi seamănă a fi mult mai omenos. Pesemne inima le spunea că Spânul nu le este văr, şi de aceea nu-l puteau mistui. Aşa îl urâse ele de tare acum, că, dacă ar fi fost în banii lor, s-ar fi lepădat de Spân ca de Ucigă-l-crucea. Dar nu aveau ce se face de împăratul, ca să nu-i aducă supărare.
Amu, într-una din zile, cum şedea Spânul la ospăţ împreună cu moşu-său, cu verele sale şi cu alţii, câţi se întâmplase, li s-au adus mai la urmă în masă şi nişte sălăţi foarte minunate. Atunci împăratul zice Spânului :
— Nepoate, mai mâncat-ai sălăţi de aceste de când eşti?
— Ba nu, moşule, zice Spânul; tocmai eram să vă întreb de unde le aveţi, că tare-s bune!... O haraba întreagă aş fi în stare să mănânc, şi parcă tot nu m-aş sătura.
— Te crede moşul, nepoate, dar când ai şti cu ce greutate se capătă! pentru că numai în Grădina Ursului, dacă-i fi auzit de dânsa, se află sălăţi de aceste, şi mai rar om care să poată lua dintr-însele şi să scape cu viaţă. Între toţi oamenii din împărăţia mea, numai un pădurar se bizuieşte la treaba asta. Şi acela, el ştie ce face, ce drege, de-mi aduce din când în când aşa, câte puţine, de poftă.
Spânul, voind să piardă acum pe Harap-Alb cu orice preţ, zise împăratului:

— Doamne, moşule, de nu mi-a aduce sluga mea sălăți de aceste şi din piatra seacă, mare lucru să fie!
— Ce vorbeşti, nepoate! zise împăratul; unul ca dânsul, şi încă necunoscător de locurile acestea, cum crezi că ar putea face această slujbă? Doar de ți-i greu de viața lui.
— Ia las', moşule, nu-i duce grija; pun rămăşag că are să-mi aducă sălăți întocmai ca aceste, şi încă multe, că ştiu eu ce poate el.
Ş-odată cheamă Spânul pe Harap-Alb şi-i zice răstit: — Acum degrabă să te duci cum îi ştii tu şi să-mi aduci sălăți de aceste din Grădina Ursului. Hai, ieşi repede şi porneşte, că nu-i vreme de pierdut. Dar nu cumva să faci de altfel, că nici în borta şoarecului nu eşti scăpat de mine!
Harap-Alb iese mâhnit, se duce în grajd şi începe a-şi netezi calul pe coamă, zicând:
— Ei, căluțul meu, când ai şti tu în ce necaz am intrat! Sfânt să fie rostul tătâne-meu, că bine m-a învățat! Aşa-i că, dacă n-am ținut seamă de vorbele lui, am ajuns slugă la dârloagă şi acum, vrând-nevrând, trebuie s-ascult, că mi-i capul în primejdie?
— Stăpâne, zise atunci calul; de-acum înainte, ori cu capul de piatră, ori cu piatra de cap, tot atâta-i: fii odată bărbat şi nu-ți face voie rea. Încalecă pe mine şi hai! Ştiu eu unde te-oi duce, şi mare-i Dumnezeu, ne-a scăpa el şi din aceasta!
Harap-Alb, mai prinzând oleacă la inimă, încalecă şi se lasă în voia calului, unde vrea el să-l ducă.
Atunci calul porneşte la pas, până ce iese mai încolo, ca să nu-i vadă nimene. Apoi îşi arată puterile sale, zicând:
— Stăpâne, ține-te bine pe mine, că am să zbor lin ca vântul, să cutreierăm pământul. Mare-i Dumnezeu şi meşteru-i dracul. Helbet! vom putea veni de hac şi Spânului celuia, nu-i e vremea trecută.
Şi odată zboară calul cu Harap-Alb până la nouri; apoi o ia de-a curmezişul pământului: pe deasupra codrilor, peste vârful munților, peste apa mărilor şi după aceea se lasă încet- încet într-un ostrov mândru din mijlocul unei mări, lângă o căsuță singuratică, pe care era crescut nişte muşchi pletos de o podină de gros, moale ca mătasa şi

verde ca buraticul.
Atunci Harap-Alb descalecă, şi spre mai mare mirarea lui, numai iaca îl întâmpină în pragul uşii cerşetoarea căreia îi dăduse el un ban de pomană, înainte de pornirea lui de acasă.
— Ei, Harap-Alb, aşa-i că ai venit la vorbele mele, că deal cu deal se ajunge, dar încă om cu om? Află acum că eu sunt Sfânta Duminică şi ştiu ce nevoie te-a adus pe la mine. Spânul vrea să-ți răpună capul cu orice chip şi de-aceea te-a trimis să-i aduci sălăți din Grădina Ursului, dar i-or da ele odată pe nas... Rămâi aici în astă-noapte, ca să văd ce-i de făcut.
Harap-Alb rămâne bucuros, mulțumind Sfintei Duminici pentru buna găzduire şi îngrijirea ce are de el.
— Fii încredințat că nu eu, ci puterea milosteniei şi inima ta cea bună te ajută, Harap-Alb, zice Sfânta Duminică ieşind şi lăsându-l în pace să se liniştească.
Şi cum iese Sfânta Duminică afară, odată şi porneşte desculță prin rouă, de culege o poală de somnoroasă, pe care o fierbe la un loc cu o vadră de lapte dulce şi cu una de miere şi apoi ia mursa aceea şi iute se duce de o toarnă în fântâna din Grădina Ursului, care fântână era plină cu apă până la gură. Şi mai stând Sfânta Duminică oleacă în preajma fântânii, numai iaca ce vede că vine ursul cu o falcă în cer şi cu una în pământ, mornăind înfricoşat. Şi cum ajunge la fântână, cum începe a bea lacom la apă şi a-şi linge buzele de dulceața şi bunătatea ei. Şi mai stă din băut, şi iar începe a mornăi; şi iar mai bea câte un răstimp, şi iar mornăieşte, până ce, de la o vreme, încep a-i slăbi puterile şi, cuprins de amețeală, pe loc cade jos şi adoarme mort, de puteai să tai lemne pe dânsul.
Atunci Sfânta Duminică, văzându-l aşa, într-o clipă se duce şi, deşteptând pe Harap-Alb chiar în miezul nopții, îi zice:
— Îmbracă-te iute în pielea cea de urs, care o ai de la tată- tău, apucă pe ici tot înainte, şi cum îi ajunge în răscrucile drumului, ai să dai de Grădina Ursului. Atunci sai repede înlăuntru de-ți ia sălăți într-ales, şi câte-i vrea

de multe, căci pe urs l-am pus eu la cale. Dar, la toată întâmplarea, de-i vedea şi-i vedea că s-a trezit şi năvăleşte la tine, zvârle-i pielea cea de urs şi apoi fugi încoace spre mine cât îi putea.

Harap-Alb face cum îi zice Sfânta Duminică. Şi cum ajunge în grădină, odată începe a smulge la sălăți într-ales şi leagă o sarcină mare, mare, cât pe ce să n-o poată ridica în spinare. Şi când să iasă cu dânsa din grădină, iaca ursul se trezeşte, şi după dânsul, Gavrile! Harap-Alb, dacă vede reaua, i-aruncă pielea cea de urs, şi apoi fuge cât ce poate cu sarcina în spate, tot înainte la Sfânta Duminică, scăpând cu obraz curat.

După aceasta, Harap-Alb, mulțumind Sfintei Duminici pentru binele ce i-a făcut, îi sărută mâna, apoi îşi ia sălățile şi, încălecând, porneşte spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, ca cuvântul din poveste, înainte mult mai este.

Şi mergând tot cum s-a dus, de la o vreme ajunge la împărăție şi dă sălățile în mâna Spânului.

Împăratul şi fetele sale, văzând aceasta, le-a fost de-a mirarea. Atunci Spânul zice îngâmfat:

— Ei, moşule, ce mai zici? — Ce să zic, nepoate? Ia, când aş avé eu o slugă ca aceasta, nu i-aş trece pe dinainte.

— D-apoi de ce mi l-a dat tata de-acasă? numai de vrednicia lui, zise Spânul; căci altfel nu-l mai luam după mine, ca să-mi încurce zilele.

La vro câteva zile după aceasta, împăratul arată Spânului nişte pietre scumpe, zicând:

— Nepoate, mai văzut-ai pietre nestemate aşa de mari şi frumoase ca acestea de când eşti?

— Am văzut eu, moşule, felurite pietre scumpe, dar ca aceste, drept să-ți spun, n-am văzut. Oare pe unde se pot găsi aşa pietre?

— Pe unde să se găsească, nepoate! Ia, în Pădurea Cerbului. Şi cerbul acela este bătut tot cu pietre scumpe, mult mai mari şi mai frumoase decât aceste. Mai întâi, cică are una în frunte, de străluceşte ca soarele. Dar nu se poate apropia nimene de cerb, căci este solomonit şi nici un fel de armă nu-l prinde; însă el, pe care l-a zări, nu mai

scapă cu viață. De-aceea fuge lumea de dânsul de-şi scoate ochii; şi nu numai atâta, dar chiar când se uită la cineva, fie om sau orice dihanie a fi, pe loc rămâne moartă. Şi cică o mulțime de oameni şi de sălbătăciuni zac fără suflare în pădurea lui numai din astă pricină: se vede că este solomonit, întors de la țâță, sau dracul mai ştie ce are de-i aşa de primejdios. Dar cu toate aceste, trebuie să ştii, nepoate, că unii oameni îs mai al dracului decât dracul; nu se astâmpără nici în ruptul capului; măcar că au pățit multe, tot cearcă prin pădurea lui, să vadă, nu l-or putea găbui cumva? Şi care dintre ei are îndrăzneala mare şi noroc şi mai mare, umblând pe acolo, găseşte din întâmplare câte o piatră de aceste, picată de pe cerb, când se scutură el la şapte ani o dată, şi apoi aceluia om nu-i trebuie altă negustorie mai bună. Aduce piatra la mine şi i-o plătesc cât nu face; ba încă sunt bucuros că o pot căpăta. Şi află, nepoate, că asemene pietre fac podoaba împărăției mele, nu se găsesc altele mai mari şi mai frumoase decât aceste la nici o împărăție, şi de-aceea s-a dus vestea despre ele în toată lumea. Mulți împărați şi crai înadins vin să le vadă, şi li-i de-a mirarea de unde le am.
— Doamne, moşule! zise atunci Spânul; să nu te superi, dar nu ştiu ce fel de oameni fricoşi aveți pe aici. Eu pun rămăşag pe ce vrei că sluga mea are să-mi aducă pielea cerbului aceluia, cu cap cu tot, aşa împodobit cum este.
Ş-odată cheamă Spânul pe Harap-Alb şi-i zice: — Du-te în Pădurea Cerbului, cum îi ştii tu, şi măcar fă pe dracul în patru, sau orice-i face, dar numaidecât să-mi aduci pielea cerbului, cu cap cu tot, aşa bătute cu pietre scumpe, cum se găsesc. Şi doar te-a împinge păcatul să clinteşti vreo piatră din locul său, iară mai ales acea mare din fruntea cerbului, c-apoi atâta ți-i leacul! Hai, porneşte iute, că nu-i vreme de pierdut!
Harap-Alb vede el bine unde merge treaba, că doar nu era din butuci; dar neavând încotro, iese mâhnit, se duce iar în grajd la cal şi, netezindu-l pe coamă, îi zice:
— Dragul meu căluț, la grea belea m-a vârât iar Spânul!... De-oi mai scăpa şi din asta cu viață, apoi tot mai am zile de trăit. Dar nu ştiu, zău, la cât mi-a sta norocul!

— Nu-i nimica, stăpâne, zise calul. Capul de-ar fi sănătos, că belelele curg gârlă. Poate ai primit poruncă să jupeşti piatra morii şi să duci pielea la împărăție...
— Ba nu, căluțul meu; alta şi mai înfricoşată, zise Harap-Alb.
— Vorbă să fie, stăpâne, că tocmeala-i gata, zise calul. Nu te teme, ştiu eu năzdrăvănii de ale Spânului; şi să fi vrut, de demult i-aş fi făcut pe obraz, dar lasă-l să-şi mai joace calul. Ce gândeşti? Şi unii ca aceştia sunt trebuitori pe lume câteoda- tă, pentru că fac pe oameni să prindă la minte... Zi şi d-ta că ai avut să tragi un păcat strămoşesc. Vorba ceea: “Părinții mănâncă aguridă, şi fiilor li se strepezesc dinții”. Hai, nu mai sta la gânduri; încalecă pe mine şi pune-ți nădejdea în Dum- nezeu, că mare-i puterea Lui; nu ne-a lăsa el să suferim îndelung. Cum vrei. “Ce-i e scris omului în frunte-i e pus.” Doar’ mare-i Cel-de-sus! S-or sfârşi ele şi aceste de la o vreme...
Harap-Alb atunci încalecă, şi calul porneşte la pas, până ce iese mai încolo departe, ca să nu-i ia lumea la ochi. Şi apoi, încordându-se şi scuturându-se o dată voiniceşte, iară-şi arată puterile, zicând:
— Ține-te zdravăn, stăpâne, că iar am să zbor:
În înaltul cerului,
Văzduhul pământului;
Pe deasupra codrilor,
Peste vârful munților,
Prin ceața măgurilor,
Spre noianul mărilor,
La crăiasa zânelor,
Minunea minunilor,
Din ostrovul florilor.
Şi zicând aceste, odată şi zboară cu Harap-Alb
În înaltul cerului,
Văzduhul pământului;
şi o ia de-a curmeziş:
De la nouri către soare,
Printre lună şi luceferi,
Stele mândre lucitoare,
şi apoi se lasă lin ca vântul:

În ostrovul florilor,
La crăiasa zânelor,
Minunea minunilor.
Şi când vântul a aburit, iaca şi ei la Sfânta Duminică iar au sosit. Sfânta Duminică era acasă şi, cum a văzut pe Harap-Alb poposind la uşa ei, pe loc l-a întâmpinat şi i-a zis cu blândețe:
— Ei, Harap-Alb, aşa-i că iar te-a ajuns nevoia de mine?
— Aşa este, măicuță, răspunse Harap-Alb, cufundat în gânduri şi galben la față, de parcă-i luase pânza de pe obraz. Spânul vrea să-mi răpună capul cu orice preț. Şi de-aş muri mai degrabă, să scap odată de zbucium: decât aşa viață, mai bine moarte de o mie de ori!
— Vai de mine şi de mine, Harap-Alb, zise Sfânta Duminică; parcă nu te-aş fi crezut aşa slab de înger, dar, după cât văd, eşti mai fricos decât o femeie! Hai, nu mai sta ca o găină plouată! rămâi la mine în astă noapte şi ți-oi da eu vrun ajutor. Mare-i Dumnezeu! N-a mai fi el după gândul Spânului. Însă mai rabdă şi tu, fătul meu, că mult ai avut de răbdat şi puțin mai ai. Pân-acum ți-a fost mai greu, dar de-acum înainte tot aşa are să-ți fie, până ce-i ieşi din slujba Spânului, de la care ai să tragi încă multe necazuri, dar ai să scapi din toate cu capul teafăr, pentru că norocul te ajută.
— Poate aşa să fie, măicuță, zise Harap-Alb, dar prea multe s-au îngrămădit deodată pe capul meu.
— Câte a dat Dumnezeu, Harap-Alb, zise Sfânta Duminică; aşa a trebuit să se întâmple, şi n-ai cui bănui: pentru că nu-i după cum gândeşte omul, ci-i după cum vrea Domnul. Când vei ajunge şi tu odată mare şi tare, îi căuta să judeci lucrurile de-a fir-a-păr şi vei crede celor asupriți şi necăjiți, pentru că ştii acum ce e necazul. Dar până atunci, mai rabdă, HarapAlb, căci cu răbdarea îi frigi pielea.
Harap-Alb, nemaiavând ce zice, mulțumeşte lui Dumnezeu, şi de bine, şi de rău, şi Sfintei Duminici pentru buna găzduire şi ajutorul făgăduit.
— Ia, acum mai vii de-acasă, fătul meu! Zică cine-a zice şi cum a vrea să zică, dar când este să dai peste păcat,

dacă-i înainte, te sileşti să-l ajungi, iar dacă-i în urmă, stai şi-l aştepți. Mă rog, ce mai la deal, la vale? aşa e lumea asta şi, de-ai face ce-ai face, rămâne cum este ea; nu poți s-o întorci cu umărul, măcar să te pui în ruptul capului. Vorba ceea: “Zi-i lume şi te mântuie”. Dar ia să lăsăm toate la o parte şi, până la una-alta, hai să vedem ce-i de făcut cu cerbul, că Spânul te-a fi aşteptând cu nerăbdare. Şi, dă, stăpân nu-i? trebuie să-l asculți. Vorba ceea: “Leagă calul unde zice stăpânul”.
Şi odată scoate Sfânta Duminică obrăzarul şi sabia lui Statu-Palmă-Barbă-Cot, de unde le avea şi, dându-le lui Harap-Alb, zice:
— Ține aceste, că au să-ți fie de mare trebuință unde mergem. Şi chiar haidem, cu ajutorul Domnului, să isprăvim odată şi trebuşoara asta.
Şi pe la cântatul cucoşilor se ia Sfânta Duminică împreună cu Harap-Alb şi se duc în Pădurea Cerbului. Şi cum ajung în pădure, sapă o groapă adâncă de un stat de om, lângă un izvor, unde în fiecare zi pe la amiază venea cerbul de bea apă, apoi se culca acolo pe loc şi dormea cât un bei, până ce asfințea soarele. Şi după aceea, sculându-se, o lua în porneală şi nu mai da pe la izvor iar până a doua zi pe la amiază.
— Ei, ei! acum groapa este gata, zise Sfânta Duminică. Tu, Harap-Alb, rămâi aici într-însa, toată ziua, şi iaca ce ai de făcut: pune-ți obrăzarul cum se pune, iară sabia să n-o slăbeşti din mână; şi de-amiază, când a veni cerbul aici la izvor să bea apă şi s-a culca ş-a adormi, cu ochii deschişi, cum i-i feleşagul, tu, îndată ce l-îi auzi horăind, să ieşi încetişor şi să potriveşti aşa ca să-i zbori capul dintr-o singură lovitură de sabie, şi apoi repede să te arunci în groapă şi să şezi acolo într-însa până după asfințitul soarelui. Capul cerbului are să te strige până atunci mereu pe nume, ca să te vadă, dar tu nu cumva să te înduplеci de rugămintea lui şi să te ițeşti la dânsul, că are un ochi otrăvit şi, când l-a pironi spre tine, nu mai trăieşti. Însă, cum a asfinți soarele, să ştii că a murit cerbul. Şi atunci să iei fără frică să-i jupeşti pielea, iară capul să-l iei aşa întreg, cum se găseşte, şi apoi să vii la mine.

Şi aşa, Sfânta Duminică se ia şi se întoarnă singură acasă. Iară Harap-Alb rămâne la pândă în groapă. Şi, când pe la amiază, numai iaca ce aude Harap-Alb un muget înăduşit: cerbul venea boncăluind. Şi ajungând la izvor, odată şi începe a bea hâlpav la apă rece; apoi mai boncăluieşte, şi iar mai bea câte un răstimp, şi iar mai boncăluieşte, şi iar mai bea, până ce nu mai poate. După aceea începe a-şi arunca țărnă după cap, ca buhaiul, şi apoi, scurmând de trei ori cu piciorul în pământ, se tologeşte jos pe pajişte, acolo pe loc, mai rumegă el cât mai rumegă, şi pe urmă se aşterne pe somn, şi unde nu începe a mâna porcii la jir.
Harap-Alb, cum îl aude horăind, iese afară încetişor şi, când îl croieşte o dată cu sabia pe la mijlocul gâtului, îi şi zboară capul cât colo de la trup şi apoi Harap-Alb se aruncă fără sine în groapă, după cum îl povățuise Sfânta Duminică. Atunci sângele cerbului odată a şi-nceput a curge gâlgâind şi a se răspândi în toate părțile, îndreptându-se şi năboind în groapă peste Harap-Alb, de cât pe ce era să-l înece. Iară capul cerbului, zvârcolindu-se dureros, striga cu jale, zicând:
— Harap-Alb, Harap-Alb! De nume ți-am auzit, dar de văzut nu te-am văzut. Ieşi numai oleacă să te văd încaltea, vrednic eşti de comoara ce ți-o las, şi apoi să mor cu plăcere, dragul meu!
Dar Harap-Alb tăcea molcum şi de-abia îşi putea descleşta picioarele din sângele închegat, care era mai-mai să umple groapa. În sfârşit, mai strigă el, capul cerbului, cât mai strigă, însă Harap-Alb nici nu răspunde, nici se arată, şi de la o vreme se face tăcere. Şi aşa, după asfințitul soarelui, Harap-Alb iese din groapă, jupeşte pielea cerbului cu băgare de seamă, să nu smintească vreo piatră din locul ei, apoi ia capul întreg, aşa cum se găsea, şi se duce la Sfânta Duminică.
— Ei, Harap-Alb, zise Sfânta Duminică, aşa-i că am scos-o la capăt şi asta?
— Aşa; cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu al sfinției-voastre, răspunse Harap-Alb, am izbutit, măicuță, să facem şi acum pe cheful Spânului, rămânere-aş păgubaş de dânsul

să rămân, şi să-l văd când mi-oi vedea ceafa; atunci, şi nici atunci, că tare mi-i negru înaintea ochilor!
— Lasă-l, Harap-Alb, în plata lui Dumnezeu, că şi-a da el Spânul peste om vrodată; pentru că nu-i nici o faptă fără plată, zise Sfânta Duminică. Mergi de i le du şi acestea, că i-or rămânea ele de cap odată.
Atunci Harap-Alb, mulțumind Sfintei Duminici, îi sărută mâna, apoi încalecă pe cal şi porneşte tot cum a venit, mergând spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, ca cuvântul din poveste, înainte mult mai este... Şi pe unde trecea, lumea din toate părțile îl înghesuia: pentru că piatra cea mare din capul cerbului strălucea de se părea că Harap-Alb soarele cu el îl ducea.
Mulți crai şi împărați ieşeau înaintea lui Harap-Alb, şi care dincotro îl ruga, unul să-i dea bănărit, cât a cere el, altul să-i dea fata şi jumătate de împărăție; altul să-i dea fata şi împărăția întreagă pentru asemene odoare. Dar HarapAlb ca de foc se ferea şi, urmându-şi calea înainte, la stăpânu-său le ducea.
Şi într-una din seri, cum şedea Spânul împreună cu moşus ău şi cu verele sale sus într-un foişor, numai iaca ce zăresc în depărtare un sul de raze scânteietoare, care venea înspre dânşii; şi de ce se apropia, de ce lumina mai tare, de le fura vederile. Şi deodată toată suflarea s-a pus în mişcare: lumea de pe lume, fiind în mare nedumerire, alerga să vadă ce minune poate să fie. Şi, când colo, cine era? Harap-Alb, care venea în pasul calului, aducând cu sine pielea şi capul cerbului pe care le-a şi dat în mâna Spânului.
La vederea acestei minunății, toți au rămas încremeniți şi, uitându-se unii la alții, nu ştiau ce să zică. Pentru că în adevăr era şi lucru de mirare!
Dar Spânul, cu viclenia sa obicinuită, nu-şi pierde cumpătul. Şi, luând vorbă, zice împăratului:
— Ei, moşule, ce mai zici? adeveritu-s-au vorbele mele?
— Ce să mai zic, nepoate?! răspunse împăratul uimit. Ia, să am eu o slugă aşa de vrednică şi credincioasă ca HarapAlb, aş pune-o la masă cu mine, că mult prețuieşte omul acesta!

— Ba să-şi pună pofta-n cui! răspunse Spânul cu glas răutăcios. Asta n-aş face-o eu de-ar mai fi el pe cât este; doar nu-i frate cu mama, să-l pun în capul cinstei! Eu ştiu, moşule, că sluga-i slugă şi stăpânu-i stăpân; s-a mântuit vorba. Na, na, na! d-apoi pentru vrednicia lui mi l-a dat tata, căci altfel de ce l-aş fi luat cu mine. Hei, hei! Nu ştiți d-voastră ce poam-a dracului e Harap-Alb aista! Până l-am dat la brazdă, mi-am stupit sufletul cu dânsul. Numai eu îi vin de hac. Vorba ceea: “Frica păzeşte bostănăria”. Alt stăpân în locul meu nu mai face brânză cu Harap-Alb, cât îi lumea şi pământul. Ce te potriveşti, moşule? Cum văd eu, d-ta prea intri în voia supuşilor. De-aceea nu-ți dau cerbii pietre scumpe şi urşii sălăți. Mie unuia ştiu că nu-mi suflă nimene în borş: când văd că mâța face mărazuri, ți-o strâng de coadă, de mănâncă şi mere pădurețe, căci n-are încotro... Dacă ți-a ajuta Dumnezeu să mă rânduieşti mai degrabă în locul d-tale, îi vedea, moşule dragă, ce prefacere are să ia împărăția; n-or mai şedea lucrurile tot aşa moarte cum sunt. Pentru că ştii vorba ceea: “Omul sfințeşte locul!”... Fost-ai şi d-ta la tinerețe, nu zic. Dar acum îți cred. Dă, bătrânețe nu-s? Cum n-or sta trebile baltă!

În sfârşit, Spânului îi mergea gura ca pupăza, de-a amețit pe împăratul, încât a uitat şi de Harap-Alb, şi de cerb, şi de tot.

Fetele împăratului însă priveau la verişor... cum priveşte câinele la mâță, şi le era drag ca sarea-n ochi: pentru că le spunea inima ce om fără de lege este Spânul. Dar cum erau să iasă ele cu vorba înaintea tatălui lor? Spânul n-avea de cine... Vorba ceea: “Găsise un sat fără câini şi se primbla fără băț”. Că altă, ce pot să zic?

La vro câteva zile după asta, împăratul făcu un ospăț foarte mare în cinstea nepotu-său, la care ospăț au fost poftiți cei mai străluciți oaspeți: împărați, crai, voievozi, căpitanii oştirilor, mai-marii oraşelor şi alte fețe cinstite.

În ziua de ospăț, fetele împăratului s-au pus cu rugă - mintea pe lângă Spân să dea voie lui Harap-Alb ca să slujească şi el la masă. Spânul, neputându-le strica hatârul, cheamă pe Harap-Alb de față cu dânsele şi-i învoi

aceasta, însă cu tocmală, ca în tot timpul ospățului să stea numai la spatele stăpânu-său şi nici măcar să-şi ridice ochii la ceilalți meseni, că de l-oi vedea obrăznicindu-se cumva, acolo pe loc îi şi tai capul.
— Auzit-ai ce am spus, slugă netrebnică, zise Spânul, arătând lui Harap-Alb tăişul paloşului, pe care jurase credință şi supunere Spânului la ieşirea din fântână.
— Da, stăpâne, răspunse Harap-Alb cu umilință; sunt gata la porunca luminării-voastre.
Fetele împăratului au mulțumit Spânului şi pentru atâta.
Amu, tocmai pe când era temeiul mesei, şi oaspeții, tot gustând vinul de bun, începuse a se chiurchiului câte oleacă, numai iaca o pasăre măiastră se vede bătând la fereastră şi zicând cu glas muieratic:
— Mâncați, beți şi vă veseliți, dar de fata împăratului Roş nici nu gândiți!
Atunci, deodată, tuturor mesenilor pe loc li s-a stricat cheful şi au început a vorbi care ce ştia şi cum îi ducea capul: unii spuneau că împăratul Roş, având inimă haină, nu se mai satură de a vărsa sânge omenesc; alții spuneau că fata lui este o farmazoană cumplită, şi că din pricina ei se fac atâtea jertfe; alții întăreau spusele celorlalți, zicând că chiar ea ar fi venit în chip de pasăre de a bătut acum la fereastră, ca să nu lase şi aici lumea în pace. Alții ziceau că, oricum ar fi, dar pasărea aceasta nu-i lucru curat; şi că trebuie să fie un trimis de undeva, numai pentru a iscodi casele oamenilor. Alții, mai fricoşi, îşi stupeau în sân, menind-o ca să se întoarcă pe capul acelui care a trimis-o.
În sfârşit, unii spuneau într-un fel, alții în alt fel, şi multe se ziceau pe seama fetei împăratului Roş, dar nu se ştia care din toate acele vorbe este cea adevărată.
Spânul, după ce-i ascultă pe toți cu luare-aminte, clătină din cap şi zise:
— Rău e când ai a face tot cu oameni care se tem şi de umbra lor! D-voastră, cinstiți oaspeți, se vede că paşteți boboci, de nu vă pricepeți al cui fapt e acesta.
Şi atunci Spânul repede îşi aținteşte privirile asupra lui Harap-Alb şi, nu ştiu cum, îl prinde zâmbind.
— Aşa... slugă vicleană ce-mi eşti!? Vasăzică, tu ai ştiință

de asta şi nu mi-ai spus. Acum degrabă să-mi aduci pe fata împăratului Roş, de unde ştii şi cum îi şti tu. Hai, porneşte! Şi nu cumva să faci de altfel, că te-ai dus de pe fața pământului!
Atunci Harap-Alb, ieşind plin de mâhnire, se duce în grajd la cal şi, netezindu-l pe coamă şi sărutându-l, zice:
— Dragul meu tovarăş, la grea nevoie m-a băgat iar Spânul! Amu a scornit alta: cică să-i aduc pe fata împăratului Roş de unde-oi şti. Asta-i curat vorba ceea: “Poftim pungă la masă, dacă ți-ai adus de-acasă.” Se vede că mi s-a apropiat funia la par. Cine ştie ce mi s-a mai întâmpla! Cu Spânul tot am dus-o cum am dus-o, câine-câineşte, până acum. Dar cu omul roş nu ştiu, zău, la cât mi-a sta capul. Ş-apoi, unde s-a fi găsind acel împărat Roş şi fata lui, care cică este o farmazoană cumplită, numai Cel-de-pe-comoară a fi ştiind! Parcă dracul vrăjeşte, de n-apuc bine a scăpa din una şi dau peste alta! Se vede că m-a născut mama într-un ceas rău, sau nu ştiu cum să mai zic, ca să nu greşesc înaintea lui Dumnezeu. Mă pricep eu tare bine ce ar trebui să fac, ca să se curme odată toate aceste. Dar m-am deprins a târâi după mine o viață ticăloasă. Vorba ceea: “Să nu dea Dumnezeu omului cât poate el suferi”.
— Stăpâne, zise atunci calul, nechezând cu înfocare, nu te mai olicăi atâta! După vreme rea, a fi el vreodată şi senin. Dac’ar sta cineva să-şi facă seamă de toate cele, cum chiteşti d-ta, apoi atunci ar trebui să vezi tot oameni morți pe toate cărările... Nu fi aşa de nerăbdător! De unde ştii că nu s-or schimba lucrurile în bine şi pentru d-ta? Omul e dator să se lupte cât a putea cu valurile vieții, căci ştii că este o vorbă: “Nu aduce anul ce aduce ceasul”. Când sunt zile şi noroc, treci prin apă şi prin foc şi din toate scapi nevătămat. Vorba cântecului:
Fă-mă, mamă, cu noroc,
Şi măcar m-aruncă-n foc.
Las’ pe mine, stăpâne, că ştiu eu pe unde te-oi duce la împăratul Roş: pentru că m-au mai purtat o dată păcatele pe acolo cu tatu-tău, în tinerețile lui. Hai, încalecă pe mine şi ține-te bine, că acum am să-mi arăt puterile chiar de

aici, de pe loc, în ciuda Spânului, ca să-i punem venin la inimă.
Harap-Alb atunci încalecă, şi calul, nechezând o dată puternic, zboară cu dânsul:
În înaltul cerului,
Văzduhul pământului
şi o ia de-a curmeziş:
De la nouri către soare,
Printre lună şi luceferi,
Stele mândre lucitoare.
Şi apoi, de la o vreme, începe a se lăsa lin ca vântul, şi luând de-a lungul pământului, merg spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, ca cuvântul din poveste, înainte mult mai este.
Dar ia să vedem, ce se mai petrece la masă după ducerea lui Harap-Alb?
— Hei, hei! zise Spânul în sine, tremurând de ciudă: nu te-am ştiut eu că-mi eşti de aceştia, că de mult îți făceam felul!... Dar trăind şi nemurind, te-oi sluji eu, măi badeo!... Paloşul ista are să-ți ştie de ştire... Ei, vedeți, moşule şi cinstiți meseni, cum hrăneşti pe dracul, fără să ştii cu cine ai de-a face? Dacă nu-s şi eu un puişor de om în felul meu, dar tot m-a tras Harap-Alb pe sfoară! Bine-a zis cine-a zis: “Că unde-i cetatea mai tare, acolo bate dracul război mai puternic”.
În sfârşit, împăratul, fetele sale şi toți oaspeții rămaseră încremeniți, Spânul, bodrogănind din gură, nu ştia cum să-şi ascundă ura, iară Harap-Alb, îngrijit de ce i s-ar mai putea întâmpla în urmă, mergea tot înainte prin locuri pustii şi cu greu de străbătut.
Şi când să treacă un pod peste o apă mare, iaca o nuntă de furnici trecea şi ea tocmai atunci podul. Ce să facă HarapAlb ? Stă el oleacă şi se sfătuieşte cu gândul: “Să trec peste dânsele, am să omor o mulțime; să dau prin apă, mă tem că m-oi îneca, cu cal cu tot. Dar tot mai bine să dau prin apă, cum a da Dumnezeu, decât să curm viața atâtor gâzulițe nevinovate”. Şi zicând Doamne-ajută, se aruncă cu calul în apă, o trece înot dincolo, la cela mal, fără primejdie şi apoi îşi ia drumul înainte. Şi cum mergea

el, numai iaca i se înfățişază o furnică zburătoare zicând:
— Harap-Alb, fiindcă eşti aşa de bun, de ți-a fost milă de viața noastră, când treceam pe pod, şi nu ne-ai stricat veselia, vreau să-ți fac şi eu un bine: na-ți aripa asta, şi când îi avea vrodată nevoie de mine, să dai foc aripei, şi atunci eu împreună cu tot neamul meu avem să-ți venim în ajutor.
Harap-Alb, strângând aripa cu îngrijire, mulțumeşte furnicii pentru ajutorul făgăduit şi apoi porneşte tot înainte.
Şi mai merge el cât merge, şi numai iaca ce aude o bâzâitură înăduşită. Se uită el în dreapta, nu vede nimica; se uită în stânga, nici atâta; şi când se uită în sus, ce să vadă? Un roi de albine se învârtea în zbor pe deasupra capului său şi umblau bezmetice de colo până colo, neavând loc unde să se aşeze. Harap-Alb, văzându-le aşa, i se face milă de dânsele şi, luându-şi pălăria din cap, o pune pe iarbă la pământ, cu gura-n sus, şi apoi el se dă într-o parte. Atunci, bucuria albinelor; se lasă jos cu toatele şi se adună ciotcă în pălărie. Harap-Alb, aflându-se cu părere de bine despre asta, aleargă în dreapta şi în stânga şi nu se lasă până ce găseşte-un buştihan putregăios, îl scobeşte cu ce poate şi-i face urdiniş; după aceea aşază nişte țepuşi într-însul, îl freacă pe dinăuntru cu cătuşnică, cu sulcină, cu mătăciune, cu poala sântă-Măriei şi cu alte buruiene mirositoare şi prielnice albinelor şi apoi, luându-l pe umăr, se duce la roi, răstoarnă albinele frumuşel din pălărie în buştihan, îl întoarce binişor cu gura în jos, îi pune deasupra nişte captălani, ca să nu răzbată soarele şi ploaia înlăuntru, şi apoi, lăsându-l acolo pe câmp, între flori, îşi caută de drum.
Şi cum mergea el, mulțumit în sine pentru această facere de bine, numai iaca i se înfățişază înainte crăiasa albinelor, zicându-i:
— Harap-Alb, pentru că eşti aşa de bun şi te-ai ostenit de ne-ai făcut adăpost, vreau să-ți fac şi eu un bine în viața mea: na-ți aripa asta şi, când îi avea vreodată nevoie de mine, aprinde-o, şi eu îndată am să-ți vin întru ajutor.
Harap-Alb, luând aripa cu bucurie, o strânge cu îngrijire; apoi, mulțumind crăiesei pentru ajutorul făgăduit,

porneşte, urmându-şi calea tot înainte.
Mai merge el cât merge şi, când la poalele unui codru, numai iaca ce vede o dihanie de om, care se pârpâlea pe lângă un foc de douăzeci şi patru de stânjeni de lemne şi tot atunci striga, cât îi lua gura, că moare de frig. Şi-apoi, afară de aceasta, omul acela era ceva de speriat; avea nişte urechi clăpăuge şi nişte buzoaie groase şi dăbălăzate. Şi când sufla cu dânsele, cea deasupra se răsfrângea în sus peste scăfârlia capului, iar cea dedesubt atârna în jos, de-i acoperea pântecele. Şi, ori pe ce se oprea suflarea lui, se punea promoroaca mai groasă de-o palmă. Nu era chip să te apropii de dânsul, că aşa tremura de tare, de parcă-l zghihuia dracul. Şi dac-ar fi tremurat numai el, ce ți-ar fi fost? Dar toată suflarea şi făptura de primprejur îi țineau hangul: vântul gemea ca un nebun, copacii din pădure se văicărau, pietrele țipau, vreascurile țiuiau şi chiar lemnele de pe foc pocneau de ger. Iară veverițele, găvozdite una peste alta în scorburi de copaci, suflau în unghii şi plângeau în pumni, blestemându-şi ceasul în care s-au născut. Mă rog, foc de ger era: ce să vă spun mai mult! HarapAlb, numai o țâră cât a stat de s-a uitat, a făcut țurțuri la gură şi, neputându-şi stăpâni râsul, zise cu mirare:
— Multe mai vede omul acesta cât trăieşte! Măi tartorule, nu mânca haram şi spune drept, tu eşti Gerilă? Aşă-i că taci?... Tu trebuie să fii, pentru că şi focul îngheață lângă tine, de arzuliu ce eşti.
— Râzi tu, râzi, Harap-Alb, zise atunci Gerilă tremurând, dar, unde mergi, fără mine n-ai să poți face nimica.
— Hai şi tu cu mine, dacă vrei, zise Harap-Alb; de-abia te-i mai încălzi mergând la drum, căci nu e bine când stai locului.
Gerilă atunci se ia cu Harap-Alb şi pornesc împreună. Şi mergând ei o bucată înainte, Harap-Alb vede altă drăcărie şi mai mare: o namilă de om mânca brazdele de pe urma a 24 de pluguri şi tot atunci striga în gura mare că crapă de foame.
— Ei, apoi să nu bufneşti de râs? zise Harap-Alb. Măi, măi, măi! că multe-ți mai văd ochii! Pesemne c-aista-i

Flămânzilă, foametea, sac fără fund sau cine mai ştie ce pricopseală a fi, de nu-l poate sătura nici pământul.
— Râzi tu, râzi, Harap-Alb, zice atunci Flămânzilă, dar, unde mergeți voi, fără mine n-aveți să puteți face nici o ispravă.
— Dacă-i aşa, hai şi tu cu noi, zise Harap-Alb, că doar n-am a te duce în spinare.
Flămânzilă atunci se ia după Harap-Alb şi pornesc tustrei înainte. Şi mai mergând ei o postată, numai iaca Harap-Alb vede altă minunăție şi mai mare: o arătare de om băuse apa de la 24 de iazuri şi o gârlă pe care umblau numai 500 de mori şi tot atunci striga în gura mare că se usucă de sete.
— Măi, da' al dracului onànie de om e şi acesta! zise HarapAlb. Grozav burdăhan şi nesățios gâtlej, de nu pot să-i potolească setea nici izvoarele pământului; mare ghiol de apă trebuie să fie în mațele lui! Se vede că acesta-i prăpădenia apelor, vestitul Setilă, fiul Secetei, născut în zodia rațelor şi împodobit cu darul suptului.
— Râzi tu, râzi, Harap-Alb, zise atunci Setilă, căruia începu a-i țâşni apa pe nări şi pe urechi, ca pe nişte lăptoace de mori, dar, unde vă duceți voi, fără mine degeaba vă duceți.
— Hai şi tu cu noi, dacă vrei, zise Harap-Alb; de-abia nu te-ai mai linciuri atâta în cele ape, îi scăpa de blestemul broaştelor şi-i da răgaz morilor să umble, că destul ți-ai făcut mendrele până acum. Ce, Doamne iartă-mă, îi face broaşte în pântece de atâta apă!
Setilă atunci se ia după Harap-Alb şi pornesc tuspatru înainte. Şi mai mergând ei o bucată, numai iaca ce vede Harap-Alb altă minunăție şi mai minunată: o schimonositură de om avea în frunte numai un ochi, mare cât o sită şi, când îl deschidea, nu vedea nimica; da chior peste ce apuca. Iară când îl ținea închis, dar fie zi, dar fie noapte, spunea că vede cu dânsul în măruntaiele pământului.
— Iaca, începu el a răcni ca un smintit, toate lucrurile mi se arată găurite, ca sitişca, şi străvezii, ca apa cea limpede; deasupra capului meu văd o mulțime

nenumărată de văzute şi nevăzute; văd iarba cum creşte din pământ; văd cum se rostogoleşte soarele după deal, luna şi stelele cufundate în mare; copacii cu vârful în jos, vitele cu picioarele în sus şi oamenii umblând cu capul între umere; văd, în sfârşit, ceea ce n-aş mai dori să vadă nimene, pentru a-şi osteni vederea: văd nişte guri căscate uitându-se la mine şi nu-mi pot da seama de ce vă miraţi aşa, mira-v-aţi de... frumuseţe-vă!

Harap-Alb atunci se bate cu mâna peste gură şi zice: — Doamne fereşte de omul nebun, că tare-i de jălit, sărmanul! Pe de-o parte îţi vine a râde şi pe de alta îţi vine a-l plânge. Dar se vede că aşa l-a lăsat Dumnezeu. Poate că acesta-i vestitul Ochilă, frate cu Orbilă, văr primare cu Chiorilă, nepot de soră lui Pândilă, din sat de la Chitilă, peste drum de Nimerilă. Ori din târg de la Să-l-caţi, megieş cu Căutaţi şi de urmă nu-i mai daţi. Mă rog, unu-i Ochilă pe faţa pământului, care vede toate şi pe toţi altfel de cum vede lumea cealaltă; numai pe sine nu se vede cât e de frumuşel. Parcă-i un boţ, chilimboţ boţit, în frunte cu un ochi, numai să nu fie de deochi!

— Râzi tu, râzi, Harap-Alb, zise atunci Ochilă, uitându-se închiorchioşat, dar, unde te duci, fără de mine rău are să-ţi cadă. Fata împăratului Roş nu se capătă aşa de lesne cum crezi tu. Din gardul Oancei ţi-a da-o împăratul, dacă n-oi fi şi eu pe-acolo.

— Hai şi tu cu noi, dacă vrei, zise Harap-Alb, că doar n-avem a te duce de mână, ca pe un orb.

Ochilă atunci se ia şi el după Harap-Alb şi pornesc tuscinci înainte. Şi mai mergând ei o bucată, numai iaca ce vede Harap-Alb altă bâzdâganie şi mai şi: o pocitanie de om umbla cu arcul după vânat păsări. Ş-apoi, chitiţi că numai în arc se încheia tot meşteşugul şi puterea omului aceluia? Ţi-ai găsit! Avea un meşteşug mai drăcos şi o putere mai pe sus decât îşi poate dracul închipui: când voia, aşa se lăţea de tare, de cuprindea pământul în braţe. Şi altă dată, aşa se deşira şi se lungea de grozav, de ajungea cu mâna la lună, la stele, la soare şi cât voia de sus. Şi dacă se întâmpla să nu nimerească păsările cu săgeata, ele tot nu scăpau de dânsul; ţi le prindea cu

mâna din zbor, le răsucea gâtul cu ciudă şi apoi le mânca aşa, crude, cu pene cu tot. Chiar atunci avea un vraf de păsări dinainte şi ospăta dintr-însele cu lăcomie, ca un vultan hămesit. Harap-Alb, cuprins de mirare, zise:
— Dar oare pe acesta cum mama dracului l-o fi mai chemând?
— Zi-i pe nume, să ți-l spun, răspunse atunci Ochilă, zâmbind pe sub mustăți.
— Dar te mai duce capul ca să-l botezi? Să-i zici Păsărilă... nu greşeşti; să-i zici Lățilă... nici atâta; să-i zici Lungilă... asemene; să-i zici Păsări-Lăți-Lungilă, mi se pare că e mai potrivit cu năravul şi apucăturile lui, zise Harap-Alb, înduioşat de mila bietelor păsări. Se vede că acesta-i vestitul Păsări- Lăți-Lungilă, fiul săgetătorului şi nepotul arcaşului; brâul pământului şi scara cerului; ciuma zburătoarelor şi spaima oamenilor, că altfel nu te pricepi cum să-i mai zici.
— Râzi tu de mine, râzi, Harap-Alb, zise atunci Păsări-Lăți- Lungilă, dar mai bine ar fi să râzi de tine, căci nu ştii ce păcat te paşte. Chiteşti că fata împăratului Roş numai aşa se capătă? Poate n-ai ştiință ce vidmă de fată e aceea, când vrea, se face pasăre măiastră, îți arată coada, şi ia-i urma dacă poți! De n-a fi şi unul ca mine pe-acolo, degeaba vă mai bateți picioarele ducându-vă.
— Hai şi tu cu noi, dacă vrei, zise atunci Harap-Alb; de-abia mi-i lua pe Gerilă de țuluc şi l-îi purta cu nasul pe la soare, doar s-a încălzi câtuşi decât şi n-a mai clănțăni atâta din măsele, ca un cocostârc de cei bătrâncioşi, că parcă mă strânge în spate când îl văd aşa.
Păsări-Lăți-Lungilă se ia atunci după Harap-Alb şi pornesc ei tusşase înainte. Şi pe unde treceau, pârjol făceau: Gerilă potopea pădurile prin ardere. Flămânzilă mânca lut şi pământ amestecat cu humă şi tot striga că moare de foame. Setilă sorbea apa de prin bălți şi iazuri, de se zbăteau peştii pe uscat şi țipa şarpele în gura broaştei de secetă mare ce era pe acolo. Ochilă vedea toate cele ca dracul, şi numai înghețai ce da dintr-însul:
Că e laie,
Că-i bălaie;

Că e ciută,
Că-i cornută.
Mă rog, nebunii de-a lui, câte-n lună şi în stele, de-ţi venea să fugi de ele. Sau să râzi ca un nebun, credeţi-mă ce vă spun!
În sfârşit, Păsări-Lăţi-Lungilă ademenea zburătoarele şi, jumulite, nejumulite, ţi le păpa pe rudă, pe sămânţă, de nu se mai stăvilea nimene cu păsări pe lângă casă de răul lui.
Numai Harap-Alb nu aducea nici o supărare. Însă, ca tovarăş, era părtaş la toate: şi la pagubă, şi la câştig, şi prietenos cu fiecare, pentru că avea nevoie de dânşii în călătoria sa la împăratul Roş, care, zice, cică era un om pâclişit şi răutăcios la culme: nu avea milă de om nici cât de un câine. Dar vorba ceea: "La unul fără suflet trebuie unul fără de lege". Şi gândesc eu că din cinci nespălaţi câţi merg cu Harap-Alb, i-a veni el vreunul de hac; ş-a mai da împăratul Roş şi peste oameni, nu tot peste butuci, ca până atunci. Dar iar mă întorc şi zic: mai ştii cum vine vremea? Lumea asta e pe dos, toate merg cu capu-n jos; puţini suie, mulţi coboară, unul macină la moară. Ş-apoi acel unul are atunci în mână şi pâinea, şi cuţitul şi taie de unde vrea şi cât îi place, tu te uiţi şi n-ai ce-i face. Vorba ceea: "Cine poate oase roade; cine nu, nici carne moale". Aşa şi Harap-Alb şi cu ai săi; poate-ar izbuti să ia fata împăratului Roş, poate nu, dar acum, deodată, ei se tot duc înainte şi, mai la urmă, cum le-a fi norocul. Ce-mi pasă mie? Eu sunt dator să spun povestea şi vă rog să ascultaţi.
Amu Harap-Alb şi cu ai săi mai merg ei cât merg şi, într-o târzie vreme, ajung la împărăţie, Dumnezeu să ne ţie, ca cuvântul din poveste, înainte mult mai este. Şi cum ajung, odată intră buluc în ogradă, tusşase. Harap-Alb înainte şi ceilalţi în urmă, care de care mai chipos şi mai îmbrăcat, de se târâiau aţele şi curgeau obielele după dânşii, parcă era oastea lui Papuc Hogea Hogegarul. Şi atunci, Harap-Alb se şi înfăţişază înaintea împăratului Roş, spunându-i de unde, cum, cine şi pentru ce anume au venit.
Împăratului i-a fost de-a mirarea, văzând că nişte golani au asemene îndrăzneală, de vin cu neruşinare să-i ceară

fata, fie din partea oricui ar fi. Dar, nevoind a le strica inima, nu le spune nici da, nici ba, ci le dă răspuns ca să rămâie peste noapte acolo, şi până mâine dimineaţă s-a mai gândi el ce trebuie să facă... Şi pe altă parte, împăratul odată cheamă în taină pe un credincios al său şi dă poruncă să-i culce în casa cea de aramă înfocată, ca să doarmă pentru veşnicie, după cum păţise şi alţi peţitori, poate mai ceva decât aceştia.
Atunci credinciosul împăratului se duce repede şi dă foc casei celei de aramă pe dedesubt, cu 24 de stânjeni de lemne, de se face casa roşie cum e jăraticul. Apoi, cum înserează, vine şi pofteşte pe oaspeţi la culcare. Gerilă atunci, năzdrăvan cum era el, cheamă pe tovarăşii săi deoparte şi le zice încetişor:
— Măi, nu cumva să vă împingă Mititelul să intraţi înaintea mea unde ne-a duce omul ţapului celui roş, că nu mai ajungeţi să vedeţi ziua de mâine. Doar unu-i împăratul Roş, vestit prin meleagurile aceste pentru bunătatea lui cea nemaipomenită şi milostivirea lui cea neauzită. Îl ştiu eu cât e de primitor şi de darnic la spatele altora. Numai de nu i-ar muri mulţi înainte! să trăiască trei zile cu cea de-alaltaieri! D-apoi fetişoara lui; a zis dracul şi s-a făcut; bucăţică ruptă tată-său în picioare, ba încă şi mai şi. Vorba ceea: “Capra sare masa, şi iada sare casa”. Dar las’ că şi-au găsit ei omul. De nu le-oi veni eu de hac în astă noapte, nici mama dracului nu le mai vine!
— Aşa gândesc şi eu, zise Flămânzilă; şi-a pus el, împăratul Roş, boii în cârd cu dracul, dar are să-i scoată fără coarne.
— Ba mi se pare c-a da el şi teleagă, şi plug, şi otic, şi tot, numai să scape de noi, zise Ochilă.
— Ia ascultaţi, măi! zise Gerilă: “Vorba lungă, sărăcia omului”. Mai bine haidem la culcare, că ne aşteaptă omul împăratului cu masa întinsă, cu făcliile aprinse şi cu braţele deschise. Hai! Ascuţiţi-vă dinţii şi porniţi după mine.
Şi odată pornesc ei, teleap, teleap, teleap! Şi, cum ajung în dreptul uşii, se opresc puţin. Atunci Gerilă suflă de trei ori cu buzişoarele sale cele iscusite şi casa rămâne nici

fierbinte, nici rece, cum e mai bine de dormit într-însa. Apoi intră cu toții înlăuntru, se tologeşte care unde apucă, şi tac mă cheamă. Iară credinciosul împăratului, încuind uşa pe din afară cu repejune, le zice cu răutate:
— Las' că v-am găsit eu ac de cojoc. De-acum dormiți, dormire-ați somnul cel de veci, că v-am aşternut eu bine! Vă veți face scrum până mâine-dimineață.
Apoi îi lasă acolo şi el se duce în treaba lui. Dar HarapAlb şi cu ai săi nici nu bindiseau de asta; ei, cum au dat de căldurică, pe loc li s-au muiat ciolanele şi au început a se întinde şi a se hârjoni în ciuda fetei împăratului Roş. Ba încă Gerilă se întindea de căldură, de-i treceau genunchile de gură. Şi hojma morocănea pe ceilalți, zicând:
— Numai din pricina voastră am răcit casa; căci pentru mine era numai bună, cum era. Dar aşa pățeşti dacă te iei cu nişte bicisnici. Las' că v-a mai păli el berechetul acesta de altă dată! Ştii că are haz şi asta? Voi să vă lăfăiți şi să huzuriți de căldură, iară eu să crap de frig. Bu...nă treabă! Să-mi dau eu linişte mea pentru hatârul nu ştiu cui? Acuşi vă târnâiesc prin casă, pe rudă pe sămânță; încaltea să nu se aleagă nimica nici de somnul meu, dar nici de al vostru.
— Ia tacă-ți gura, măi Gerilă! ziseră ceilalți. Acuşi se face ziuă, şi tu nu mai stincheşti cu braşoave de-ale tale. Al dracului lighioaie mai eşti! Destul acum, că ne-ai făcut capul călindar. Cine-a mai dori să facă tovărăşie cu tine aibă-şi parte şi poarte-ți portul. Că pe noi ştiu că ne-ai amețit. Are cineva cap să se liniştească de răul tău? I-auzi-l-ăi: parcă-i o moară hodorogită. Numai gura lui se aude în toate părțile. Hojma tolocăneşte pentru nimica toată, curat ca un nebun. Tu, măi, eşti bun de trăit numai în pădure, cu lupii şi cu urşii, dar nu în case împărăteşti şi între nişte oameni cumsecade.
— Ia ascultați, măi, dar de când ați pus voi stăpânire pe mine? zise Gerilă. Apoi nu mă faceți din cal măgar, că vă veți găsi mantaua cu mine! Eu îs bun cât îs bun, dar şi când mă scoate cineva din răbdare, apoi nu-i trebuie nici țigan de laie împotriva mea.
— Zău, nu şuguieşti, măi Buzilă? Da' amarnic mai eşti la

viață; când te mânii, faci sânge-n baligă, zise Flămânzilă. Tare-mi eşti drag!... Te-aş vârî în sân, dar nu încapi de urechi... Ia mai bine ogoieşte-te oleacă şi mai strânge-ți buzişoarele acasă; nu de alta, dar să nu-ți pară rău pe urmă, că doar nu eşti numai tu în casa asta.
— Ei, apoi! Vorba ceea: “Fă bine, să-ți auzi rău”, zise Gerilă. Dacă nu v-am lăsat să intrați aici înaintea mea, aşa mi se cade; ba încă şi mai rău decât aşa. Cine-a face de altă dată ca mine, ca mine să pățească.
— A i dreptate, măi Gerilă, numai tu nu te cauți, zise Ochilă. Dar cu prujituri de-a tale, ia acuşi se duce noaptea, şi vai de odihna noastră. Măcar tu să fii acela, ce ai zice, când ți-a strica cineva somnul? Ba încă ai dat peste nişte oameni ai lui Dumnezeu, dar, să fi fost cu alții, hei, hei! mâncai papara până acum.
— Dar nu mai tăceți, măi? Că ia acuşi trec cu picioarele prin pereți şi ies afară cu acoperământul în cap, zise LățiLungil ă. Parcă nu faceți a bine, de nu vă mai astâmpără dracul nici la vremea asta. Măi Buzilă, mi se pare că tu eşti toată pricina gâlcevei dintre noi.
— Ba bine că nu! zise Ochilă. Are el noroc de ce are, dar ştiu eu ce i-ar trebui.
— Ia, să-i faci chica topor, spinarea dobă şi pântecele cobză, zise Setilă, căci altmintrelea nici nu e de chip s-o scoți la capăt cu buclucaşul acesta.
Gerilă, văzând că toți îi stau împotrivă, se mânie atunci şi unde nu trânteşte o brumă pe pereți, de trei palme de groasă, de au început a clănțăni şi ceilalți de frig, de sărea cămăşa de pe dânşii.
— Na! încaltea v-am făcut şi eu pe obraz. De-acum înainte spuneți ce vă place, că nu mi-a fi ciudă, zise Gerilă, râzând cu hohot. Ei, apoi? Cică să nu te strici de râs!... De HarapAlb, nu zic. Dar voi, mangosiților şi farfasiților, de câte ori îți fi dormit în stroh şi pe târnomată, să am eu acum atâția bani în pungă nu mi-ar mai trebui altă! Oare nu cumva v-ați face şi voi, nişte feciori de ghindă, fătați în tindă, că sunteți obraze subțiri?
— Iar cauți sământă de vorbă, măi Buzilă? ziseră ceilalți. Al dracului să fii cu tot neamul tău, în vecii vecilor, amin!

— De asta şi eu mă anin şi mă închin la cinstita fața voastră, ca la un codru verde, cu un poloboc de vin şi cu unul de pelin, zise Gerilă. Şi hai de-acum să dormim, mai acuşi să ne trezim, într-un gând să ne unim, pe Harap-Alb să-l slujim şi tot prieteni să fim; căci cu vrajbă şi urgie raiul n-o să-l dobândim.
În sfârşit, ce-or fi mai dondănit ei, şi cât or mai fi dondănit, că numai iaca se face ziuă!... Şi atunci, credinciosul împăratului, crezând că s-a curățit de oaspeți, vine cu gândul să măture scrumul afară, după rânduială. Şi când ajunge mai aproape, ce să vadă? Casa cea de aramă, înfocată aşa de straşnic de cu sară, era acum toată numai un sloi de gheață, şi nu se mai cunoştea pe din afară nici uşă, nici uşori, nici gratii, nici obloane la fereşti, nici nimica; iar înlăuntru se auzea un tărăboi grozav; toți bocăneau la uşă cât ce puteau şi strigau cât le lua gura, zicând:
— Nu ştim ce fel de împărat e acesta, de ne lasă fără scânteie de foc în vatră, să degerăm aicea... Aşa sărăcie de lemne nu s-a văzut nici la bordeiul cel mai sărăcăcios. Vai de noi şi de noi, că ne-a înghețat limba în gură şi măduva în ciolane de frig!...
Credinciosul împăratului, auzind aceste, pe de-o parte l-a cuprins spaima, iară pe de alta s-a îndrăcit de ciudă. Şi dă el să descuie uşa, nu poate; dă s-o desprindă, nici atâta. Pe urmă, ce să facă? Aleargă şi vesteşte împăratului despre cele întâmplate. Atunci vine şi împăratul cu o mulțime de oameni, cu cazmale ascuțite şi cu cazane pline cu uncrop; şi unii tăiau gheața cu cazmalele, alții aruncau cu uncrop pe la țâțânile uşii şi în borta cheii şi după multă trudă, cu mare ce hălăduiesc de deschid uşa şi scot pe oaspeți afară. Şi când colo, ce să vezi? Toți erau cu părul, cu barba şi mustețile pline de promoroacă, de nu-i cunoşteai, oameni sunt, draci sunt, ori alte arătări. Şi aşa tremurau de tare, de le dârdâiau dinții în gură. Iară mai ales pe Gerilă parcă-l zghihuiau toți dracii; pozne făcea cu buzişoarele sale, încât s-a îngrozit şi împăratul Roş când l-a văzut făcând aşa de frumuşel.
Atunci Harap-Alb, ieşind dintre dânşii, se înfățişază cuviincios înaintea împăratului, zicând:

— Prea înălțate împărate! Luminarea-sa, nepotul prea puternicului Verde-împărat, m-a fi aşteptând cu nerăbdare. Deacum înainte, cred că mi-ți da fata, ca să vă lăsăm în pace şi să ne ducem în treaba noastră.
— Bine, voinice, zise împăratul, uitându-se la dânşii cam acru oarecum; a veni ea şi vremea aceea... Dar acum, deodată, ia să ospătați ceva, ca să nu ziceți că ați ieşit din casa mea ca de la o casă pustie.
— Parcă v-a ieşit un sfânt din gură, luminate împărate, zise atunci Flămânzilă, că ne ghiorăiesc mațele de foame.
— Poate ni-ți da şi ceva de udeală, măria-ta, zise Setilă, că ne sfârâie gâtlejul de sete.
— Ia lăsați, măi, zise Ochilă, clipocind mereu din gene, că luminarea-sa ştie ce ne trebuie.
— Aşa cred şi eu, zise Păsărilă, doar, de-a putere-a hi, am căzut la casă împărătescă, să nu vă temeți, că are înălțimea-sa atâta purtare de grijă, ca să nu fim chinuiți cu frig, cu foame şi cu sete.
— Mai rămâne îndoială despre asta, zise Gerilă, tremurând cumplit. Dar n-aveți ştiință că înălțimea-sa este tata flămânzilor şi al însetaților? Şi tocmai de asta mă bucur şi eu, că de-abia m-oi mai încălzi oleacă bând sângele Domnului.
— Ei, tacă-vă gura de-acum! zise Flămânzilă. Destul e o măciucă la un car de oale. Nu tot cetărați pe măria-sa, că om e dumnealui. Pentru nişte sărăcuți ca noi e greu de făcut trebi de acestea. Dar la o împărăție, ca cum te-ar pişca un purice; nu se mai bagă în seamă.
— Din partea mea, mâncarea-i numai o zăbavă; băuturica mai este ce este, zise Setilă; şi aş ruga pe luminarea-sa că, dacă are de gând a ne ospăta, după cum s-a hotărât, apoi să ne îndesească mai mult cu udeala, pentru că acolo stă toată puterea şi îndrăzneala. Vorba ceea: “Dă-i cu cinstea, să piară ruşinea”. Dar mi se pare că ne-am prea întins cu vorba, şi luminarea-sa nu ştie cum să ne mai intre în voie.
— Acum, de ne-ar da odată ce ne-ar da, zise Flămânzilă, căci mă roade inima de foame ce-mi e!
— Ia mai îngăduiți oleacă, măi, zise Ochilă, că doar nu v-

au mas şoarecii în pântece. Acuşi s-or aduce şi bucatele, şi vinul, şi numai de-ați avea pântece unde să le puneți.
— Îndată vi s-a aduce şi demâncare, şi băutură, zise împăratul, numai de-ți putea dovedi cât vă voi da eu; că de nu-ți fi mâncători şi băutori buni, v-ați găsit beleaua cu mine, nu vă pară lucru de şagă!
— D e ne-ar da Dumnezeu tot atâta supărare, luminareavoastr ă, zise atunci Flămânzilă, ținându-se cu mâinile de pântece.
— Şi înălțimei-voastre gând bun şi mână slobodă, ca să ne dați cât se poate mai multă mâncare şi băuturică, zise Setilă, căruia îi lăsa gura apă, că din mâncare şi băutură, las' dacă ne-a întrece cineva; numai la treabă nu ne prea punem cu toți nebunii.
Împăratul tăcea la toate aceste, îi asculta cu dezgust şi numai înghițea noduri. Dar, în gândul său: "Bine, bine! Cercați voi marea cu degetul, dar ia să vedem cum i-ți da de fund? Vă vor ieşi ele toate aceste pe nas". După aceea îi lasă şi se duce în casă.
În sfârşit, nu trece mult la mijloc, şi numai iaca li se aduc 12 harabale cu pâine, 12 ialovițe fripte şi 12 buți pline cu vin de cel hrănit, de care, cum bei câte oleacă, pe loc ți se taie picioarele, îți sclipesc ochii în cap, ți se încleie limba în gură şi începi a bolborosi turceşte, fără să ştii bechiu măcar. Flămânzilă şi Setilă ziseră atunci celorlalți:
— Măi, mâncați voi întâi şi beți cât veți putea, dar nu cumva să vă puneți mintea cu toată mâncarea şi băutura, c-apoi al vostru e dracul!
Atunci Harap-Alb, Gerilă, Ochilă şi Păsări-Lăți-Lungilă se pun ei de ospătează şi beau cât le trebuie. Dar ce are a face? parcă nici nu se cunoştea de unde au mâncat şi au băut; că doar mâncare şi băutură era acolo, nu şagă; dă, ca la o împărăție.
— Hai, ia dați-vă deoparte, măi păcătoşilor, că numai ați crâmpoțit mâncarea, ziseră atunci Flămânzilă şi Setilă, care aşteptau cu neastâmpăr, fiind rupți în coş de foame şi de sete.
Şi atunci unde nu începe Flămânzilă a cărăbăni deodată în gură câte o haraba de pâine şi câte o ialoviță întreagă,

şi repede mi ți le-a înfulecat şi le-a forfecat, de parcă n-au mai fost. Iară Setilă, dând fundurile afară la câte o bute, horp! ți-o sugea dintr-o singură sorbitură; şi, repede-repede, mi ți le-a supt pe toate de-a rândul, de n-a mai rămas nici măcar picătură de vin pe doage.
După aceea, Flămânzilă a început a striga în gura mare că moare de foame şi a zvârli cu ciolane în oamenii împărăteşti, care erau acolo de față.
Iară Setilă striga şi el cât ce putea că crapă de sete şi zvârlea cu doage şi cu funduri de poloboc în toate părțile, ca un nebun.
Împăratul atunci, auzind vuiet tocmai din casă, iese afară şi, când vede aceste, îşi pune mâinile în cap de necaz.
— Măi, măi, măi! Aceştia-s curat sărăcie trimisă de la Dumnezeu pe capu meu, zise împăratul în sine, plin de amărăciune. Mi se pare că, ia acum, mi-am dat şi eu peste oameni.
Harap-Alb iese atunci din mijlocul celorlalți şi iar se înfățişază înaintea împăratului, zicând:
— Să trăiți, luminate împărate! De-acum cred că mi-ți da fata, ca să vă lăsăm în pace şi să ne ducem în treaba noastră, căci nepotul împăratului Verde ne-a fi aşteptând cu nerăbdare.
— A veni ea şi vremea aceea, voinice, zise împăratul cam cu jumătate de gură. Dar ia mai aveți puțină răbdare, căci fata nu-i de cele de pe drumuri, s-o luați numai aşa, cum s-ar întâmpla. Ia să mai vedem cam cum ar veni trebuşoara asta. Nu-i vorbă, de mâncat ați mâncat şi de băut ați băut fiecare cât şaptesprezece. Însă de acum înainte mai aveți şi ceva treabă de făcut: iaca, vă dau o mierță de sămânță de mac, amestecată cu una de nisip mărunțel; şi, până mâine dimineață, să-mi alegeți macul de-o parte, fir de fir, şi nisipul de altă parte; nu cumva să găsesc vreun fir de mac printre nisip sau vreunul de nisip printre mac, că atunci am stricat pacea. Şi dacă-ți putea scoate la capăt trebuşoara asta, atunci oi mai vedea eu... Iară de nu, veți plăti cu capul obrăznicia ce ați întrebuințat față cu mine, ca să prindă şi alții la minte văzând de patima voastră.

Şi apoi, ducându-se împăratul în treaba lui, i-a lăsat să-şi bată capul cum vor şti.
Atunci Harap-Alb şi cu ai săi au început a strânge din umere, nepricepându-se ce-i de făcut.
— Ei, apoi şagă vă pare? Cu chițibuşuri de aceste să ne zăbovim noi? Pâclişit om e împăratul Roş! se vede el, zise atunci Ochilă. Eu, nu-i vorbă, măcar că e aşa de întuneric, deosebesc tare bine firele de mac din cele de nisip. Dar numai iuțeală şi gură de furnică ar trebui să aibi ca să poți apuca, alege şi culege nişte flecuştețe ca aceste, în aşa scurtă vreme. Bine-a zis cine-a zis ca să te fereşti de omul roş, căci e liştai dracul în picioare, acum văd eu.
Harap-Alb îşi aduce atunci aminte de aripa cea de furnică, o scoate de unde-o avea strânsă, apoi scapără şi-i dă foc cu o bucățică de iască aprinsă. Şi atunci, minune mare! Numai iaca au şi început a curge furnicile cu droaia, câtă pulbere şi spuză, câtă frunză şi iarbă; unele pe sub pământ, altele pe deasupra pământului şi altele în zbor, de nu se mai curmau venind. Şi, într-un buc, au şi ales nisipul de-o parte şi macul de altă parte; să fi dat mii de mii de lei, nu găseai fir de mac printre nisip sau fir de nisip printre mac. Şi apoi, în zori de ziuă, când e somnul mai dulce, de doarme şi pământul sub om, o mulțime de furnici de cele mărunțele au străbătut înlăuntrul palatului şi au început a pişca din somn pe împăratul, de-l frigeau, nu altăceva. Şi văzându-se el cuprins de aşa usturime, s-a sculat cu nepus în masă, căci nu mai era de chip să doarmă, cum dormea alte dăți, până pe la amiază, nesupărat de nimene. Şi, cum s-a sculat, a şi început a căuta cu de-amănuntul prin aşternut, să vadă ce poate să fie. Dar a găsit nimica toată, căci furnicile parcă intrară în pământ; s-au mistuit, de nu se ştie ce s-au mai făcut.
— A dracului treabă! Uite ce blândă mi-a ieşit pe trup. Să fi fost nimica... parcă nu-mi vine a crede. Însă mai ştiu eu?... Ori părerea mă înşală, ori s-a stricat vremea, zise împăratul; din două, una trebuie să fie numaidecât. Dar, până una-alta, ia să mă duc să văd: ales-au nisipul de mac acei nespălați, care-mi rod urechile să le dau fata?
Şi când se duce împăratul şi vede cum se îndeplinise de

bine porunca lui, se umple de bucurie... Şi, nemaiavând ce pricină să le caute, rămâne pe gânduri.
Atunci Harap-Alb iar iese din mijlocul celorlalți şi se înfățişază împăratului, zicând:
— Preaînălțate împărate, de-acum cred că mi-ți da fata, ca să vă lăsăm în pace şi să ne ducem de unde am venit.
— A veni ea şi vremea aceea, voinice, zise împăratul, îngânând vorba printre dinți, dar până atunci mai este încă treabă; iaca ce aveți de făcut: fata mea are să se culce desară unde se culcă totdeauna, iară voi să mi-o străjuiți toată noaptea. Şi dacă mâine dimineață s-a afla tot colo, atunci poate să ți-o dau; iară de nu, ce-i păți, cu nime nu-i împărți... Înțeles-ați?
— Să trăiți, luminate împărate, răspunse Harap-Alb, numai de n-ar fi mai multă întârziere, căci stăpânul mă aşteaptă şi grozavă urgie poate să cadă pe capul meu din astă pricină.
— Stăpânu-tău, ca stăpânu-tău; ce ți-a face el, asta-i deosebit de başcă, zise împăratul, uitându-se chiorâş la dânşii. Ieie-vă macar şi pielea de pe cap, ce am eu de-acolo? Însă pe mine căutați să nu mă smintiți: fata şi ochii din cap, căci atâta vi-i leacul; v-ați dus pe copce, cu toată şmecheria voastră.
După aceasta, împăratul îi lasă încurcați şi se duce la ale sale.
— Aici încă trebuie să fie un drac la mijloc, zise Gerilă, clătinând din cap.
— Ba încă de cei bătrâni; săgeata de noapte şi dracul cel de amiazăzi, răspunse Ochilă. Dar nu şi-a juca el mendrele îndelung, aşa cred eu.
În sfârşit, durai-vurai, seara vine, fata se culcă şi HarapAlb se pune de strajă chiar la uşa ei, iară ceilalți se înşiră tot câte unul-unul până la poartă, după poruncă.
Şi, când pe aproape de miezul nopții, fata împăratului se preface într-o păsărică şi zboară nevăzută printre cinci străji. Dar când ajunge pe la străjerul Ochilă, el, sireicanul, mi ți-o vede şi dă de ştire lui Păsărilă, zicând:
— Măi, fetişoara împăratului ne-a tras butucul. A dracului zgâtie de fată! s-a prefăcut în păsărică, a zburat ca

săgeata pe lângă ceilalți şi ei habar n-au despre asta. Ei, apoi? Lasă-te în seama lor dacă vrei să rămâi făr' de cap. De-acum, numai noi o putem găsi şi aduce la urma ei. Taci molcum şi haidem după dânsa. Eu ți-oi arăta-o pe unde se ascunde, iară tu să mi-o prinzi cum ți-i meşteşugul şi să-i strâmbi gâtul oleacă, să se învețe ea de altă dată a mai purta lumea pe degete.
Şi atunci, odată şi pornesc ei după dânsa, şi nu merg tocmai mult şi Ochilă zice:
— Măi Păsărilă, iacătă-o, ia! colo, în dosul pământului, tupilată sub umbra iepurelui; pune mâna pe dânsa şi n-o lăsa!
Păsărilă atunci se lățeşte cât ce poate, începe a bojbăi prin toate buruienile şi, când să pună mâna pe dânsa, zbr! pe vârful unui munte, şi se ascunde după o stâncă.
— Iacătă-oi, măi, colo, în vârful muntelui, după stânca ceea, zise Ochilă.
Păsărilă atunci se înalță puțin şi începe a cotrobăi pe după stânci; şi când să pună mâna pe dânsa, zbr! şi de acolo şi se duce de se ascunde tocmai după lună.
— Măi Păsărilă, iacătă-oi, ia! colo, după lună, zise Ochilă; căci nu pot eu s-o ajung, să-i dau o scărmănătură bună.
Atunci Păsărilă se deşiră odată şi se înalță până la lună. Apoi, cuprinzând luna în brațe, găbuieşte păsărica, mi ți-o înşfacă de coadă şi cât pe ce să-i sucească gâtul. Ea atunci se preface în fată şi strigă înspăimântată:
— Dăruieşte-mi viața, Păsărilă, că te-oi dărui şi eu cu milă şi cu daruri împărăteşti, aşa să trăieşti!
— Ba că chiar că erai să ne dăruieşti cu milă şi cu daruri împărăteşti, dacă nu te vedeam când ai paşlit-o, farmazoană ce eşti! zise Ochilă. Ştiu că am tras o durdură bună căutându-te. Ia, mai bine hai la culcuş, că se face ziuă acuşi. Ş-apoi, ce-a mai fi a mai fi.
Şi odată mi ți-o înşfacă ei, unul de-o mână şi altul de cealaltă şi hai! hai, hai! în zori de ziuă ajung la palat şi, trecând cu dânsa printre străji, o silesc să intre în odaia ei, tot cum a ieşit.
— Ei, Harap-Alb, zise atunci Ochilă, dacă nu eram eu şi cu Păsărilă, ce făceați voi acum? Iaca aşa, tot omul are un

dar şi un amar; şi unde prisoseşte darul nu se mai bagă în seamă amarul. Amar era să fie de voi, de nu eram noi amândoi. Şi cu străjuirea voastră, era vai de pielea noastră!
Harap-Alb şi ceilalți, nemaiavând ce zice, pleacă capul ruşinați, mulțumind lui Păsărilă şi vestitului Ochilă, căci le-au fost ca nişte frați.
Şi atunci, numai iaca şi împăratul vine ca un leu-paraleu, să-şi ia fata pe seamă şi, când o găseşte sub strajă, după cum nu se aştepta el, numa-i scânteiau ochii în cap de ciudă, dar nu avu ce face.
Atunci Harap-Alb iar se înfățişază înaintea împăratului, zicând:
— Luminate împărate, de-acum cred că mi-ți da fata, ca să vă lăsăm în pace şi să ne ducem în treaba noastră.
— Bine, voinice, zise împăratul posomorât; a veni ea şi vremea aceea. Însă eu mai am o fată, luată de suflet, tot de o vârstă cu fata mea; şi nu e deosebire între dânsele nici la frumusețe, nici la stat, nici la purtat. Hai, şi dacă-i cunoaşte-o care-i a mea adevărată, ia-ți-o şi duceți-vă de pe capul meu, că mi-ați scos peri albi, de când ați venit. Iaca, mă duc să le pregătesc, zise împăratul. Tu vină după mine, şi, dacă-i ghici-o, ferice de tine a fi. Iară de nu, luați-vă catrafusele şi începeți a vă cărăbăni de la casa mea, căci nu vă mai pot suferi!
Şi ducându-se împăratul, pune de piaptănă şi îmbracă la fel pe amândouă fetele şi apoi dă poruncă să vie Harap-Alb să ghicească fata împăratului.
Harap-Alb, văzându-se pus în încurcală, nu mai ştia ce să facă şi încotro să-o dea ca să nu greşească tocmai acum, la ducă. Şi, mai stând el pe gânduri oleacă, cum e omul tulburat, îşi aduce aminte de aripa cea de albină şi, scoțând-o de unde-o avea strânsă, scapără şi-i dă foc cu o bucățică de iască aprinsă. Şi atunci, numai iaca se pomeneşte cu crăiasa albinelor.
— Ce nevoie te-a ajuns de mine, Harap-Alb? zise ea, zburând pe umărul său. Spune-mi, căci sunt gata să te slujesc.
Atunci Harap-Alb începe a-i spune toate cu de-amănuntul

şi o roagă de toți dumnezeii ca să-i dea ajutor.
— N-ai grijă, Harap-Alb, zise crăiasa albinelor; las' că te fac eu s-o cunoşti şi dintr-o mie. Hai, intră în casă cu îndrăzneală, căci am să fiu şi eu pe-acolo. Şi cum îi intra, stai puțin şi te uită la fete; şi care-i vedea-o că se apără cu năframa, să ştii că aceea este fata împăratului.
Atunci Harap-Alb intră, cu albina pe umăr, în odaia unde era împăratul şi cu fetele, apoi stă puțin deoparte şi începe a se uita când la una, când la alta. Şi cum sta el drept ca lumânarea şi le privea, cu băgare de seamă, crăiasa albinelor zboară pe obrazul fetei împăratului. Atunci ea, tresărind, odată începe a țipa şi a se apăra cu năframa, ca de un duşman. Lui Harap-Alb atâta i-a trebuit: îndată face câțiva paşi spre dânsa, o apucă frumuşel de mână şi zice împăratului:
— Luminarea-voastră, de-acum cred că nu mi-ți mai face nici o împiedicare, pentru că am adus întru îndeplinire tot ceea ce ne-ați poruncit.
— Din partea mea poți s-o iei de-acum, Harap-Alb, zise împăratul, ovilit şi sarbăd la față de supărare şi ruşine; dacă n-a fost ea vrednică să vă răpuie capul, fii măcar tu vrednic s-o stăpâneşti, căci acum ți-o dau cu toată inima.
Harap-Alb mulțumeşte atunci împăratului şi apoi zice fetei:
— De-acum putem să mergem, căci stăpânu-meu, luminarea-sa nepotul împăratului Verde, a f i îmbătrânit aşteptându-mă.
— I a mai îngăduieşte puțin, nerăbdătorule, zise fata împăratului, luând o turturică în brațe, spunându-i nu ştiu ce la ureche şi sărutând-o cu drag; nu te grăbi aşa, Harap-Alb, că te-i pripi. Stai, că mai ai şi cu mine oleacă de vorbă: înainte de pornire, trebuie să meargă calul tău şi cu turturica mea să-mi aducă trei smicele de măr dulce şi apă vie şi apă moartă de unde se bat munții în capete. Şi de-a veni turturica mea înainte cu smicelele şi apa, ia-ți nădejdea despre mine, căci nu merg, ferească Dumnezeu! Iară de-i avea noroc şi-a veni calul tău mai întâi şi mi-o aduce cele poruncite, să ştii că merg cu tine, oriunde mi-i duce; s-a mântuit socoteala.
Şi atunci, odată pornesc şi turturica şi calul, fugind pe

întrecute, când pe sus, când pe jos, după cum cerea trebuința.
Dar turturica, fiind mai uşoară, ajunge mai înainte; şi pândind tocmai când era soarele în cruce, de se odihneau munții numai pentru o clipită, se repede ca prin foc şi ia trei smicele de măr dulce şi apă vie şi apă moartă, şi apoi ca fulgerul se întoarce înapoi. Şi, când pe la poarta munților, calul îi iese înainte, o propeşte în cale şi o ia cu măgulelile, zicându-i:
— Turturică-rică, dragă păsărică, adă la mine cele trei smicele de măr dulce, apa cea vie şi cea moartă, şi tu du-te înapoi de-ți ia altele şi mi-i ajunge pe drum, căci eşti mai sprintenă decât mine. Hai, nu mai sta la îndoială şi dă-mi-le, căci atunci are să fie bine şi de stăpânu-meu, şi de stăpână-ta, şi de mine, şi de tine; iară de nu mi li-i da, stăpânu-meu Harap-Alb este în primejdie, şi de noi încă n-are să fie bine.
Turturica parcă n-ar fi voit. Dar calul n-o mai întreabă de ce-i e cojocul; se repede şi-i ia apa şi smicelele cu hapca şi apoi fuge cu dânsele la fata împăratului şi i le dă, de față cu Harap-Alb. Atunci lui Harap-Alb i s-a umplut inima de bucurie.
Vine ea şi turturica mai pe urmă, dar ce-ți e bună? — Alei, țolină ce-mi eşti, zise fata împăratului; da' bine m-ai vândut. Dacă e aşa, hai, porneşte chiar acum la împăratul Verde şi vesteşte-i că venim şi noi în urmă.
Atunci turturica porneşte. Iară fata împăratului îngenunche dinaintea tătâne-său şi zice:
— Binecuvântează-mă, tată, şi rămâi sănătos! Se vede că aşa mi-a fost sortit şi n-am ce face; trebuie să merg cu HarapAlb, şi pace bună!
După aceasta, îşi ia cele trebuitoare la drum, apoi încalecă şi ea pe un cal năzdrăvan şi stă gata de pornire. Iară HarapAlb, luându-şi oamenii săi, încalecă şi el şi pornesc spre împărăție, Dumnezeu să ne ție, ca cuvântul din poveste, înainte mult mai este.
Mers-au ei şi zi şi noapte, nu se ştie cât au mers; şi, de la un loc, Gerilă, Flămânzilă şi Setilă, Păsări-Lăți-Lungilă şi năzdrăvanul Ochilă se opresc cu toții în cale, se opresc şi

zic cu jale:
— Harap-Alb, mergi sănătos! De-am fost răi, tu ni-i ierta, căci şi răul câteodată prinde bine la ceva.
Harap-Alb le mulţumeşte ş-apoi pleacă liniştit. Fata vesel îi zâmbeşte, luna-n cer a asfinţit. Dar în pieptul lor răsare... Ce răsare? Ia, un dor; soare mândru, luminos şi în sine arzător, ce se naşte din scânteia unui ochi fermecător!
Şi mai merg ei cât mai merg, şi de ce mergeau înainte, de ce lui Harap-Alb i se tulburau minţile, uitându-se la fată şi văzând-o cât era de tânără, de frumoasă şi plină de vină-ncoace.
Sălăţile din Grădina Ursului, pielea şi capul cerbului le-a dus la stăpânu-său cu toată inima. Dar pe fata împăratului Roş mai nu-i venea s-o ducă, fiind nebun de dragostea ei. Căci era boboc de trandafir din luna lui mai, scăldat în roua dimineţii, dezmierdat de cele întâi raze ale soarelui, legănat de adierea vântului şi neatins de ochii fluturilor. Sau, cum s-ar mai zice la noi în ţărăneşte, era frumoasă de mama focului; la soare te puteai uita, iar la dânsa ba. Şi de-aceea Harap- Alb o prăpădea din ochi de dragă ce-i era. Nu-i vorbă, şi ea fura cu ochii, din când în când, pe Harap-Alb, şi în inima ei parcă se petrecea nu ştiu ce... poate vreun dor ascuns, care nu-i venea a-l spune. Vorba cântecului:
Fugi de-acole, vină-ncoace!
Şezi binişor, nu-mi da pace!
sau mai ştiu eu cum să zic, ca să nu greşesc? Dar ştiu atâta, că ei mergeau fără a simţi că merg, părându-li-se calea scurtă şi vremea şi mai scurtă; ziua ceas şi ceasul clipă; dă, cum e omul când merge la drum cu dragostea alăturea.
Nu ştia sărmanul Harap-Alb ce-l aşteaptă acasă, căci nu s-ar mai fi gândit la de-alde acestea.
Însă vorba cântecului:
De-ar şti omul ce-ar păţi,
Dinainte s-ar păzi!
Dar iaca ce m-am apucat de spus. Mai bine vă spuneam că turturica ajunsese la împăratul Verde şi-l înştiinţase că vine şi Harap-Alb cu fata împăratului Roş.

Atunci împăratul Verde a şi început a face pregătire, ca pentru o fată de împărat, dând şi poruncă să le iasă întru întâmpinare. Iară Spânul icnea în sine şi se gândea numai la răzbunare.
În sfârşit, mai merge Harap-Alb cu fata împăratului cât mai merge, şi de la o vreme ajung şi ei la împărăție.
Şi, când colo, numai iaca ce le ies înainte împăratul Verde, fetele sale, Spânul şi toată curtea împărătească, ca să-i primească. Şi văzând Spânul cât e de frumoasă fata împăratului Roş, odată se repede să o ia în brațe de pe cal. Dar fata îi pune atunci mâna pe piept, îl brânceşte cât colo şi zice:
— Lipseşte dinaintea mea, Spânule! Doar n-am venit pentru tine, ş-am venit pentru Harap-Alb, căci el este adevăratul nepot al împăratului Verde.
Atunci împăratul Verde şi fetele sale au rămas încremeniți de ceea ce au auzit. Iar Spânul, văzând că i s-a dat vicleşugul pe față, se repede ca un câine turbat la Harap-Alb şi-i zboară capul dintr-o singură lovitură de paloş, zicând:
— Na! aşa trebuie să păţească cine calcă jurământul! Dar calul lui Harap-Alb îndată se repede şi el la Spân şi-i zice:
— Pân-aici, Spânule! Şi odată mi ți-l înşfacă cu dinții de cap, zboară cu dânsul în înaltul cerului, şi apoi, dându-i drumul de-acolo, se face Spânul până jos praf şi pulbere.
Iară fata împăratului Roş, în vălmăşagul acesta, repede pune capul lui Harap-Alb la loc, îl înconjură de trei ori cu cele trei smicele de măr dulce, toarnă apă moartă, să stea sângele şi să se prindă pielea, apoi îl stropeşte cu apă vie, şi atunci Harap-Alb îndată învie şi, ştergându-se cu mâna pe la ochi, zice suspinând:
— Ei, da' din greu mai adormisem! — Dormeai tu mult şi bine, Harap-Alb, de nu eram eu, zise fata împăratului Roş, sărutându-l cu drag şi dându-i iar paloşul în stăpânire.
Şi apoi, îngenunchind amândoi dinaintea împăratului Verde, îşi jură credință unul altuia, primind binecuvântare de la dânsul şi împărăția totodată.
După aceasta se începe nunta, ş-apoi, dă Doamne bine!
Lumea de pe lume s-a strâns de privea,

Soarele şi luna din cer le râdea.
Ş-apoi fost-au fost poftiți la nuntă: Crăiasa furnicilor, Crăiasa albinelor şi Crăiasa zânelor, minunea minunilor din ostrovul florilor!
Şi mai fost-au poftiți încă: crai, crăiese şi-mpărați, oameni în seamă băgați, ş-un păcat de povestar, fără bani în buzunar. Veselie mare între toți era, chiar şi sărăcimea ospăta şi bea!
Şi a ținut veselia ani întregi, şi acum mai ține încă; cine se duce acolo bea şi mănâncă. Iar pe la noi, cine are bani bea şi mănâncă, iară cine nu, se uită şi rabdă.

Fata babei şi fata moşneagului

Erau odată un moşneag şi-o babă; şi moşneagul avea o fată, şi baba iar o fată. Fata babei era slută, leneşă, țâfnoasă şi rea la inimă; dar, pentru că era fata mamei, se alinta cum s-alintă cioara-n laț, lăsând tot greul pe fata moşneagului. Fata moşneagului însă era frumoasă, harnică, ascultătoare şi bună la inimă. Dumnezeu o împodobise cu toate darurile cele bune şi frumoase. Dar această fată bună era horopsită şi de sora cea de scoarță, şi de mama cea vitregă; noroc de la Dumnezeu că era o fată robace şi răbdătoare; căci altfel ar fi fost vai ş-amar de pielea ei.
Fata moşneagului la deal, fata moşneagului la vale; ea după găteje prin pădure, ea cu tăbuiețul în spate la moară, ea, în sfârşit, în toate părțile după treabă. Cât era ziulica de mare, nu-şi mai strângea picioarele; dintr-o parte venea şi-n alta se ducea. Ş-apoi baba şi cu odorul de fiică-sa tot cârtitoare şi nemulțumitoare erau. Pentru babă, fata moşneagului era piatră de moară în casă; iar fata ei — busuioc de pus la icoane.
Când se duceau amândouă fetele în sat la şezătoare seara, fata moşneagului nu se încurca, ci torcea câte-un ciur plin de fuse; iar fata babei îndruga şi ea cu mare ce câte-un fus; ş-apoi, când veneau amândouă fetele acasă noaptea târziu, fata babei sărea iute peste pârlaz şi zicea fetei moşneagului să-i dea ciurul cu fusele, ca să-l ție până va sări şi ea. Atunci fata babei, vicleană cum era, lua ciurul

şi fuga în casă la babă şi la moşneag, spunând că ea a tors acele fuse. În zadar fata moşneagului spunea în urmă că acela este lucrul mâinilor sale; căci îndată o apucau de obraz baba şi cu fiică-sa şi trebuia numaidecât să rămâie pe-a lor. Când veneau duminica şi sărbătorile, fata babei era împopoțată şi netezită pe cap, de parc-o linseseră vițeii. Nu era joc, nu era clacă în sat la care să nu se ducă fata babei, iar fata moşneagului era oprită cu asprime de la toate aceste. Ş-apoi, când venea moşneagul de pe unde era dus, gura babei umbla cum umblă melița; că fata lui nu ascultă, că-i uşernică, că-i leneşă, că-i soi rău... că-i laie, că-i bălaie; şi că s-o alunge de la casă; s-o trimită la slujbă unde ştie, că nu-i de chip s-o mai ție; pentru că poate să înnărăvească şi pe fata ei.
Moşneagul, fiind un gură-cască, sau cum îți vrea să-i ziceți, se uita în coarnele ei, şi ce-i spunea ea sfânt era. Din inimă, bietul moşneag poate c-ar fi mai zis câte ceva; dar acum apucase a cânta găina la casa lui, şi cucoşul nu mai avea nici o trecere; ş-apoi, ia să-l fi pus păcatul să se întreacă cu dedeochiul; căci baba şi cu fiică-sa îl umplea de bogdaproste.
Într-una din zile, moşneagul, fiind foarte amărât de câte-i spunea baba, chemă fata şi-i zise:
— Draga tatei, iaca ce-mi tot spune mă-ta de tine: că n-o asculți, că eşti rea de gură şi înnărăvită şi că nu este de chip să mai stai la casa mea; de-aceea du-te şi tu încotro te-a îndrepta Dumnezeu, ca să nu se mai facă atâta gâlceavă la casa asta, din pricina ta. Dar te sfătuiesc, ca un tată ce-ți sunt, că, orişiunde te-i duce, să fii supusă, blajină şi harnică; căci la casa mea tot ai dus-o cum ai dus-o: c-a mai fost şi mila părintească la mijloc!... dar prin străini, Dumnezeu ştie peste ce soi de sămânță de oameni îi da; şi nu ți-or putea răbda câte ți-am răbdat noi.
Atunci biata fată, văzând că baba şi cu fiică-sa voiesc cu orice chip s-o alunge, sărută mâna tată-său şi, cu lacrimi în ochi, porneşte în toată lumea, depărtându-se de casa părintească fără nici o nădejde de întoarcere!
Şi merse ea cât merse pe-un drum, până ce, din întâmplare, îi ieşi înainte o cățeluşă, bolnavă ca vai de

capul ei şi slabă de-i numărai coastele; şi cum văzu pe fată, îi zise:
— Fată frumoasă şi harnică, fie-ți milă de mine şi mă grijeşte, că ți-oi prinde şi eu bine vrodată!
Atunci fetei i se făcu milă şi, luând cățeluşa, o spălă şi-o griji foarte bine. Apoi o lăsă acolo şi-şi căută de drum, mulțumită fiind în suflet că a putut săvârşi o faptă bună.
Nu merse ea tocmai mult, şi numai iaca ce vede un păr frumos şi înflorit, dar plin de omizi în toate părțile. Părul, cum vede pe fată, zice:
— Fată frumoasă şi harnică, grijeşte-mă şi curăță-mă de omizi, că ți-oi prinde şi eu bine vrodată!
Fata, harnică cum era, curăță părul de uscături şi de omizi cu mare îngrijire şi apoi se tot duce înainte să-şi caute stăpân. Şi, mergând ea mai departe, numai iaca ce vede o fântână mâlită şi părăsită. Fântâna atunci zice:
— Fată frumoasă şi harnică, îngrijeşte-mă, că ți-oi prinde şi eu bine vrodată!
Fata râneşte fântâna şi-o grijeşte foarte bine; apoi o lasă şi-şi caută de drum. Şi, tot mergând mai departe, numai iaca ce dă de-un cuptor nelipit şi mai-mai să se risipească. Cuptorul, cum vede pe fată, zice:
— Fată frumoasă şi harnică, lipeşte-mă şi grijeşte-mă, că poate ți-oi prinde şi eu bine vrodată!
Fata, care ştia că de făcut treabă nu mai cade coada nimănui, îşi suflecă mânecile, călcă lut şi lipi cuptorul, îl humui şi-l griji, de-ți era mai mare dragul să-l priveşti! Apoi îşi spălă frumuşel mâinile de lut şi porni iarăşi la drum.
Şi mergând ea acum şi zi şi noapte, nu ştiu ce făcu, că se rătăci; cu toate aceste, nu-şi pierdu nădejdea în Dumnezeu, ci merse tot înainte până ce, într-una din zile, dis-dimineață, trecând printr-un codru întunecos, dă de-o poiană foarte frumoasă, şi în poiană vede o căsuță umbrită de nişte lozii pletoase; şi când s-apropie de acea casă, numai iaca o babă întâmpină pe fată cu blândețe şi-i zice:
— Da’ ce cauți prin aceste locuri, copilă, şi cine eşti? — Cine să fiu, mătuşă? Ia, o fată săracă, fără mamă şi fără tată, pot zice; numai Cel-de-sus ştie câte-am tras de când

mama care m-a făcut a pus mâinile pe piept! Stăpân caut şi, necunoscând pe nime şi umblând din loc în loc, m-am rătăcit. Dumnezeu însă m-a povățuit de-am nimerit la casa d-tale şi te rog să-mi dai sălăşluire.
— Sărmană fată! zise bătrâna. Cu adevărat numai Dumnezeu te-a îndreptat la mine şi te-a scăpat de primejdii. Eu sunt Sfânta Duminică. Slujeşte la mine astăzi şi fii încredințată că mâine n-ai să ieşi cu mâinile goale de la casa mea.
— Bine, măicuță, dar nu ştiu ce trebi am să fac. — Ia, să-mi lai copilaşii, care dorm acum, şi să-i hrăneşti; apoi să-mi faci bucate; şi, când m-oi întoarce eu de la biserică, să le găsesc nici reci, nici fierbinți, ci cum îs mai bune de mâncat.
Şi, cum zice, bătrâna porneşte la biserică, iară fata suflecă mânecile şi s-apucă de treabă. Întâi şi-ntâi face lăutoare, apoi iese afară şi începe a striga:
— Copii, copii, copii! Veniți la mama să vă lăie! Şi când se uită fata, ce să vadă? Ograda se umpluse şi pădurea fojgăia de-o mulțime de balauri şi de tot soiul de jivine mici şi mari! Însă, tare în credință şi cu nădejdea la Dumnezeu, fata nu se sperie; ci le ia pe câte una şi le lă şi le îngrijeşte cât nu se poate mai bine. Apoi s-apucă de făcut bucate, şi când a venit Sfânta Duminică de la biserică şi a văzut copiii lăuți frumos şi toate trebile bine făcute, s-a umplut de bucurie; şi după ce-a şezut la masă, a zis fetei să se suie în pod şi să-şi aleagă de-acolo o ladă, care-a vrea ea, şi să şi-o ia ca simbrie; dar să n-o deschidă pân-acasă, la tată-său. Fata se suie în pod şi vede acolo o mulțime de lăzi: unele mai vechi şi mai urâte, altele mai noi şi mai frumoase. Ea, însă, nefiind lacomă, ş-alege pe cea mai veche şi mai urâtă dintre toate. Şi când se dă cu dânsa jos, Sfânta Duminică cam încrețeşte din sprâncene, dar n-are încotro. Ci binecuvântează pe fată, care îşi ia lada în spate şi se întoarnă spre casa părintească cu bucurie, tot pe drumul pe unde venise.
Când, pe drum, iaca cuptorul grijit de dânsa era plin de plăcinte crescute şi rumenite... Şi mănâncă fata la plăcinte, şi mănâncă, hăt bine; apoi îşi mai ia câteva la

drum şi porneşte.
Când, mai încolo, numai iaca fântâna grijită de dânsa era plină până-n gură cu apă limpede cum îi lacrima, dulce şi rece cum îi gheața. Şi pe colacul fântânii erau două pahare de argint, cu care a băut la apă până s-a răcorit. Apoi a luat paharele cu sine şi a pornit înainte.
Şi mergând mai departe, iaca părul grijit de dânsa era încărcat de pere, galbene ca ceara, de coapte ce erau, şi dulci ca mierea. Părul, văzând pe fată, şi-a plecat crengile-n jos; şi ea a mâncat la pere şi şi-a luat la drum câte i-au trebuit.
De-acolo mergând mai departe, iaca se întâlneşte şi cu cățeluşa, care acum era voinică şi frumoasă, iară la gât purta o salbă de galbeni pe care a dat-o fetei, ca mulțumită pentru că a căutat-o la boală. Şi de aici, fata, tot mergând înainte, a ajuns acasă la tată-său. Moşneagul, când a văzut-o, i s-au umplut ochii de lacrimi şi inima de bucurie. Fata atunci scoate salba şi paharele cele de argint şi le dă tătâne-său; apoi deschizând lada împreună, nenumărate herghelii de cai, cirezi de vite şi turme de oi ies din ea, încât moşneagul pe loc a întinerit, văzând atâtea bogății! Iară baba a rămas opărită şi nu ştia ce să facă de ciudă. Fata babei atunci şi-a luat inima-n dinți şi a zis:
— Las', mamă, că nu-i prădată lumea de bogății; mă duc să-ți aduc eu şi mai multe.
Şi cum zice, porneşte cu ciudă, trăsnind şi plesnind. Merge şi ea cât merge, tot pe acest drum, pe unde fusese fata moşneagului; se întâlneşte şi ea cu cățeluşa cea slabă şi bolnavă; dă şi ea de părul cel ticsit de omide, de fântâna cea mâlită şi seacă şi părăsită, de cuptorul cel nelipit şi aproape să se risipească; dar când o roagă şi cățeluşa, şi părul, şi fântâna, şi cuptorul ca să îngrijească de dânsele, ea le răspundea cu ciudă şi în bătaie de joc:
— Da' cum nu!? că nu mi-oi feşteli eu mânuțele tătucuței şi a mămucuței! Multe slugi ați avut ca mine?
Atunci, cu toatele, ştiind că mai uşor ar putea căpăta cineva lapte de la o vacă stearpă decât să te îndatorească o fată alintată şi leneşă, au lăsat-o să-şi urmeze drumul în

pace şi n-au mai cerut de la dânsa nici un ajutor. Şi mergând ea tot înainte, a ajuns apoi şi ea la Sfânta Duminică; dar şi aici s-a purtat tot hursuz, cu obrăznicie şi prosteşte. În loc să facă bucatele bune şi potrivite şi să lăie copiii Sfintei Duminici cum i-a lăut fata moşneagului de bine, ea i-a opărit pe toți, de țipau şi fugeau nebuni de usturime şi de durere. Apoi bucatele le-a făcut afumate, arse şi sleite, de nu mai era chip să le poată lua cineva în gură... şi când a venit Sfânta Duminică de la biserică, şi-a pus mâinile-n cap de ceea ce-a găsit acasă. Dar Sfânta Duminică, blândă şi îngăduitoare, n-a vrut să-şi puie mintea c-o sturlubatică şi c-o leneşă de fată ca aceasta; ci i-a spus să se suie în pod, să-şi aleagă de-acolo o ladă, care i-a plăcea, şi să se ducă în plata lui Dumnezeu. Fata atunci s-a suit şi şi-a ales lada cea mai nouă şi mai frumoasă; căci îi plăcea să ia cât de mult şi ce-i mai bun şi mai frumos, dar să facă slujbă bună nu-i plăcea. Apoi, cum se dă jos din pod cu lada, nu se mai duce să-şi ia ziua bună şi binecuvântare de la Sfânta Duminică, ci porneşte ca de la o casă pustie şi se tot duce înainte; şi mergea de-i pârâiau călcâiele, de frică să nu se răzgândească Sfânta Duminică să pornească după dânsa, s-o ajungă şi să-i ieie lada.
Şi când ajunge la cuptor, frumoase plăcinte erau într-însul! Dar când s-apropie să ia dintr-însele şi să-şi prindă pofta, focul o arde şi nu poate lua. La fântână, aşijderea: păhăruțele de argint, nu-i vorbă, erau, şi fântâna plină cu apă până-n gură; dar când a vrut fata să puie mâna pe pahar şi să ia apă, paharele pe loc s-au cufundat, apa din fântână într-o clipă a secat, şi fata de sete s-a uscat!... Când prin dreptul părului, nu-i vorbă, că parcă era bătut cu lopata de pere multe ce avea, dar credeți c-a avut fata parte să guste vro una? Nu, căci părul s-a făcut de-o mie de ori mai înalt de cum era, de-i ajunsese crengile în nouri! Şi-atunci... scobeşte-te, fata babei, în dinți! Mergând mai înainte, cu cățeluşa încă s-a întâlnit; salbă de galbeni avea şi acum la gât; dar când a vrut fata să i-o ia, cățeluşa a muşcat-o de i-a rupt degetele şi n-a lăsat-o să puie mâna pe dânsa. Îşi muşca fata acum degețelele

mămucuței şi ale tătucuței de ciudă şi de ruşine, dar n-avea ce face. În sfârşit, cu mare ce a ajuns şi ea acasă, la mă-sa, dar şi aici nu le-a ticnit bogăția. Căci, deschizând lada, o mulțime de balauri au ieşit dintr-însa şi pe loc au mâncat pe babă, cu fată cu tot, de parcă n-au mai fost pe lumea asta, şi apoi s-au făcut balaurii nevăzuți cu ladă cu tot.
Iar moşneagul a rămas liniştit din partea babei şi avea nenumărate bogății: el a măritat pe fiică-sa după un om bun şi harnic. Cucoşii cântau acum pe stâlpii porților, în prag şi în toate părțile; iar găinile nu mai cântau cucoşeşte la casa moşneagului, să mai facă a rău; c-apoi atunci nici zile multe nu mai aveau. Numai atâta, că moşneagul a rămas pleşuv şi spetit de mult ce-l netezise baba pe cap şi de cercat în spatele lui cu cociorva, dacă-i copt mălaiul.

Ivan Turbincă

Era odată un rus, pe care îl chema Ivan. Şi rusul acela din copilărie se trezise în oaste. Şi slujind el câteva soroace de-a rândul, acuma era bătrân. Şi mai-marii lui, văzându-l că şi-a făcut datoria de ostaş, l-au slobozit din oaste, cu arme cu tot, să se ducă unde-a vrea, dându-i şi două carboave de cheltuială.
Ivan atunci mulțumi mai-marilor săi şi apoi, luându-şi rămas bun de la tovarăşii lui de oaste, cu care mai trase câte-o duşcă, două de rachiu, porneşte la drum cântând. Şi cum mergea Ivan, şovăind când la o margine de drum, când la alta, fără să ştie unde se duce, puțin mai înaintea lui mergeau din întâmplare, pe-o cărare lăuntrică, Dumnezeu şi cu Sfântul Petre, vorbind ei ştiu ce. Sfântul Petre, auzind pe cineva cântând din urmă, se uită înapoi şi, când colo, vede un ostaş mătăhăind pe drum în toate părțile.
— Doamne, zise atunci Sfântul Petre, speriat: ori hai să ne grăbim, ori să ne dăm într-o parte, nu cumva ostaşul cela să aibă harțag, şi să ne găsim beleaua cu dânsul. Ştii c-am mai mâncat eu o dată de la unul ca acesta o chelfăneală.
— N-ai grijă, Petre, zise Dumnezeu. De drumețul care

cântă să nu te temi. Ostaşul acesta e un om bun la inimă şi milostiv. Vezi-l? Are numai două carboave la sufletul său; şi, drept cercare, hai, fă-te tu cerşetor la capătul ist de pod, şi eu la celălalt. Şi să vezi cum are să ne dea amândouă carboavele de pomană, bietul om! Adu-ți aminte, Petre, de câte ori ți-am spus, că unii ca aceştia au să moştenească împărăția cerurilor.
Atunci Sfântul Petre se pune jos la un capăt de pod, iară Dumnezeu la celălalt şi încep a cere de pomană.
Ivan, cum ajunge în dreptul podului, scoate cele două carboave de unde le avea strânse şi dă una lui Sfântul Petre şi una lui Dumnezeu, zicând:
— Dar din dar se face raiul. Na-vă! Dumnezeu mi-a dat, eu dau, şi Dumnezeu iar mi-a da, că are de unde.
Şi apoi Ivan începe iar a cânta şi se tot duce înainte.
— Atunci Sfântul Petre zice cu mirare:
— Doamne, cu adevărat bun suflet de om e acesta, şi n-ar trebui să meargă nerăsplătit de la fața ta!
— Dar, Petre, las' că am eu purtare de grijă pentru dânsul.
Apoi Dumnezeu porneşte cu Sfântul Petre şi, cât ici, cât colè, ajung pe Ivan, care-o ducea tot într-un cântec, de parcă era toată lumea a lui.
— Bună calea, Ivane, zise Dumnezeu. Dar cânți, cânți, nu te-ncurci!
— Mulțumesc d-voastră, zise Ivan, tresărind. Dar de unde ştii aşa de bine că mă cheamă Ivan?
— D-apoi, dacă n-oi şti eu, cine altul are să ştie? răspunse Dumnezeu.
— Dar cine eşti tu, zise Ivan cam zborşit, de te lauzi că ştii toate?
— Eu sunt cerşetorul pe care l-ai miluit colo la pod, Ivane. Şi cine dă săracilor împrumută pe Dumnezeu, zice scriptura. Na-ți împrumutul înapoi, căci noi nu avem trebuință de bani. Ia, numai am vrut să dovedesc lui Petre cât eşti tu de milostiv. Află acum, Ivane, că eu sunt Dumnezeu şi pot să-ți dau orice-i cere de la mine; pentru că şi tu eşti om cu dreptate şi darnic.
Ivan atunci, cuprins de fiori, pe loc s-a dezmețit, a căzut în genunchi dinaintea lui Dumnezeu şi a zis:

— Doamne, dacă eşti tu cu adevărat Dumnezeu, cum zici, rogu-te blagosloveşte-mi turbinca asta, ca ori pe cine-oi vrea eu, să-l vâr într-însa; şi apoi să nu poată ieşi de aici fără învoirea mea.
Dumnezeu atunci, zâmbind, blagoslovi turbinca, după dorința lui Ivan, şi apoi zise:
— Ivane, când te-i sătura tu de umblat prin lume, atunci să vii să slujeşti şi la poarta mea, căci nu ți-a fi rău.
— Cu toată bucuria, Doamne; am să vin numaidecât, zise Ivan. Dar acum, deodată, mă duc să văd, nu mi-a pica ceva la turbincă?
Şi zicând aceste, apucă peste câmpii de-a dreptul, spre nişte curți mari, care de-abia se zăreau înaintea lui, pe culmea unui deal. Şi merge Ivan, şi merge, şi merge, până când, pe înserate, ajunge la curțile cele. Şi cum ajunge, intră în ogradă, se înfățişază înaintea boierului şi cere găzduire. Boierul acela cică era cam zgârcit, dar, văzând că Ivan este om împărătesc, n-are ce să facă. Şi vrând-nevrând, porunceşte unei slugi să dea lui Ivan ceva de mâncare şi apoi să-l culce în nişte case nelocuite, unde culca pe toți musafirii care veneau aşa, nitamnisam.
Sluga, ascultând porunca stăpânului, ia pe Ivan, îi dă ceva de mâncare şi apoi îl duce la locul hotărât, să se culce.
”Las' dacă nu i-a da odihna pe nas, zise boierul în gândul său, după ce orândui cele de cuviință. Ştiu că are să aibă de lucru la noapte. Acum să vedem care pe care! Ori el pe draci, ori dracii pe dânsul!”
Căci trebuie să vă spun că boierul acela avea o pereche de case, mai de-o parte, în care se zice că locuia necuratul. Şi tocmai acolo porunci să culce şi pe Ivan!
Ivan însă habar n-avea de asta. El, cum a intrat în odaia unde l-a dus omul boierului, şi-a pus armele în rânduială, s-a închinat după obicei şi apoi s-a tologit aşa, îmbrăcat cum era, pe un divan moale ca bumbacul, punându-şi turbinca cu cele două carboave sub căpătâi şi aşternându-se pe somn; căci de-abia îl țineau picioarele de trudit ce era. Dar poate, bietul, să se odihnească? Căci cum a stins lumânarea, odată se trezeşte că-i smunceşte cineva perna de sub cap şi i-o aruncă cât colo! Ivan atunci, punând

mâna pe sabie, se scoală repede, aprinde lumânarea şi începe a căuta prin casă, în toate părțile, dar nu găseşte pe nimene.
— Măi! Dar acest păcat! Ori casa asta nu-i curată, ori s-a cutremurat pământul, de mi-a sărit perna de sub cap, şi eu umblu bădădăind ca un nebun! Ce-or mai fi şi cutremurele ieste?! zise Ivan, mai făcând câteva cruci până la pământ, şi apoi iară se culcă.
Dar, când să ațipească, deodată se aud prin casă o mulțime de glasuri, care de care mai urâcioase: unele miorlăiau ca mâța, altele covițau ca porcul, unele orăcăiau ca broasca, altele mornăiau ca ursul, mă rog, fel de fel de glasuri schimonosite se auzeau, de nu se mai ştia ce mama dracului să fie acolo! Ivan, atunci, se cam pricepe ce-ar fi asta.
— Apoi, stai dar! că are Chira socoteală, cum văd eu. Şi odată începe a striga puternic:
— Paşol na turbinca, ciorti! Atunci diavolii odată încep a se cărăbăni unul peste altul în turbincă, de parcă-i aducea vântul. Şi după ce intră ei cu toții înlăuntru, Ivan începe a-i ghigosi muscăleşte. După aceea leagă turbinca strâns la gură, o pune sub cap, mai trântindu-le prin turbincă nişte ghionturi ruseşti, colè, cum ştia el, de da inima din draci. Apoi se culcă cu capul pe dânşii şi, nemaifiind supărat de nimene, trage Ivan un somn de cele popeşti... Dar, când aproape de cântători, Scaraoschi, căpetenia dracilor, văzând că parte din slugile lui se zăbovesc, porneşte cu grăbire la locul ştiut, să le caute. Şi, ajungând într-o clipă, se vâră, el ştie cum şi pe unde în odaie la Ivan şi-i şterge o palmă prin somn, cât ce poate. Ivan, atunci, sare ars şi odată strigă:
— Paşol na turbinca! Scaraoschi, atunci, intră şi el fără vorbă şi se înghesuieşte peste ceilalți dimoni, căci n-are încotro.
— Ei, las' că vă judec eu acuşi, necuraților; voi scoate incul din voi, zise Ivan tulburat. Cu mine v-ați găsit de jucat? Am să vă muşurluiesc de au să râdă şi câinii de voi! Şi odată se îmbracă şi se înarmează Ivan cu toate ale lui şi, ieşind afară, începe a face un tărăboi de s-a sculat

toată ograda în gura lui.
— Dar ce-ai pățit, mă pohonțule, de te-ai sculat cu noaptea-n cap şi faci aşa larmă, ziseră oamenii boierului, care dau chiori unul peste altul, de parcă aveau orbul găinilor.
— Ce să pățesc? zise Ivan dârz. Ia! am căptuşit nişte iepuroi şi am de gând să-i jumulesc.
Boierul, în zgomotul ista, se scoală şi el şi întreabă: — Ce vuiet e acolo prin ogradă? — Ia, mai toată noaptea nu ne-am putut odihni din pricina rusului celuia. Dracul ştie ce are... Cică a prins nişte iepuroi şi vrea să-i jumulească, să iertați d-voastră!
În vorbele aceste, numai iaca ce se înfățişază şi Ivan înaintea boierului, cu turbinca plină de draci, care se zbăteau ca peştii în vârşă.
— Iaca, gospodin, cu cine m-am vânjolit toată noaptea... dar încaltea ți-am curățit şi eu casa de draci şi vi-i aduc poclon dis-dimineață. Porunceşte să-mi aducă nişte palce, că am să-i bat la stroi, să pomenească ei cât or trăi că au dat peste Ivan, robul lui Dumnezeu.
Boierul, văzând aceasta, pe de-o parte l-a cuprins spaima, iară pe de alta nu mai ştia ce să facă de bucurie; căci multe sărindare mai dăduse el până atunci pe la popi, în toate părțile, ca să-i poată izgoni dracii de la casă, şi nici că fusese chip. Dar se vede că pân acum le-a fost şi lor veleatul. Cu Ivan şi-au găsit popa.
— Bine, Ivane, zise boierul cu mulțumire. Să-ți aducă palce câte vrei, şi fă-ți datoria cum ştii; c-apoi om oi fi şi eu, helbet!
În sfârşit, nu trece mult la mijloc, iaca se pomeneşte Ivan cu un car de palce cum îi plăcea lui. Le ia şi le leagă la un loc, tot câte două-trei, după cum îşi ştia meşteşugul.
Dar, până la vremea asta, se adunase împrejurul lui Ivan tot satul, ca să vadă de patima dracilor. Căci lucru de mirare era acesta, nu şagă! Atunci Ivan dezleagă turbinca în fața tuturor, numai cât poate să încapă mâna, şi luând câte pe un drăcuşor de cornițe, mi ți-l ardea cu palcele, de-i crăpa pielea. Şi după ce-l răfuia bine, îi da drumul, cu tocmeală, să nu mai vie pe acolo, altă dată.

— N-oi mai veni, Ivane, câte zilişoare-oi avea eu, zicea Ucigă-l-crucea, cuprins de usturime, şi se tot ducea împuşcat. Iară oamenii ce priveau şi mai ales băieții leşinau de râs.
Dar, mai la urma urmelor, Ivan scoate de barbă şi pe Scaraoschi şi-i trage un frecuş, de cele moschiceşti, de-i fuge sufletul.
— Poftim! După bucluc umbli, peste bucluc ai dat, măi jupâne Scaraoschi! Să te înveți tu de altădată a mai bântui oamenii. Sărsăilă spurcat ce eşti! Şi apoi, dându-i drumul, “na!” fuge şi Scaraoschi după ceilalți, ca tăunul cu paiul...
— Dumnezeu să te înzilească, zise atunci boierul, cuprinz ând pe Ivan în brațe şi sărutându-l. De-acum rămâi la mine, Ivane, şi, pentru că mi-ai curățit casa de draci, am să te țin ca pe palmă.
— Ba nu, gospodin, zise Ivan. Mă duc să slujesc pe Dumnezeu, împăratul tuturor.
Şi, zicând aceste, se încinge cu sabia, pune turbinca la şold, îşi ia ranița în spate şi puşca de-a umăr şi, pornind, se tot duce înainte, la Dumnezeu. Iară privitorii, cu căciulile în mână, îi urau drum bun, oriîncotro s-a întoarce.
— Călătorie sprâncenată! zise boierul; de rămâneai, îmi erai ca un frate; iară de nu, îmi eşti ca doi.
Mi se pare mie că şi boierul, cât era de boier, luase frica turbincăi, de nu-i păru aşa de rău după Ivan, care-i făcuse atâta bine.
Ivan însă nici nu se gândea la asta; el îşi căuta acum de drum, întrebând din om în om unde şede Dumnezeu. Dar toți pe câți îi întreba dădeau din umere, neştiind ce să răspundă la aşa întrebare ciudată.
— Numai Sfântul Nicolai trebuie să ştie asta, zise Ivan, scoțând o iconiță din sân şi sărutând-o pe dos şi pe față. Şi atunci, ca prin minune, se şi trezeşte Ivan la poarta raiului! Şi, nici una, nici două, odată începe a bate în poartă cât putea. Atunci Sfântul Petre întreabă dinlăuntru:
— Cine-i acolo?
— Eu.
— Cine eu?
— Eu, Ivan.

— Şi ce vrei?
— Tabacioc este?
— Nu-i.
— Votchi este?
— Nu-i.
— Femei sunt?
— Ba.
— Lăutari sunt?
— Nu-s, Ivane, ce mă tot chihăieşti de cap?!
— Dar unde se găsesc de aceste?
— La iad, Ivane, nu aici.
— Măi! Dar ce sărăcie lucie pe aici, pe la rai!... zise Ivan.
Şi, nemailungind vorba, îndată şi porneşte la iad. Şi el ştie pe unde cotigeşte, că nu umblă tocmai mult şi numai iaca ce dă şi de poarta iadului. Şi atunci, odată începe a bate în poartă, strigând:
— Ei! Tabacioc este?
— Este, răspunde cineva dinlăuntru.
— Votchi este?
— Este.
— Femei sunt?
— Dar cum să nu fie?!
— Lăutari sunt?
— Ho, ho! Câți pofteşti.
— A! haraşo, haraşo! Aici e de mine! Deschideți iute, zise Ivan, tropăind şi frecându-şi mâinile.
Dracul de la poartă, gândind că e vreun muşteriu vechi de-al lor, deschide; şi atunci, numai iaca ce se trezesc pe neaşteptate cu Ivan Turbinca!
— Vai de noi şi de noi! ziseră atunci dracii, scărmănându-se de cap în toate părțile. Aşa-i c-am pățit-o?
Ivan, însă, porunceşte să-i aducă mai degrabă votchi, tabacioc, lăutari şi femei frumoase, că are gust să facă un guleai.
Se uită dracii unii la alții şi, văzând că nu-i chip de stat împotriva lui Ivan, încep a-i aduce, care dincotro, rachiu, tutun, lăutari şi tot ce-i poftea lui Ivan sufletul. Umblau dracii în toate părțile, iute ca prâsnelul, şi-i intrau lui Ivan în voie cu toate cele, căci se temeau de turbincă ca de nu

ştiu ce, poate mai rău decât de sfânta cruce.
De la o vreme se chefăluieşte Ivan cum se cade, şi unde nu începe a chiui prin iad şi a juca Horodinca şi Cazacinca, luând şi pe draci şi pe drăcoaice la joc, cu nepus în masă; şi în vârtejul cela, răsturna tărăbi şi toate cele în toate părțile, de-ți venea să te strici de râs de iznoavele lui Ivan. Acum, ce să facă dracii, ca să-l urnească de-acolo? Gândesc ei, se sucesc ei, se frământă ei cu mintea fel şi chip, dar nici unuia nu-i vine în cap ce să facă. Talpa-iadului însă, mai ajunsă de cap decât toți dracii, zise atunci lui Scaraoschi:
— Haram de capul vostru! de n-aş fi eu aici, ați păți voi şi mai rău decât aşa. Aduceți-mi degrabă o putină, o piele de câine şi două bețe, să fac o jucărie, cum ştiu eu, şi acuşi vi-l mătur de-aici.
Şi atunci, îndată i se aduc cele cerute, şi Tălpoiul face iute o darabană; şi apoi, furişându-se de Ivan, iese cu dânsa afară şi începe a bate ca de război; brr... br...
Ivan, atunci, îşi vine în simțire şi într-un buc iese afară cu puşca la umăr, să vadă ce este.
Talpa-iadului, atunci, face țuşti! înlăuntru, şi dracii, tronc! închid poarta după Ivan, şi, punând zăvoarele bine, bucuria lor că au scăpat de turbincă. Bate el Ivan în poartă cât poate, se răcăduieşte el cu puşca, dar au prins ei acum dracii la minte.
— Ei las', cornorațilór! De mi-ți mai pica vrodată în mână, turbinca are să vă ştie de ştire.
Văzând Ivan că porțile iadului sunt ferecate în toate părțile şi că dracii n-au gând să-i deschidă, se lehămeteşte el acum şi de lăutari, şi de tabacioc, şi de votchi, şi de tot, şi porneşte iar la rai să slujească pe Dumnezeu.
Şi cum ajunge la poarta raiului, din afară, se şi pune acolo de strajă şi stă neadormit zi şi noapte, tot întruna, fără să se clintească din loc.
Şi nu mult după aceasta, numai iaca ce vine şi Moartea şi vrea numaidecât să intre la Dumnezeu, ca să pri measc ă porunci.
Ivan atunci îi pune şpaga în piept şi zice:
— Ştoti, Vidma! Unde vrei să te duci?

— La Dumnezeu, Ivane, să vedem ce mi-a mai porunci.
— Nu-i voie, zise Ivan; las' că mă duc eu să-ți aduc răspuns.
— Ba nu, Ivane, trebuie să mă duc eu. Ivan atunci, văzând că Moartea dă chioară peste dânsul, se stropşeşte la ea zicând:
— Paşol, Vidma, na turbinca! Moartea atunci, neavând încotro, se bagă în turbincă şi acuşi icneşte, acuşi suspină, de-ți venea să-i plângi de milă. Iară Ivan leagă turbinca la gură cu nepăsare ş-o anină într-un copac. Apoi începe a bate în poartă. Sfântul Petre, atunci, deschide şi, când colo, se trezeşte cu Ivan.
— Ei, Ivane, doar te-ai săturat acum de umblat prin lume după crancalâcuri?
— M-am săturat, şi m-am prea săturat, Sfinte Petre.
— Ei, şi ce vrei acum?
— Ia, vreau să mă duc la Dumnezeu, să-i spun ceva.
— Bine, Ivane, du-te; nu ți-e oprită calea. De-a putere-a fi, acum eşti de casa noastră.
Ivan atunci se duce de-a dreptul înaintea lui Dumnezeu şi zice:
— Doamne, nu ştiu dacă ai la ştiință ori ba, dar eu slujesc la poarta raiului de multă vreme. Şi acum vine Moartea şi întreabă ce mai porunciți.
— Spune-i, Ivane, din partea mea, că poruncesc să moară trei ani de zile de-a rândul numai oameni bătrâni, aşa ca tine... zise Dumnezeu, zâmbind cu bunătate.
— Bine, Doamne, zise Ivan, uitându-se cam lung la Dumnezeu. Mă duc să-i spun cum ai poruncit.
Şi, ducându-se el, scoate Moartea de la închisoare şi-i zice:
— Dumnezeu a poruncit ca să mănânci trei ani de zile de-a rândul numai pădure bătrână; de cea tânără să nu te-atingi! Înțeles-ai? Hai, porneşte şi-ți fă datoria!
Moartea, atunci, porneşte prin codri, supărată ca vai de ea, şi începe a roade la copaci bătrâni, de-i pocneau fălcile.
Şi după ce se împlinesc trei ani în capăt, iar porneşte la Dumnezeu, să primească porunci. Dar când ştia că are să

dea peste Ivan, i se tăiau picioarele ş-o strângea în spate de frică.
— Turbinca! afurisita de turbincă mă vâră în toate boalele, zicea Moartea, suspinând. Decât n-am încotro; trebuie să mă duc, zise ea oftând.
În sfârşit merge ea, nu merge, şi de la o vreme ajunge la poarta raiului. Dar, când colo, dă iar cu ochii de Ivan.
— Tot aici eşti, Ivane? tot? — Ba bine că nu! zise Ivan, făcând stânga-mprejur şi punându-se drept în calea Morții. Dar unde gândeai să fiu, când asta mi-e slujba?
— Gândeam că te-i fi dus prin lume, după berbantlâcuri de-ale tale.
— Da că doar de lume am fugit; o ştiu eu cât e de dulce şi de amară, bat-o pustia s-o bată! I-s roase lui Ivan urechile de dânsa. Dar ce-ai slăbit aşa, Vidmă?
— De bunătățile tale, Ivane. Acum cred că nu ți-i mai face blestem cu mine, mi-i da drumul să intru la Dumnezeu, că tare mare treabă mai am.
— Da, cum nu?! ia mai pune-ți pofta la o parte, că doar nu piere lumea... nu cumva ai pofti oare să te pui la taifasuri cu Dumnezeu?
— Dar ştii că te prea întreci cu şaga, Ivane...
— Aşa ți-e treaba? Încă mă iei la trei parale? Paşol na turbinca, Vidma!
Moartea, atunci, se vâră în turbincă şi Ivan o pune la pastramă, zicând:
— Şopârcai cu cine şopârcai, dar cu Ivan nu şopârcai.
Dumnezeu, însă, ştia de toate acestea, dar voia să mai facă şi pe cheful lui Ivan, nu tot pe-a Morții; căci multe bunătăți mai făcuse şi ea în viața ei!
— Ia deschide, Sfinte Petre, zise Ivan, bătând apoi la poartă. Sfântul Petre deschide, şi Ivan se duce iar de se înfățişază înaintea lui Dumnezeu şi zice:
— Doamne, Moartea întreabă ce mai porunciți? Şi să nu vă supărați, dar tare-i neastâmpărată şi avană, drept să vă spun; şede ca pe spini şi vrea numaidecât să-i dați răspuns.
— Du-i răspuns, Ivane, că poruncesc să moară de acum înainte trei ani de zile de-a rândul numai oameni tineri, şi

alți trei ani de zile să moară numai copii obraznici.
— Bine, Doamne, zise Ivan, închinându-se până la pământ. Mă duc să-i spun cum ai poruncit... şi cum ajunge Ivan din afară de poartă, scoate Moartea din turbincă şi-i zice:
— Dumnezeu a poruncit ca de-acum înainte să mănânci trei ani de zile de-a rândul numai pădure tânără; şi alți trei ani de zile, numai vlăstare fragede, răchițică, smicele, nuiele şi altele de seama acestora; de pădurea cea bătrână să nu te-atingi, că-i poznă! Auzit-ai, Vidmă? Hai, porneşte până te văd, şi-ți fă datoria cu sfințenie.
Moartea atunci, înghițind noduri, porneşte prin dumbrăvi, lunci şi huceaguri, supărată ca vai de capul ei. Şi, de voie, de nevoie, începe când a roade la copaci tineri, când a forfeca smicele şi nuiele de-i pârâiau măselele şi o dureau şelele şi grumajii întinzându-se pe sus, la plopii cei înalți, şi plecându-se atâta pe la rădăcinile celor tufari, după mlădițe fragede. Se zămorea şi ea, sărmana, cum putea.
În sfârşit, s-a chinuit Moartea aşa trei ani de zile de-a rândul, şi încă alți trei ani, şi după ce i se împlinesc cei şase ani de osândă, iar porneşte la Dumnezeu să vadă ce porunci i-a mai da. Nu-i vorbă, că ştia Vidma ce-o aştepta, dar ce era să facă?
— Turbinca! Mânca-o-ar focul s-o mănânce! zicea Moartea, ducându-se la rai ca şi cum ar fi mers la spânzurătoare. Nu ştiu ce să mai zic şi despre Dumnezeu, ca să nu greşesc.
Pesemne c-a ajuns şi el în mintea copiilor, Doamne iartă-mă, de i-a dat lui Ivan cel nebun atâta putere asupra mea. Bine mi-ar părea să-l văd şi pe Dumnezeu într-o zi, cât e de mare şi puternic, în turbinca lui Ivan; ori de nu, măcar pe Sfântul Petrea; numai atunci mi-ar crede ei mie.
Şi mergând ea tot bodrogănind vrute şi nevrute, ajunge la poarta raiului; şi când dă iar de Ivan, i se întunecă lumea înaintea ochilor şi zice oftând:
— Dar bine, Ivane, iar ai de gând să mă chinuieşti cu turbinca ceea a ta?
— Ba dac-aş avea mai multă putere, ți-o spun drept că ți-aş scoate ochii ca la dracul şi te-aş frige pe frigare, zise

Ivan cu ciudă, că din pricina ta s-a prăpădit atâta amar de lume, de la Adam şi până astăzi. Paşol na turbinca, Vidma! Şi de-acum, nici mai spun lui Dumnezeu despre tine, hoanghină bătrână ce eşti! Tu şi cu Talpa-iadului sunteți potrivită pereche. Îmi vine să vă rup cu dinții de bunişoare ce sunteți. Am să te țin la pastramă, hăt şi bine! De-acum în turbincă au să-ți putrezeasc ă ciolanele. Hă, hă!
Suspină ea Moartea, dar pace bună; Ivan, parcă nici n-o vede, nici n-o aude. În sfârşit, trece ea aşa o bucată de vreme, cât ar fi trecut, şi într-una din zile vine Dumnezeu la poartă să vadă ce necazuri mai face Ivan cu turbinca ceea.
— Ei, Ivane, ce mai direguieşti? Moartea n-a mai venit pe-aici?
Ivan, atunci, lasă capul în jos şi, tăcând, începe a face fețe-fețe. Iară Moartea răspunde înăduşit din turbincă:
— Iată-mă-s, Doamne, pusă la opreală; m-ai lăsat de râsul unui şui ca Ivan, nenorocita de mine!
Dumnezeu, atunci, dezleagă turbinca, dă drumul Morții şi zice lui Ivan:
— Ei, Ivane, destul de-acum; ți-ai trăit traiul şi ți-ai mâncat mălaiul! De milostiv, milostiv eşti; de bun la inimă, bun ai fost, nu-i vorbă. Dar, de la o vreme încoace, cam de pe când ți-am blagoslovit turbinca aceasta, te-ai făcut prea nu ştiu cum. Cu dracii de la boierul cela ai făcut hara-para. La iad ai tras un guleai de ți s-a dus vestea ca de popă tuns. Cu Moartea te-am lăsat până acum de ți-ai făcut mendrele, cum ai vrut; n-ai ce zice. Dar toate-s până la o vreme, fătul meu. De-acum ți-a venit şi ție rândul să mori; n-am ce-ți face. Trebuie să dăm fiecăruia ce este al său, căci şi Moartea are socoteala ei; nu-i lăsată numai aşa, degeaba, cum crezi tu.
Ivan atunci, văzând că s-au trecut de şagă, se pune în genunchi dinaintea lui Dumnezeu şi-l roagă cu lacrimi, zicând:
— Doamne! Rogu-te să fiu îngăduit macar trei zile, în care să-mi grijesc sufletul, să-mi lucrez racla cu mâna mea asta slăbănoagă şi să mă aşez singurel într-însa; şi după

aceste facă Moartea ce va voi cu mine, căci văd eu bine că mi s-a strâns funia la par; încep a slăbi văzând cu ochii. Dumnezeu îi învoieşte cererea aceasta şi apoi, luându-i turbinca din stăpânire, îl dă pe seama Vidmei, ca după trei zile să-i ia sufletul!
Ivan acum, rămânând singur, supărat ca vai de el, pe de-o parte că i-a luat Dumnezeu turbinca, pe de alta că are să moară, s-a pus pe gânduri.
”Mă rog, ia să stau şi să-mi fac socoteală cu ce m-am ales eu cât am trăit pe lumea asta, zise Ivan în gândul său. În oaste am fost numai de zbucium: hăis, haram, cea, haram! De-atunci încoace am umblat ia aşa, teleleu Tanasă. M-am dus la rai, de la rai la iad, şi de la iad iar la rai. Şi tocmai acum, la adică, n-am nici o mângâiere! Rai mi-a trebuit mie la vremea asta? Ia, aşa păţeşti dacă te strici cu dracul; aici, la sărăcăciosul ist de rai, vorba ceea: “Fală goală, traistă uşoară”; şezi cu banii în pungă şi duci dorul la toate cele. Mai mare pedeapsă decât asta nici că se mai poate! Votchi nu-i, tabacioc nu-i, lăutari nu-s, guleai nu-i, nimica nu-i! Mai am numai trei zile de trăit, şi te... ai dus, Ivane, de pe faţa pământului! Oare nu-i de făcut vreo şmecherie până mai este încă vreme?”
În sfârşit, mai stă el Ivan oleacă aşa, cu fruntea rezemată pe mână, şi-i şi trăsneşte în gând una:
”Taci! Că i-am dat de meşteşug. Încaltea, ce-a fi, a fi; dar degeaba n-are să fie... văd eu bine că tot de una mi-e acum.”
Şi odată se duce Ivan repede cu cele două carboave, el ştie unde, şi cumpără unelte de teslărie, două lătunoaie groase, patru balamale, câteva piroane, două belciuge şi un lăcătoi zdravăn, şi se aruncă de-şi face el singur o drăguţă de raclă, să poată şedea şi împăratul într-însa.
— Iaca, Ivane, şi casa de veci, zise el. Trei coţi de pământ, atâta-i al tău! Vezi în ce se încheie toată scofala de pe lumea asta?
Dar n-apucă Ivan a sfârşi bine vorba din urmă, şi numai iaca se şi trezeşte cu Moartea la spate:
— Ei, Ivane, gata eşti? — Gata, răspunse el, zâmbind. — Dacă eşti gata, hai! Aşază-te mai repede în raclă, că n-am

vreme de pierdut. Poate mă mai aşteaptă şi alţii să le dau răvaş de drum.
Ivan, atunci, se pune în raclă cu faţa în jos. — Nu aşa, Ivane, zise Moartea. — Dar cum? — Pune-te cum trebuie să şadă mortul. Ivan se pune într-o râlă şi lasă picioarele spânzurate afară. — Dar bine, Ivane, una-i vorba, alta-i treaba; mult ai să mă ţii? Pune-te, măi frate, bine, cum se pune!
Ivan, atunci, se întoarce iar cu faţa-n jos, cu capul bălălău într-o parte şi iar cu picioarele afară.
— Ă... ra... ca' de mine şi de mine! Dar nici atâta lucru nu ştii? Se vede că numai de blestemăţii ai fost bun în lumea asta. Ia fugi de-acolo, să-ţi arăt eu, nebunule ce eşti!
Ivan atunci iese din raclă şi stă în picioare umilit. Iară Moartea, având bunătate a dăscăli pe Ivan, se pune în raclă cu faţa-n sus, cu picioarele întinse, cu mâinile pe piept şi cu ochii închişi, zicând:
— Iaca aşa, Ivane, să te aşezi. Ivan, atunci, nu pierde vremea şi face tranc! capacul deasupra, încuie lăcata, şi, cu toată rugămintea Morţii, umflă racla în spate şi se duce de-i dă drumul pe-o apă mare, curgătoare, zicând:
— Na! că ţi-am făcut coneţul. De-acum du-te pe apa sâmbetei! Şi să ieşi din raclă când te-a scoate bunica din groapă. Mi-a luat el Dumnezeu turbinca din pricina ta, dar încaltea ţi-am făcut-o bună şi eu!
— Ei, ei! Doamne, zise apostolul Petru râzând, vezi de ce s-a mai apucat acum Ivan al sfinţiei tale? Bine-a mai zis cine-a zis: “Dacă dai nas lui Ivan, el se suie pe divan”.
Dumnezeu atunci, văzând până unde merge îndrăzneala lui Ivan, a început a se cam lua şi el pe gânduri de năzdrăv ăniile lui! Şi aşa, a zis Dumnezeu să se desfacă sicriul acolo unde era şi să iasă Moartea la liman ca să-şi răzbune şi ea acum pe Ivan. Şi îndată s-a făcut aşa, şi când nici nu visa Ivan că are să mai dea vrodată ochii cu Moartea, numai iaca ce se trezeşte cu dânsa faţă-n faţă, zicându-i:
— Dar bine, Ivane, aşa ne-a fost vorba? Ivan, atunci, a rămas încremenit, fără să mai poată zice un cuvânt măcar.
— Încă te faci niznai? Ei, Ivane, Ivane! Numai răbdarea şi

bunătatea lui Dumnezeu cea fără de margini poate să precov ârşască fărădelegile şi îndărătnicia ta. De demult erai tu mătrăşit din lumea asta şi ajuns de batjocura dracilor, dacă nu-ți intra Dumnezeu în voie mai mult decât însuşi fiului său. Să ştii, Ivane, că de-acum înainte ai să fii bucuros să mori; şi ai să te târâi în brânci după mine, rugându-mă să-ți iau sufletul, da eu am să mă fac că te-am uitat şi am să te las să trăieşti cât zidul Goliei şi Cetatea Neamțului, ca să vezi tu cât e de nesuferită viața la aşa de adânci bătrânețe!

Şi l-a lăsat Moartea de izbelişte să trăiască:

Cât e lumea şi pământul,
Pe cuptor nu bate vântul.

Şi aşa, văzând Ivan că nu mai moare, zise în sine:

”Oare nu cumva de-acum mi-oi da cu paru-n cap de răul Vidmei? Ba, zău, nici nu gândesc. Deie-şi ea, dacă vrea!”

Şi cică atunci unde nu s-a apucat şi el, în ciuda Morții, de tras la mahorcă şi de chilit la țuică şi holercă, de parc-o mistuia focul.

— Guleai peste guleai, Ivane; căci altfel înnebuneşti de urât, zicea el.

Dă, ce era să facă bietul om, când Moartea-i chioară şi nu-l vede?...

Şi aşa a trăit Ivan cel fără de moarte veacuri nenumărate, şi poate că şi acum a mai fi trăind, dacă n-a fi murit.